

T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Programı

**7. SINIF GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRENCİLERİNE ORAN-
ORANTI BİLGİSİNİN KAZANDIRILMASINA PERSPEKTİF
UYGULAMALARININ ETKİLERİ**

DİLARA KOZ
(Yüksek Lisans Tezi)

İstanbul - 2019

T.C
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Programı

**7. SINIF GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRENCİLERİNE ORAN-
ORANTI BİLGİSİNİN KAZANDIRILMASINA PERSPEKTİF
UYGULAMALARININ ETKİLERİ**

DİLARA KOZ
(Yüksek Lisans Tezi)

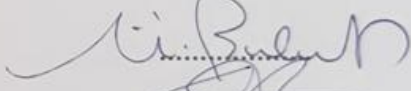
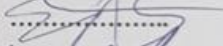

Danışman
Prof. Dr. Ümran BULUT

İstanbul, 2019

**Tüm kullanım hakları
M.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne aittir.**

ONAY

Dilara Koz tarafından hazırlanan "7. Sınıf Görsel Sanatlar Dersi Öğrencilerine Oran-Orantı Bilgisinin Kazandırılmasına Perspektif Uygulamalarının Etkileri" konulu bu çalışma 26/06/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda jüri tarafından başarılı bulunmuş ve yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	Adı Soyadı	İmza
TEZ DANIŞMANI	Prof. Ümran Bulut	
JÜRİ ÜYESİ	Prof. Erol Bulut	
JÜRİ ÜYESİ	Dr. Öğr. Üyesi Görkem Utku Alparslan	

ÖZGEÇMİŞ

2007 Suadiye Lisesi'nden mezun oldu.

2014 Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Resim Anabilim Dalı Lisans Programından Onur Derecesi ile mezun oldu.

2015 Mimar Sinan Üniversitesi Pedagojik Formasyon Sertifikası aldı.

2015 Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Resim-İş Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programına giriş yaptı.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Görev Yaptığı Kurum

E-Posta

Web Adresi

Telefon

ÖNSÖZ

Sanat, günümüzde yaşantımızın her alanına etki etmektedir. Öğrenilebilir niteliği ile eğitim sistemi içinde yerini almıştır. Okullarda görülen sanat eğitimindeki amaç öğrenciyi bir sanatçı olarak yetiştirmek değil, sanat kültürüne sahip bir birey olmasını sağlamaktır. Bu sayede öğrencinin farklı bakış açılarından bakarak, çevresine ve doğaya karşı farkındalık sahibi bir birey olmasına katkı sağlanabilir.

Görsel Sanatlar Eğitiminin temel unsurlarından olan Perspektif ve Oran-orantı konularını öğrenilmesinin, öğrencinin planlı bir yol izlemesine ve doğru bir kompozisyon oluşturmaya kolaylık sağlayacağı hem de estetik ve özgün sanatsal çalışmalar oluşturmaya yardımcı olacak bir temel olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle görsel sanatlar derslerinde önemle incelenmesi gereken bir konudur.

Bu tez çalışması ile 7. Sınıf görsel sanatlar dersi öğrencilerine oran-orantı bilgisinin kazandırılmasına perspektif uygulamalarının etkileri ve önemi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda öğrenciler ile çeşitli uygulamalar gerçekleştirilerek değerlendirmeler yapılmıştır. Çalışmanın temel amacı, perspektif ve oran-orantı konularının öğrencilerin sanatsal çalışmalarında bir temel oluşturmasının yeri ve önemini ortaya koymaktır.

Son olarak, tezim süresince bana destek olan aileme, tezimin hazırlanma sürecinde her türlü düşünsel ve manevi desteğini benden esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Ümran Bulut'a teşekkürlerimi sunmayı borç bilirim.

Dilara Koz

ÖZET

Bu araştırmada, ortaöğretim 7. Sınıf görsel sanatlar dersi öğrencilerine oran-orantı bilgisinin kazandırılmasına perspektif uygulamalarının etkilerinin ölçülmesi amaçlanmıştır. Bu araştırma, karşılaştırılabilir işlemler uygulaması ve daha sonra etkilerinin incelenmesi bakımından nitel olup, deneysel bir araştırmadır. Gerçek deneme modellerinden öntest-sontest kontrol gruplu desen uygulanacaktır.

1. Perspektif kuralları sadeleştirilmiş bir şekilde nasıl çözümlenebilir?
2. Oran-orantı bilgisinin öğrenilmesinde perspektif kurallarının rolü nedir?
3. Oran-orantı bilgisini öğrenmenin öğrencinin sanatsal çalışmalarına katkısı nedir?

Araştırmanın çalışma grubunu , 2018-2019 öğretim dönemi bahar yarıyılı Bostancı Atatürk Ortaokulu'nun 7/E ve 7/F sınıfı öğrencileri oluşturmaktadır. Öğrencilerle yapılan uygulama çalışmasının yeterli derinliğe sahip olması açısından, çalışmanın alan yazın bölümünde, konu ile ilgili ayrıntılı araştırma yapılmış, başta perspektif nedir, oran-orantı nedir, ölçü alma yöntemleri nasıl uygulanır konuları ile ilgili çok yönlü bir bilgi dağarcığı oluşturulmuştur.

Öğrenciler arasından 15 kişilik gönüllü grubu oluşturularak, veri toplamak amacıyla öntest-son test uygulaması yapılmıştır. İki sınıfa da öntest uygulaması olarak öğrencilere bir konu verilmiş ve bu konu ile ilgili herhangi bir bilgi verilmeden çizim yapmaları istenmiş ve bu şekilde bilgi düzeyleri ölçülmüştür. Sonrasında deney grubuna konu ayrıntılı bir şekilde, örnekler yardımı ile anlatılarak, konuyu pekiştirmeleri sağlanmıştır. En son aşamada ise her iki sınıfa da sontest uygulaması yapılmış ve veriler elde edilmiştir. Elde edilen veriler uzman görüşleri alınarak hazırlanan başarı değerlendirme testi kapsamında ayrıntılı analiz edilmiş ve sonuçlar değerlendirilmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgular şunlardır:

Ortaöğretim 7. Sınıf görsel sanatlar dersi öğrencilerine oran-orantı bilgisinin kazandırılmasına perspektif uygulamalarının etkilerinin ölçülmesi amaçlandığı bu çalışma; çocukların, çizim aşamasında yaşadığı zorlukları aşmalarına yardımcı olduğu görülmüştür. Çizmek istedikleri nesneyi veya hayal ettikleri konuyu, kağıda aktarmada ilerleme sağlamakla kalmamış, önceki resimlerine oranla çok daha bilinçli bir çalışma yapmışlardır Ayrıca çizilen nesnelerin

oranlarının ders anlatımı sonrasında daha doğru olduğu görülmüştür. Ayrıca bu araştırma ile Görsel Sanatlar Dersi'nde perspektif ve oran konularının hangi materyaller ile sunulduğunda daha faydalı olabileceği anlaşılmıştır. Araştırma sonucunda bu araştırmanın, öğrencilerin resim çalışmalarına katkı sağladığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Perspektif, Görsel Sanatlar Eğitimi, Sanat, Oran-orantı, l Alma Yöntemi,

ABSTRACT

In this research, it is aimed to measure the effects of perspective applications to gain the ratio-proportion knowledge to 7th grade visual arts students. This research is qualitative in terms of the application of comparable procedures and the subsequent analysis of its effects. The pretest-posttest control group pattern will be applied from the real trial models.

1. How can the perspective rules be solved in a simplified way?
2. What is the role of perspective rules in learning proportion-proportion information?
3. What is the contribution of learning the ratio-proportion knowledge to the student's artistic work?

The study group of the study consisted of 2018-2019 academic year, spring semester of Bostancı Atatürk Secondary School 7 / E and 7 / F students. In order to have a sufficient depth of the application work with the students, detailed research has been done on the subject in the literature section of the study, what is the perspective, what is the ratio-ratio, and how a method of measurement methods are applied.

A volunteer group of 15 students was formed and pre-test and post-test were applied to collect data. A subject was given to the students as a pretest application and information levels were measured without giving any information about this subject. Afterwards, the subject of the experimental group was explained in detail with the help of the examples. In the last stage, the posttest was applied in both classes and the data were obtained. The data obtained were analyzed in detail within the scope of the achievement evaluation test prepared by taking expert opinions and the results were evaluated.

Findings obtained in this study are as follows:

The aim of this study is to measure the effects of perspective applications on the ratio of ratio-ratio knowledge to 7th grade visual arts students. It has been seen that children help them to overcome the difficulties in the drawing stage. Not only did they make progress in transferring the object or imagination they wanted to draw on paper, but also made a more conscious study than their previous paintings.

In addition, it is understood that perspective and ratio subjects can be more useful in the presentation of visual materials with this research. As a result of the study, it was determined that this research contributed to the students' painting studies.

Key Words: Perspective, Visual Arts Education, Art, Ratio-proportion, Measurement Method,

İÇİNDEKİLER

ONAY.....	I
ÖZGEÇMİŞ.....	II
ÖNSÖZ.....	III
ÖZET.....	IV
ABSTRACT.....	VI
İÇİNDEKİLER.....	VIII
RESİMLER LİSTESİ.....	X
KISALTMA VE SEMBOLLER.....	XII
BÖLÜM I: GİRİŞ.....	1
1.1.Problem Durumu	2
1.1.1. Problem Cümlesi.....	3
1.2. Amaç.....	3
1.3. Önem.....	3
1.4. Sınırlılıklar.....	3
1.5. Sayılıtlar	4
BÖLÜM II: ALAN YAZIN	
2.1. Sanat ve Görsel Sanatlar Eğitimi.....	5
2.1.1. Sanat nedir?.....	5
2.1.2. Görsel Sanatlar ve Önemi.....	7
2.1.3. Görsel Sanatlar Dersi Müfredat Programında Perspektif Konusunun Yeri.....	9
2.1.4. 7. Sınıf Öğrencilerinin Sanatsal Gelişimi	10
2.2. Perspektif Bilgisi.....	11
2.2.1. Perspektif Nedir.....	11
2.2.2. Perspektifin Temel Unsurları.....	18
2.2.2.1. Bakış Noktası.....	18
2.2.2.2. Resim Düzlemi.....	19

2.2.2.3. Ufuk Çizgisi	20
2.2.2.4. Kaçma Noktası.....	21
2.2.3. Rakursi Nedir?.....	22
2.2.4. Perspektif Kurallarına Uygun Çizimlerde Dikkat Edilecek Noktalar.....	24
2.3. Oran-Orantı Bilgisi.....	25
2.3.1. Ölçü Alma Yöntemleri.....	26
2.3.2. Mekan Çiziminde Perspektif Kullanımı	29
2.3.3. Nesne Çiziminde Oran-Orantı Bilgisinin Perspektif Kurallara Göre Uygulanışı.....	35

BÖLÜM III: YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli.....	39
3.2. Evren Ve Örneklem.....	39
3.3. Veri Toplama Teknikleri.....	40
3.4. Verilerin Çözümlemesi.....	40

BÖLÜM IV: BULGULAR VE YORUM

4.1. Bulgular Ve Yorum.....	42
-----------------------------	----

BÖLÜM V: SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Yargı.....	71
5.2. Tartışma.....	72
5.3. Öneriler.....	74

EKLER.....	76
-------------------	-----------

KAYNAKLAR.....	127
-----------------------	------------

RESİM LİSTESİ

Resim 1. Tek Kaçışlı Perspektif.....

Resim 2. Giotto Di Bondone, Azize Anna'ya Haber, 1304-06, Padova Arena Şapeli, İtalya.....

Resim 3. Masaccio. Kutsal Üçlü 1426-28, Fresko Santa Maria Novella Kilisesi, Floransa, İtalya.....

Resim 4. Jan Van Eyck, Canon Van Der Paele Meryem, 1436, Bruges Devlet Güzel Sanatlar Müzesi.....

Resim 5. Jan Van Eyck'ın Canon Van Der Paele Meryem'inin Perspektif Şeması (Bruges, Güzel Sanatlar Müzesi, 1436). G. Joseph Kern'in Çiziminden Faydalanılmıştır.

Resim 6.. Jan Van Eyck, Arnolfini'nin Evlenmesi, 1434, National Gallery, Londra

Resim 7. Dirk Bouts, Son Akşam Yemeği, 1464-67, Louvain, St. Peter.....

Resim 8. Resim 8. William Hogart, Yanlış Perspektif, 1754, Kazı Resim.....

Resim 9.. Bakış Noktası.....

Resim 10. Resim Düzlemi.....

Resim 11. . Ufuk Çizgisi.....

Resim 12. . Bulunulan Yüksekliğe Göre Bakış Açısı.....

Resim 13. . Esas Nokta Ve Ufuk Çizgisi.....

Resim 14. Kaçma Noktası.....

Resim 15. Ölü İsa, Andrea Mantegna, 1480, Pinacoteca Di Brera, Milano, İtalya.

Resim 16. Paolo Uccello, San Romano Savaşı, 1450, National Gallery, Londra.

Resim 17. Paolo Uccello, San Romano Savaşı Resminden Detay 1450, National Gallery, Londra.....

Resim 18. Perspektif Çizim Aşamaları.....

Resim 19. Kalemle Ölçü Alma.....

- Resim 20. Ölçü Alma Tekniği.....
- Resim 21. Albrecht Dürer, Ölçüm Dersleri'nden, 1525.....
- Resim22. Albrecht Dürer, Ölçüm Dersleri'nden, 1525.....
- Resim 23. Albrecht Dürer, Ölçüm Dersleri'nden, 1525.....
- Resim 24. Johannas Vermeer, Müzik Dersi, 1662-65, National Gallery,
Londra.....
- Resim 25. Johannas Vermeer, Mektup Yazma, 1670-71, National Gallery, İrlanda
- Resim26. Johannas Vermeer, Astronom, 1668, Louvre Sarayı, Fransa
- Resim 27. Raffaello Sanzio, Atina Okulu, Stanza Della Segnatura, Vatikan
- Resim 28. Leonardo Da Vinci, Son Akşam Yemeği, 1495-98, Santa Maria Delle Grazia,
İtalya.....
- Resim 29. Ahmet Ziya Akbulut.....
- Resim 30. Perpsektif Kurallara Göre Oda Çizimi.....
- Resim 31. Perspektif Kurallara Göre İç Mekan Çizimi.....
- Resim 32. Perspektif Kurallara Göre İç Mekan Çizimi.....
- Resim 33. Perspektife Göre Nesne Görünümleri.....
- Resim 34. Perspektif Kurallara Göre Masa Çizimi.....
- Resim 35. Morandi, Natura Morta II, 1953.....
- Resim 36. Morandi, Natura Morta II, 1953.....

KISALTMA VE SEMBOLLER

Bkz. : Bakınız

Çev. : Çeviren

Ek. : Ekler

s. : Sayfa

vb. : Ve benzeri

M.E.B. : Milli Eğitim Bakanlığı

BÖLÜM I: GİRİŞ

Bu bölümde; problem, problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sınırlılıklar, sayıtlar ve tanımlar yer almaktadır.

Çocukların gelişiminde sanatsal etkinliklerin katkısı vardır. Kendilerini tanımları, duygu ve düşüncelerinin farkına varıp bunları yansıtmaları, insanlar ve doğa ile bağ kurmaları, hayal güçlerinin gelişmesi gibi birçok sebepten ötürü sanatsal çalışmalar büyük önem taşımaktadır. Ürettikleri fikirler, projeler, eserler kendilerini tanımlarının dışında, fikirlerini ortaya koyan bireyler olmalarına yardımcı olmaktadır. Ders kapsamında yapılan grup çalışmaları sayesinde arkadaşları ile çalışarak fikirlerini paylaşmayı, diğer bireylerin fikirlerine saygı duymayı ve takım çalışmasını öğrenirler. Ayrıca görsel sanatlar dersi müfredat programında yer alan tarihi konular ile başka ülkelerin, medeniyetlerin sanat eserlerini, kültürlerini tanıma fırsatı yakalamış olurlar. Bu da öğrencinin bakış açısını geliştirmektedir.

7. sınıf düzeyindeki öğrenciler sanatsal gelişimleri bağlamında artık daha bilinçli tasarımlar yapmaya başlamaktadır. Kağıt, karton vb. iki boyutlu bir düzlemde nesnelerin, figürlerin üç boyutlu yanılması, perspektif ilkelerini kullanmayı ve uygulamayı başarabilmektedirler. Nesne ve figürlerin uzam içerisindeki yerlerini, gerçeğe yakın bir şekilde yansıtabilirler. Figürlerin oran-orantılarını, nesnelerin birbirlerine olan oran-orantılarını, öğretilen teknikler ışığında uygulayabilirler. Oran-orantı bilgisinin, perspektif kurallar aracılığı ile öğrencilere gösterilmesi onlara kolaylık sağlamaktadır. Hayal ettikleri, tasarlamak istedikleri çalışmaları daha rahat oluşturabilirler. Bu sayede motivasyonları artarak kendilerine has çalışmalar ortaya koymaları sağlanabilir.

Bu çalışma ile öğrencilere oran-orantı ve perspektif konularının sadeleştirilerek anlatılması ve sanat tarihinden örneklerle konuyu pekiştirmelerinin sağlanması amaçlanmıştır.

1.1.Problem Durumu

Görsel Sanatlar eğitiminde gözlem yapmanın önemi büyüktür. Ancak öğrenciler yetersiz gözlem ve perspektif kurallarının bilinmemesi sebebi ile zorluk yaşamaktadır. Bu eksikliklerin sonucunda öğrencilerin sanatsal çalışmalarında oran- orantı problemleri ile karşılaşmaktadır. Figür çiziminde baş oranının ve el-kol oranlarının vücut oranına göre büyük gösterilmesi, nesnelerin çiziminde birbirlerine olan oranların yanlış belirlenmesi ya da nesnelerin mekan içerisindeki oranlarının küçük veya büyük belirlenmesi gibi yanlışlar öğrencinin hem istediği çalışmayı yapamamasına hem de sonraki çalışmaları için motivasyonun düşmesine sebep olmaktadır.

7. sınıf Görsel Sanatlar dersi müfredat programında yer alan “ Görsel Sanat çalışmalarında farklı perspektif teknikleri kullanır , gözleme dayalı çizimlerinde farklı teknikleri uygular ve görsel sanatlar çalışmalarını oluştururken sanat elemanlarını ve tasarım ilkelerini kullanır (Renk, Çizgi, Mekan, Vurgu, Oran-Orantı) kazanımlarının kazandırılmasında, oran-orantı problemlerinin aşılmasında, perspektif kuralları öğrencinin planlı bir yol izlemesine ve doğru bir kompozisyon oluşturmasına kolaylık sağlayacağı hem de estetik ve özgün çalışmalar oluşturmasına yardımcı olacak bir temel olacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada perspektif konusunda temel bilgiler verildikten sonra bu kuralları kendi çalışmalarında nasıl uygulayacakları sadeleştirilerek anlatılmaya çalışılacaktır.

1.2.Problem Cümlesi

Ortaöğretim 7. Sınıf görsel sanatlar dersi müfredat programında yer alan oran-orantı bilgisinin kazandırılmasına perspektif uygulamaların etkileri nedir?

1.3.Amaç

Bu çalışma ile görsel sanatlar dersinde öğrencilerin gördükleri nesnelere, figürleri, mekanları veya zihinlerinde canlandırdıkları kompozisyonları kağıda aktarırken perspektif kurallarını nasıl uygulayacakları doğru bir oran-orantı ile estetik ve özgün çalışmalarını nasıl oluşturabilecekleri hakkında yardımcı olmak amaçlanmıştır.

1. Perspektif kuralları sadeleştirilmiş bir şekilde nasıl çözümlenebilir?
2. Oran-orantı bilgisinin öğrenilmesinde perspektif kurallarının rolü nedir?
3. Oran-orantı bilgisini öğrenmenin öğrencinin sanatsal çalışmalarına katkısı nedir?

1.4 .Önem

Sanatsal çalışmaların başlangıç aşamasında temel kriterler vardır. Perspektif ve oran-orantı önemlidir. Öğrenci sanatsal çalışmalarına başlarken kompozisyonun temelini oluşturan bu unsurları doğru bir şekilde çözerse hem daha planlı ilerler hem de daha doğru bir sonuç alır. Bu şekilde istediği resmi daha rahat yapabilir. Bu sebeplerden ötürü 7. Sınıf görsel sanatlar müfredat programında yer alan perspektif ve oran-orantı bilgisinin kazandırılması öğrencinin sanatsal çalışmalarının temelini oluşturması açısından önem taşımaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Bu çalışma 2018-2019 eğitim öğretim yılında ulaşabilen kaynaklarla sınırlıdır.
2. Bu araştırma 2018-2019 eğitim öğretim yılı, İstanbul ili Kadıköy ilçesindeki Bostancı Atatürk Ortaokulu 7/E ve 7/F sınıfı ile sınırlı olacaktır.
3. Bu çalışma perspektif kurallarının, oran-orantı bilgisini açıklayacak şekilde anlatılması ile sınırlıdır.

4. Bu çalışma rakursi konusu öğretiminde Andrea Mantegna ve Paolo Uccello ile sınırlıdır.
5. Bu çalışma ölçü alma yöntemi öğretiminde Albrecht Dürer, Van Gogh ile sınırlıdır.
6. Bu çalışma iç mekan çiziminde pespektif kullanımı öğretiminde Johannas Vermeer ile sınırlıdır.
7. Bu çalışma dış mekan çiziminde perspektif kullanımı öğretiminde Van Gogh ve Ahmet Ziya Akbulut ile sınırlıdır.
8. Bu çalışma nesne çiziminde oran-orantı bilgisinin perspektif kurallara göre uygulanışı öğretiminde Morandi, Van Gogh, Cezanne, Süleyman Seyyid ve Mahmut Cuda ile sınırlıdır.

1.6. Sayılılar

1. Araştırmada kullanılan kaynakların, konuyu açıklayacak nitelikte olduğu varsayılmıştır.
2. Bu araştırmada öğrenci grubuna konuyu sade ve anlaşılır bir şekilde anlatılması öngörülmüştür.

BÖLÜM II: ALAN YAZIN

2.1.Sanat ve Görsel Sanatlar Eğitimi

2.1.1. Sanat nedir?

Sanat, insanın varolduğu ilk çağlardan bu yana her dönemde olmuştur. Sanat hakkında şu ana kadar birçok tanım yapılmıştır. Bu tanımlardan bir kısmı şu şekildedir:

“Resim sanatı, renkleri ve biçimleri hayata katan bir sanattır. Resim sanatı yaşayabilmemiz, insan gibi yaşayabilmemiz için renkleri ve biçimleri şart koşan bir sanattır”(Eyüboğlu, 2011, s.13).

Sanat, temel ihtiyaçları karşılanmış toplulukların eksikliğini hissettiği, var olması için maddi manevi koşulları oluşturduğu, yaşamlarının içine kattığı, insanlığın bütün yönlerini yansıtmaya gücüne sahip kavramdır (Demirbulak, 2007,s.1).

“Sanat görüneni yansıtmaz, görünür kılar” (Klee, çev.Özdil, 2010, s.27).

“Sanat, insan ile doğadaki nesnel gerçekler arasındaki estetik ilişkinin dışı vurumudur” (Artut, 2013, s.20).

“Hegel’in söylediği gibi, ‘sanat, düşüncemizi ve duygularımızı katarak olası her türlü konuyu güzelleştirmeye yönelik biçimsel özelliği gerçekten de içinde taşır’” (Kuspit, çev. Tezgiden, 2005, s.51).

Sanat tüm bunların yanında bir anlatım aracıdır. “ Bir anlatım aracı – bir hareket, bir imge, bir ses, ya da bir sözcük – bir balta, ya da bir bıçak kadar önemli bir alettir. İnsanın anlatım araçlarını bulması doğa üzerinde güç kazanmasının yalnızca başka bir yoluydu” (Fischer, çev.Çapan, 2003, s.33).

Bu tanımlardan da anlaşıldığı gibi sanat, insanın doğa ile ilişkisi, doğada görünenden yola çıkarak kendi iç dünyasını yansıtmaya, kendi düşüncelerini duyguları ifade etme aracıdır.

Renkler, biçimler aracılığıyla oluşturulan eserlerde, sanatçı kendi öznel dünyasını yansıtır. “Sanatçı evreni keşfeder ve onu insana sunar”(Batur, 2006, s. 196). “Bir sanat yapıtının sahiciliği katıksız olarak öz-biçim ilişkisine dayanır” (Şahiner, 2008, s.167). “Whistler’in ifade ettiği gibi : Sanatçı, kariyeri hep yarın başlayandır” (Eroğlu,2017, s.58). Sanatçı, her yaptığı eserde kendisini yeniden tanır, yeni yollar keşfeder, yeni yöntemler bulur ve geliştirir.

“Sanatçı, doğayı, insanları, olayları, ayrıntılarıyla hissedenden kişidir. Yaşadıklarının tüm bağlantılarıyla gözlemlenmesi gibi gayet nesnel ve tinsel bir durumun ardından gelişen sanatsal yaratımda, anlatım yöntemleri- çeşitlilik gereğine dayanan- imgesel yansımalarla doludur.Tüm bunlar, sanatçının kendisini ve ortaya koyduğu sanat yapıtının özerkliğini savunduğu bir gelişim sürecinde yaşanır” (Bulut, 2003, s.5).

Sanatçı eserini oluştururken birçok aşamadan geçer. Resme düşünce olarak başlar, taslak olarak geliştirir ve en sonunda eserini oluşturur. “Estetik obje, ister bir şiir,ister bir müzikal kompozisyon , ister bir heykel ya da yapı olsun, belli nitelikleri ve özellikleri olan bir objedir” (Tunalı, 2002, s.54).

Bireyler düşüncelerini, duygularını, üzüntülerini nasıl kelimeler aracılığı ile kağıda aktarabiliyorlar ise, sanat yoluyla da renkler, biçimler ve estetik kurallar yardımıyla kendilerine has bir dil oluşturarak, duygu ve düşüncelerini eserlerine yansıtabilirler. “Edebiyat ve resim ilişkisi antik çağdan beri araştırıla gelmiştir. Ancak bu ilişkiyi nedense hep ikisinden birini ön plana çıkarmaya çalışmışlardır. Oysa antik çağda Romalı ozan Horatius (M.Ö. 65-8) Ars Poetica adlı yapıtında ‘Ut Pictura Poesis’ deyimiyile resim ve şiirin benzerliğini vurgulamış, birini diğerine üstün tutmamıştır. Bu deyim ‘şiir, resim misali’ veya ‘resim, şiir misali’ ya da ‘Şiir de resme benzer’ diye çevrilmiştir” (Pınarbaşı, 2015, s.13-14). “Resim ve edebiyat arasındaki bu uyumlara konuların seçiminde, benzer mitoslara ilgide de rastlamaktayız. Ressamların esin kaynaklarını roman ya da şiirde bulmaları gibi, yazarlar da modellerini resimlerden ödünç alıyorlardı”(Cassuo, çev.İnce,Usmanbaş, 2006, s.48).

2.1.2. Görsel Sanat Eğitimi ve Önemi

Sanat, günümüzde yaşantımızın her alanına etki etmektedir. Öğrenilebilir niteliği ile eğitim sistemi içinde yerini almıştır. Okullarda görülen sanat eğitimindeki amaç öğrenciyi bir sanatçı olarak yetiştirmek değil, sanat kültürüne sahip bir birey olmasını sağlamaktır. Bu sayede öğrencinin farklı bakış açılarından bakarak, çevresine ve doğaya karşı farkındalık sahibi bir birey olmasına katkı sağlanabilir. Görsel Sanatlar kavramı, resim, heykel, mimarlık, grafik tasarım, moda tasarımı gibi birçok alanlarında üretilen eserleri içinde barındırmaktadır.

“ Sanat amaçsız bir yaratma işi değildir. Sanat insan ruhunun gelişmesine ve zarafet kazanmasına katkı verir“ (Eroğlu, 2017, s.73). Eroğlu'nun değindiği gibi sanat kişinin kendisini geliştirmesine olanak sağlar ve duyarlı bir insan olma yolunda bir adım ileri gitmesini sağlar. Belli ölçüde görülen sanat eğitimi her bireyin gelişimine katkı sağlar. Goethe'ye göre en değerli kişilik eğitimi; sanat yoluyla yapılan eğitimidir. (Artut, 2013,)

“Yaşam, doğru yanlış, iyi-kötü, güzel-çirkin gibi karşıtlıkların arasında karar verme, karar verebilme çabasıdır. Jean Paul Sartre; “ İnsan özgürlüğe mahkum edilmiştir. Özgürlük tüm hayatımız boyunca seçim yapmayı zorunlu kılar” der” (Erinç, 2011, s.78). Burada değinildiği gibi seçimlerimizde, sanat eserlerindeki bakışımızda iyi-kötü , doğru yanlış, güzel-çirkin nedir bilirse estetik açıdan doğru kararlar vermemiz kolaylaşır. “Sanatın kendi kuralları vardır ve bu kuralların doğal güzele ait estetiğin ilkeleriyle hiçbir bağlantısı yoktur. Şöyle bir örnek verir: Bir manzaranın kendi bünyesindeki güzeli tartışmak yerine, söz konusu manzaranın bir sanat yapıtı olup olmadığının tartışılması önemlidir” (Eroğlu, 2017, s. 27). İzleyici açısından sanatı görmek için öncelikle bir görme alışkanlığı gerekmektedir. Sanatı anlayabilmesi için, bir gözün iyi biriktirmiş olması da beklenmektedir (Eroğlu, 2006, s.308-312). Bir sanat yapıtını doğru anlayabilmek, düşünmenin varoluşundakini yerini kavramakla ilgilidir (Eroğlu, 2017, s.23).

Sanat eğitimi, içinde barındırdığı sanat tarihi konuları aracılığı ile bireyin içinde bulunduğu toplumun gelişim sürecinin öğrenilmesine ve bu mirasa sahip çıkma bilincinde geliştirilmesine olanak sağlamaktadır. Ayrıca kendi kültürünün yanısıra dünyadaki diğer kültürlerin sanat eserleri tanınarak farklı bir bakış açısı kazanılır. Oscar Wilde'nin dediği gibi "cisimlerin çehreleri onu seyredenlerin kültürel düzeyine göre değişir." (Erinç, 2011, s.21). "Sanatçı, şüphesiz yapıtında kendi düşüncelerini, duyarlılığını, kendi kişisel manevi yaşamını ifade eder. Ama toplumsal yaşam sanatçıyı o kadar kuşatmıştır ki, bilerek ya da bilmeden kendi kişisel gizli yanlarını ifade etmeye çalıştığı zaman bile toplumsal önemi olan şeyleri ifade etmiş olur"(Ersoy, 2002, s.10). Bireylerin bu anlamda kültürel seviyeleri geliştikçe çevrelerine ve birbirlerine bakış açıları değişir, gelişir estetik beğeni seviyeleri de artar.

Özellikle okul öncesi ve ilkokulda görsel sanatlar eğitimi çocuğun gelişim süreci açısından en uygun dönemdir. Çocukluktan gençliğe adım atılan bu dönemde çocuk sanat yoluyla kendisini ve çevresini, yaşadığı ortamı tanımaya çalışır. Çizdiği resimlerle kendisini çevresine kanıtlamaya çalışır. Bir çocuk sosyal bir davranış, ancak bir grup içinde bir şey yaparak öğrenir, daha sonra da sorgulayarak bir sonuca götürür (Eroğlu,2017, 41). Görsel sanat eğitimi sırasında yapılan etkinlik çalışmalarında arkadaşları ile uyum içinde çalışmayı öğrenir.

Pablo Picasso'ya göre "Her çocuk bir sanatçıdır. Asıl sorun çocuğun büyüüp gelişmesi sürecinde bir sanatçı olarak nasıl korunabileceğidir"(Artut, 2013, s.51). Burada değinildiği gibi çocukları üretmeye teşvik etmek gereklidir. Çocukların potansiyelinin keşfedilmesi gereklidir. "Biçim yaratmak, yaşamaktır. Tümüyle kendi duyularının giziyle yaratan çocuklar, antik Yunan'a özgü biçimleri taklit edenlerden daha yaratıcı değil midir?" (Antmen,2008, s.42)". Çocukları motive ederek yeni denemeler yapmaya yönlendirilmelidir. Yaratıcılık denemeler yapma, harekete geçme ve keşif yapmada ortaya çıkar (Dodson, çev.Şener, 2013, s.7). Çocukların motivasyonunu düşürmeden, onların seviyesine uygun çalışmalarla motive edilmelidirler.

“Çin resim dersi kitabında şöyle denmektedir: ‘Yazı öğrenirken, az sayıda çizgiden oluşma kolay yazı göstergeleriyle başlanır ve çok sayıda daha karmaşık yapıdaki göstergelere doğru ilerlenir. Çiçeklerin resmini yapmayı öğrenmek istediğimizde de buna çok benzer bir biçimde, önce, az sayıda yaprakları bulunan çiçeklerle başlayıp, bol yapraklı çiçeklere doğru ilerleriz, küçük yapraklardan büyüklere, tek tek küçük saplardan demetlere geçeriz.. Resme yeni başlayan, bu temel adımları atmayı bir kez başardıktan sonra, deneyim ve beceri edinmeye de koyulmuş demektir’(Gombrich, çev. Cemal, 2015, s.128).

Burada değinildiği gibi; öğrencilerin seviyelerine uygun, onlarda heyecan ve merak uyandıracak, sıkılmadan çalışmalarını sağlayacak çalışmalar yaptırılmalıdır. Bu onların gelişimlerine katkı sağlayacaktır.

2.1.3. Görsel Sanatlar Dersi Müfredat Programında Perspektifin Yeri

“Görsel Sanatlar Dersi müfredat programında perspektifin ve oran orantı bilgisinin yeri aşağıdaki gibi verilmiştir;

- **Görsel sanat çalışmasında farklı perspektif tekniklerini kullanır.**
- **Mekânda derinlik etkisi yaratmak için çizgi ve hava (renk) perspektifi birlikte kullanırılır.**
- **Gözleme dayalı çizimler yapar.**
- **Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır.**

Renk: Kromatik renk ilişkileri

Kroma: Bir rengin parlaklıktan donukluğa veya ışıltılı hâlden griliğe doğru geçişi

Çizgi: Zıtlık, derecelendirme

Mekân: Boşluk, doluluk

Vurgu: Odak nokta, baskın

Oran-Orantı: Gerçekçi, abartılı” (M.E.B. , 2018, s.22).

2.1.4. 7. Sınıf Öğrencilerinin Sanatsal Gelişimi

“Ergenliğin başlangıcı olan bu döneme “mantık devri” de denmektedir. Bu dönem ile yaklaşan ilk gençliğe atılan ilk adımın, bunalımın ilk habercisidir” (Artut, 2013, s.255).

“Bu dönem (12-14 yaş) görsel, bilişsel ve duygusal gelişimin belirgin özelliklerinin yaşandığı dönemdir.Yeni düşüncelere açık olup gelecek hakkında düşünmeye ve bunlardan olası sonuçlar çıkarabilirler”(Artut,2013,s.255).

“Derinlik/ perspektif ve oran etkileri görülür, içgüdüsel çizimler artık sona ermiştir”(Artut, 2013, s.255).

“Çizim ve boyama işlemlerinde daha dikkatlidirler. Odaklaştığı konularda kendi çabalarıyla başarılı olabilirler. Duygusal anları özel renklerle betimleyebilirler. Genellikle bu döneme kadar insane giysileri, cinsiyet ayrımında önemli bir belirtgeç olarak görülüyordu. Oysa ki mantık döneminde giysiler önemli bir aksesuar olarak dikkati çeker. Örneğin bir hareket sonucunda giysi kıvrımları görülebilir.Işık, renk, gölge ve oran gibi faktörler üzerinde çok dururlar”(Artut, 2013, s.256).

Bu yaş grubundaki öğrencilerin seviyelerine göre estetik gelişimleri şu şekilde olmalıdır; “Genel anlamda renk bilgisine sahip olabilmelidirler, kendi oluşturdukları sanat ürünlerinde perspektif, ışık-gölge gibi temel unsurlar görülebilmelidir”(Artut, 2013, 334).

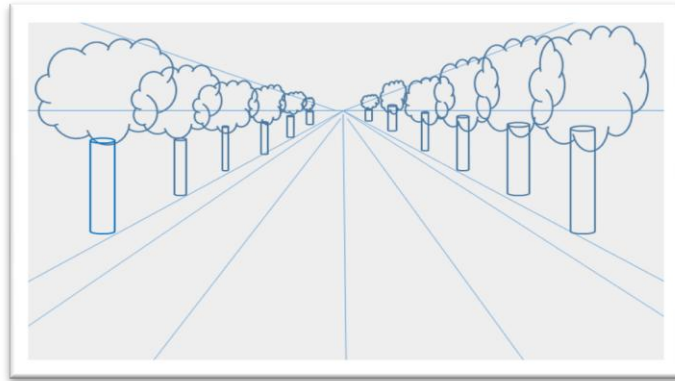
Bu yaş grubundaki çocuklar artık, “perspektifin ilk kavramlarını anlar ve denerler, ufuk çizgisi, kuş bakışı, görme noktası gibi terimleri anlarlar” (Artut, 2013, s.344).

2.2. PERSPEKTİF BİLGİSİ

2.2.1. Perspektif nedir?

“Üç boyutlu gerçeklikleri iki boyutlu resim düzlemi üzerinde betimleyerek, üçüncü boyut yanılması yaratma işine yarayan bir resim ve çizim tekniği” (Eroğlu, 2006, s.277). “Doğada, bulunduğumuz yakın yerdeki varlıklar gözümüze gerçek boyut ve renkleriyle açık/net olarak görünür. Bulduğumuz yerden uzaklaştıkça aynı varlıkların boyutları küçülüyor, renkleri de soluyormuş gibi görünür. Gözdeki bu algılama olayının çizim ve renk olarak betimlenmesine perspektif diyoruz” (Artut, 2013, s.167).

Perspektif çizgisel olarak ifade edilebileceği gibi renk yoluyla “renk perspektifi” olarak da ifade edilebilmektedir. Perspektif kuralları kullanılarak gerçeğe yakın bir görüntü yanılması oluşturulur. Perspektifin amacı iki boyutlu yüzey üzerinde üç boyut yanılması yaratarak doğanın derinliğinin yansıtılması sağlayabilmektedir. Perspektif, sanatsal etkinliklerin temelini oluşturmaktadır. İyi bir perspektif bilgisine sahip olmak, oluşturulan resmin mantığa uygun, gerçeğe yakın, estetik görünüme sahip olmasına yaramaktadır.

Resim 1. Tek Kaçışlı Perspektif

“Resimde derinlik nasıl gösterilir? İki boyutlu yüzeye üç boyut nasıl yansıtılabilir? XV. Yüzyıl sanatçıları bu soruyu perspektif kurallarıyla yanıtlamaya çalışıyorlar. Perspektif,Ortaçağa büsbütün yabancı değildi. Fakat perspektif kurallarının saptanması ve bunların matematiksel hesaplarla sanata uygulanması ilk kez bu dönemde başlar” (İpşiroğlu,2009, s.67-68).

Sanat tarihinde perspektifin ortaya çıkışına baktığımızda karşımıza Brunelleschi çıkmaktadır. “Brunelleschi, yalnızca Rönesans mimarisinin öncüsü değildir. Gelecek yüzyılların sanatını egemenliğine alacak bir başka önemli bulguyu, perspektifi de ona borçlu olduğumuz sanılmaktadır” (Gombrich, 2009, s.229).

Giotto, Brunelleschi'nin açtığı yolda yeni arayışlar içerisindedir. “Giotto, düz bir yüzeyde derinlik yansıtması yaratma sanatını yeniden keşfetmiştir”(Gombrich, 2009, s.201). “Sanatçı, Cimabue'nin başlattığı gerçeklik arayışını, doğalcı bir gerçeklik arayışı ortaya koyan yalın bir anlatıma dönüştürmüştür. Aynı zamanda belli oranda kullandığı çizgisel perspektif ve espas ilişkileriyle oluşturduğu mekanlarla resimde mekanın savunucusu olmuştur.Ayrıca sanatçının perspektif ve anatomi kavramları üzerinde durması, dönemin modern resim anlayışını belirlemiştir” (Şentürk, 2012, s.181)

“ ‘Aziz Anna’ya Haber’ ve ‘İblisleri Kovan Aziz Prancesco’ resimlerinde Giotto, derinlik etkisini, hem renksel hem de çizgisel üslupla sağlayarak, bir kuşak sonraki resamlara öncülük edecek bulgusunu da böylece resmediyordu” (Bulut, 2003, s.55). “

Ortaçağda uzam (mekan), ideal bir uzamdı. Derinlikten yoksun bir yüzey olarak veriliyor ve kutsal sahnelerde bu zemin, çok defa yaldızla örtülüyordu” (İpşiroğlu, 2009, s.62).

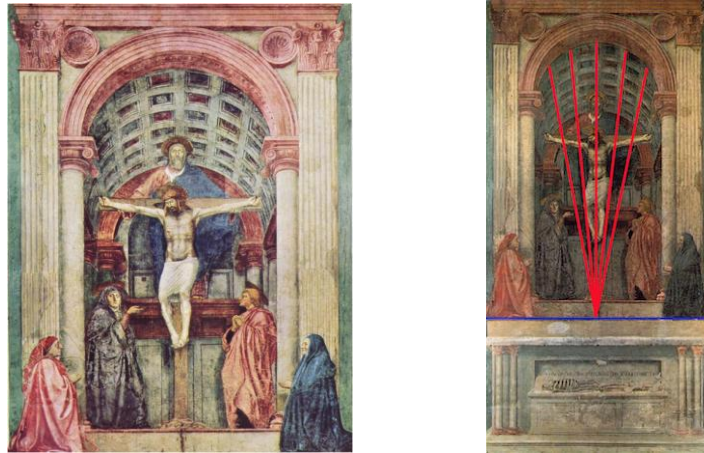
Giotto, “Resme mekan kavramını ilk kazandıran sanatçı olarak fonda kullanılan yaldızı ortadan kaldırmış, konuyu her zaman gerekli ortam ve uygun atmosfer içinde başarıyla betimlemiştir”(Şentürk, 2012,s.181).

Resim 2. Giotto di Bondone, Azize Anna'ya Haber, 1304-06, Padova Arena Şapeli, İtalya

İtalyan sanatçı Masaccio ise Giotto'nun resimlerinde uyguladığı teknikleri bir adım ileri taşımıştır. “Resim sanatında doğalcı anlayışı savunmuş olan sanatçı, gotik anlayışa karşı çıkarak perspektif ve mekan konusunda büyük bir devrim gerçekleştirmiştir. Yerçekimi etkisinin açıkça görüldüğü resimlerinde, figürler zemine bağlanır”(Şentürk, 2012,s.183).

Masaccio, “1427 yılında Floransa Santa Maria Novella Kilisesinin duvarlarına kutsal üçlüyü betimlediği fresko, merkezi perspektif uygulamalarının başyapıtı sayılır”(Batur, 2012,s.71).

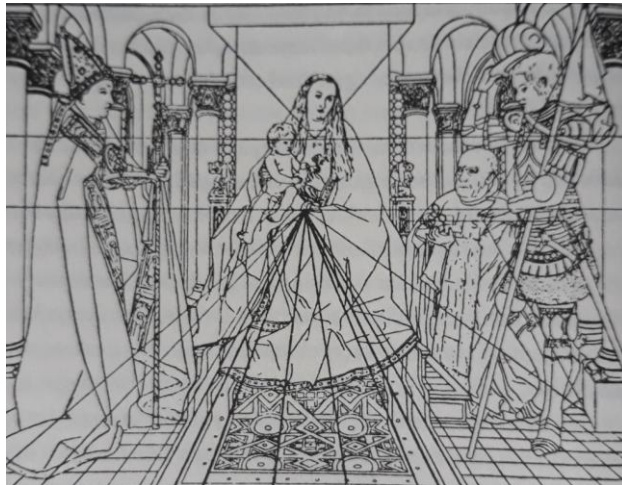

Resim 3. Masaccio. Kutsal Üçlü 1426-28-Fresko Santa Maria Novella Kilisesi, Floransa, İtalya

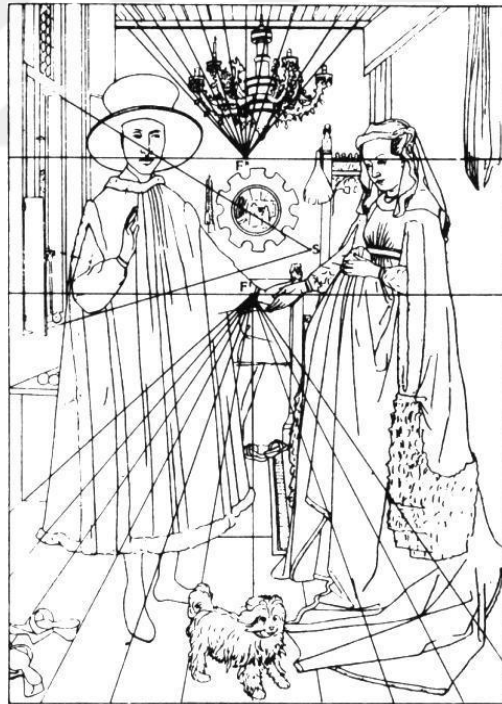
“Aslında Leonardo’ya göre ressam iki ayrı perspektif kullanmalıdır: Birincisi, kolay uygulanan ve düzenli ve tutarlı bir kompozisyonun –composita- oluşturması için uygun olan kuramsal, geometrik, ve ‘yapay’ bir konstrüksiyon perspektifi (perspectiva artificialis); ikincisi, doğal bir vizyona bağlı bir perspektif; yani çok eski kompozisyonlarda olduğu gibi (özellikle halılarda ve duvar kaplamalarında) gözün art arda objeler üzerinde durmaması koşuluyla, izleyiciyle olan mesafeye göre objelerin küçüldüğünü gösteren deneyimin sunduğu perspektif(perspective naturalis)”(Farago, 2017,s.72).

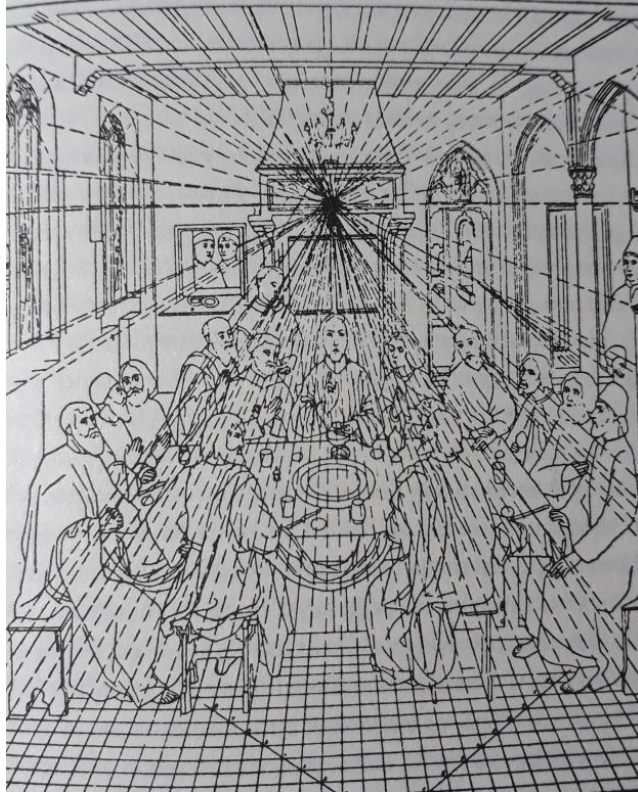
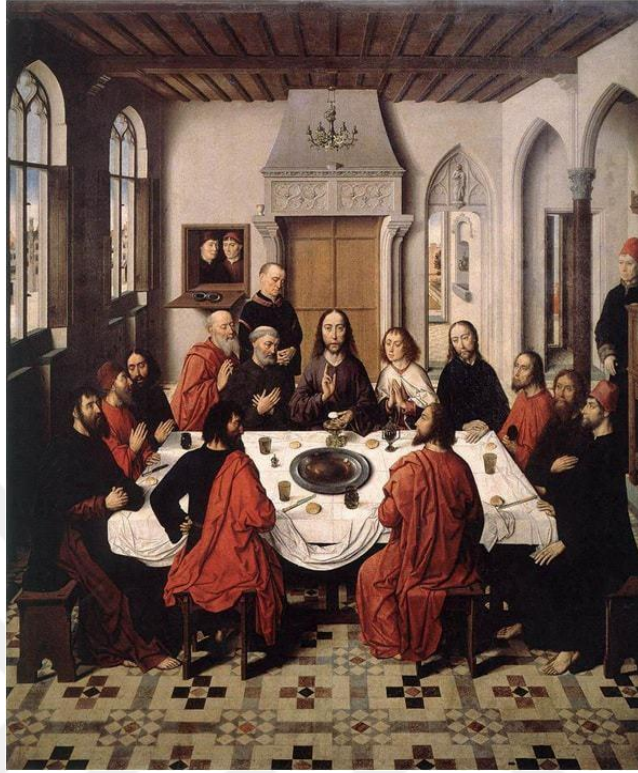
Resim 4. Jan van Eyck,Canon van der Paele Meryem, 1436, Bruges Devlet Güzel Sanatlar Müzesi.

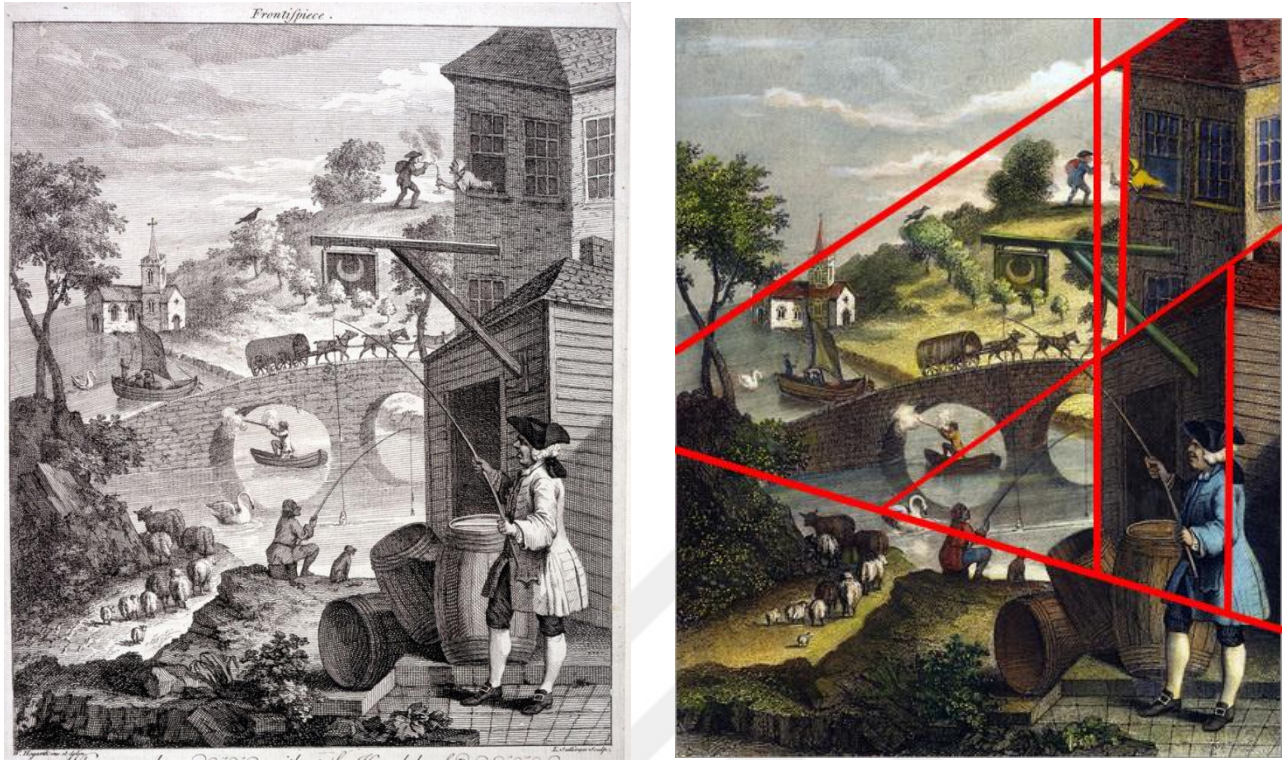
Resim 5. Jan van Eyck’ın Canon van der Paele Meryem’inin perspektif şeması (Bruges, Güzel Sanatlar Müzesi, 1436). G. Joseph Kern’in çiziminden faydalanılmıştır.

Resim 6. Jan van Eyck, Arnolfini'nin Evlenmesi, 1434, National Gallery, Londra

Resim 7. Dirk Bouts, Son Akşam Yemeği, 1464-67, Louvain, St. Peter

Resim 8. William Hogart, Yanlış Perspektif, 1754, Kazı resim

Perspektifin kompozisyon oluşturma esnasında önemi büyüktür. Perspektif kurallarında yapılan yanlışlar resmin tamamını etkilemektedir. Hogarth bir perspektif ustasıdır, ancak bu resimde perspektifin nasıl yanlış gidebileceğini gösterir. Bu resim de gördüğümüz gibi perspektifin bir unsurunun yanlış olduğunda, kompozisyonun bütün görünümünü bozulur. “Resim, herbirine çoğu kez acemilerin elinden çıkma çizimlerde sık rastlanan yanlışlarla dolup taşmaktadır. Resimde uzak bir tepede görünen bir adam, ön düzlemde hanın penceresinden sarkan bir kadınla aynı büyüklüktedir ve üstelik kadının tuttuğu mumdan piposunu yakmaktadır. Aynı tepede bulunan ağaçlar, bizden uzaklaştıkça daha büyük gözükmekte, üstelik aralarından bazıları hanın tabelasını örtmektedir. Binanın hem ön yüzü, hem de koro bölümü görülebilmektedir; köprü ise nehri tam olarak geçmemektedir”(Gombrich, 2015, s.205-206).

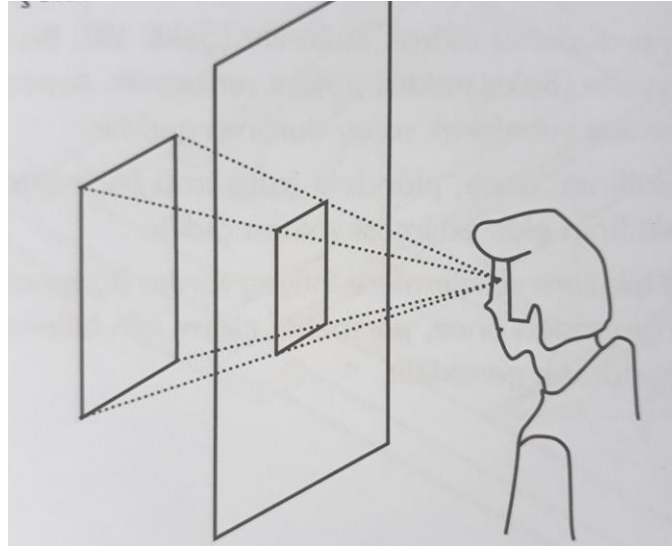
Balıkçıların olta sicimleri birbiriyle kesişmektedir; ön düzlemdeki balıkçının ise aslında bir yokuş biçiminde olan parke taşlarından kayması gerekmektedir. Bizler resimlerde

doğru perspektife alışkın olduğumuzdan, Hogart'ın gülmece anlatımını içeren betimlemesini sanatçının istediği yönde yorumlamakta ve kazıresimde bütünüyle ters bir görüntüyü saptamaktayız. Ama bu resim bütünüyle ters bir dünyayı, yerçekiminin geçerli olmadığı, ağaçların sınırsız büyüyebileceği ve insanların kollarının da istediği yere uzanabildiği bir dünyayı sergileyebileceği aklımızın ucundan geçmemektedir” (Gombrich, 2015, s.205-206).

2.2.2. Perspektifin Temel Unsurları

2.2.2.1. Bakış Noktası

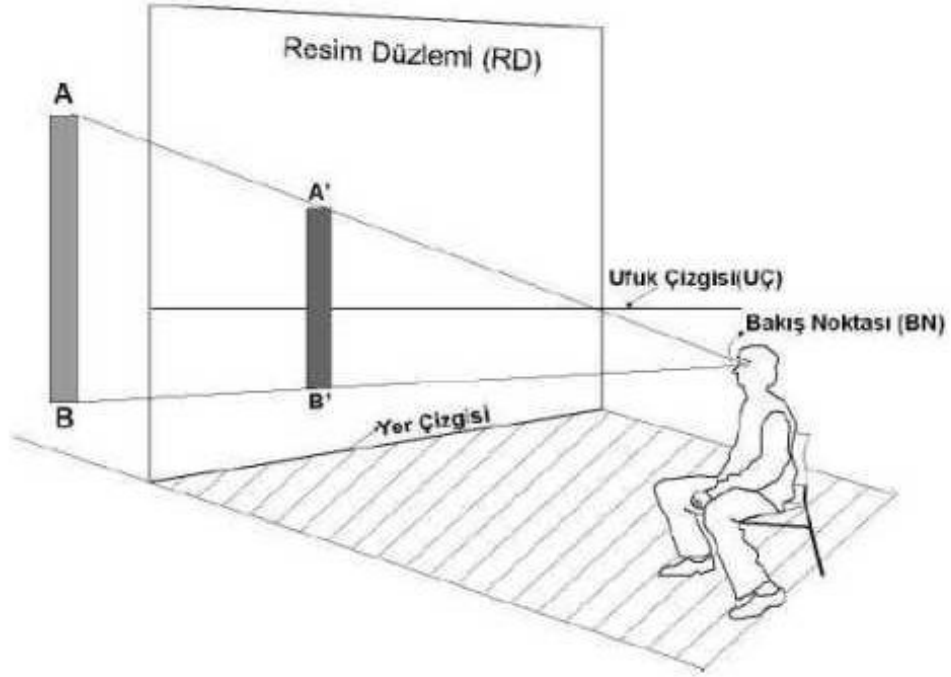
“Bir cismin perspektifinin çizilebilmesi için her şeyden önce, sabit bir noktada durarak, o cisme bakmak gereklidir. Perspektifi çizilecek olan cisme bakmak amacıyla durulan yere bakış noktası(BN) adı verilir ve plan ve görüşlerde bir nokta ile belirtilir” (Onat, 2015, s.4).

Resim 9. Bakış Noktası

2.2.2.2. Resim Düzlemi

Resim düzlemi düşeydir ve cisimle bakış noktası arasındadır. “Resim düzlemi (RD), üzerinde perspektif izdüşümün elde edileceği (özel durumlar dışında) düşey bir düzlemdir. Resim düzleminin belirli bir yeri yoktur. Perspektifi çizecek olan kimsenin isteğine bağlı olarak, 1- Bakış noktası ile cismin arasında, 2- Cismin üzerinde, 3- Cismin gerisinde herhangi bir yere yerleştirilebilir” (Onat, 2015, s.6).

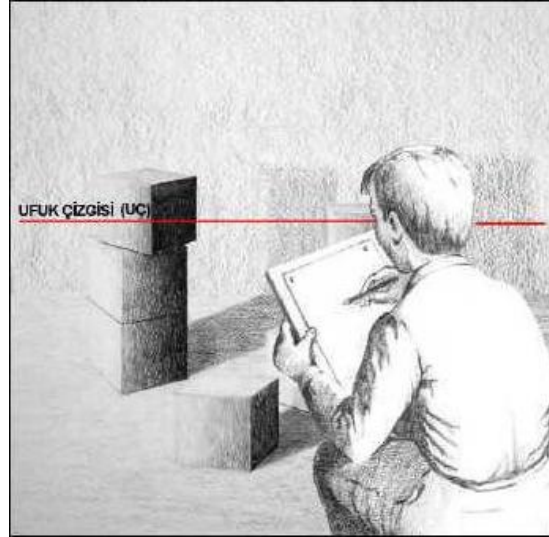

Resim 10. Resim Düzlemi

2.2.2.3. Ufuk Çizgisi

“Ufuk çizgisi perspektifi çizilecek olan cisme bakan kimsenin gerçek bakış noktasından (gözlerinden) geçen yatay düzeyi ve dolayısı ile bakış yüksekliğini belirlemek amacı ile kullanılan bir çizgidir. Geometrik olarak, perspektifi çizilecek olan cisme bakan kimsenin göz düzeyinden yatay bir düzlem geçirildiği düşünülmektedir. Bu düzleme ufuk düzlemi adı verilmektedir. Ufuk düzlemi ile resim düzleminin ara kesiti yatay bir doğru olup, ufuk çizgisi diye adlandırılır”(Onat, 2015).

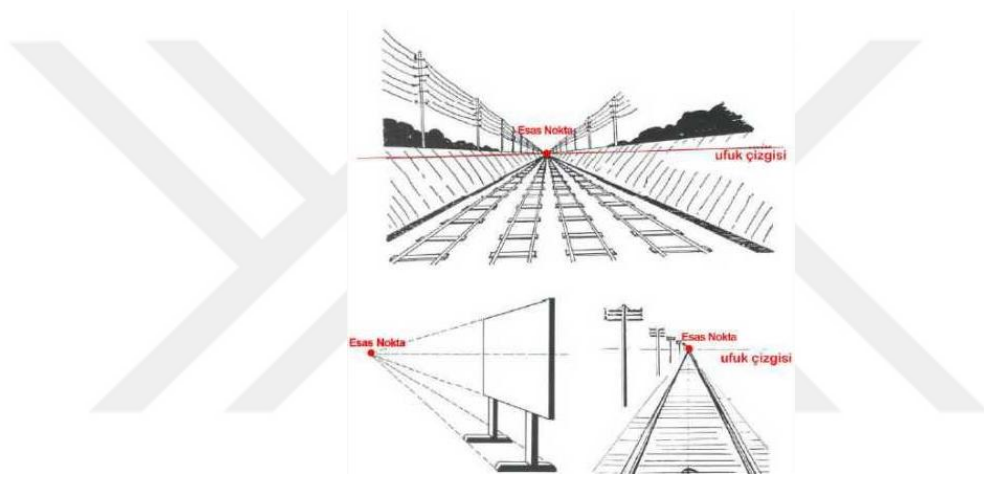
“Bakış noktasından, resim düzlemine dik olarak çizilen doğru, Esas görme ışınıdır. Bu ışının ufuk çizgisini kestiği ve dolayısı ile resim düzlemini deldiği noktaya esas nokta adı verilir. Esas görme ışınının uzunluğu bakış noktasının resim düzlemine olan uzaklığını belirler. Ufuk çizgisinin yeri, perspektifi çizecek olan kimsenin, cisme hangi uzaklıktan bakmak istediğine bağlıdır. Ufuk çizgisinin altında kalan cisimlerin üstü, üstünde kalan cisimlerin altı görülür. Tam ufuk çizgisi üzerindeki cisimlerin ise, ne altı ne de üstü görülebilir” (Onat, 2015)

Resim 11. Ufuk Çizgisi

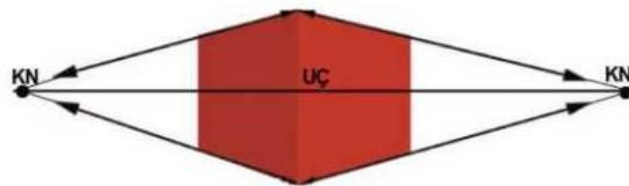
Resim 12. . Bulunulan yüksekliğe göre bakış açısı

Resim 13. . Esas nokta ve ufuk çizgisi

2.2.2.4. Kaçma Noktası

“Gerçekte birbirine paralel oldukları halde, perspektifte paralellikleri bozulan doğruların ortak(kesişme) noktalarına kaçma noktası (KN) adı verilir. Kaçma noktası bir doğrunun sonsuzdaki noktasının perspektifidir” (Onat,2015,s.9).

Resim 14. Kaçma Noktası

2.2.3. Rakursi nedir?

Rakursi, canlıların ve eşyaların yan, üst ve alt taraflarından bakıldığında, asıl ölçülerinden küçük ve kısa görülmesidir (Eroğlu, 2006). “Mantegna ise, Masaccio’nun bıraktığı yerden devam ediyor. Figürleri Masaccio’nunkiler kadar heykelsi ve etkileyici. Masaccio gibi o da, perspektif sanatından tutkuyla yararlanırsa Uccello’nun yaptığı gibi, bu sihirbazlıkla elde edilebilen yeni etkileri göstermek için aşırıya kaçmaz. Mantegna daha çok, üzerinde figürlerin sanki ayakta durduğu, elle tutulabilir canlılar gibi hareket ettiği sahneyi yaratmak için perspektif kullanır” (Gombrich, 2009, s.259). Sanat tarihinde rakursinin bilinen en iyi örneği Andrea Mantegna’nın “Ölü İsa” adlı eseridir.

Resim 15. Ölü İsa, Andrea Mantegna, 1480, Pinacoteca di Brera, Milano, İtalya.

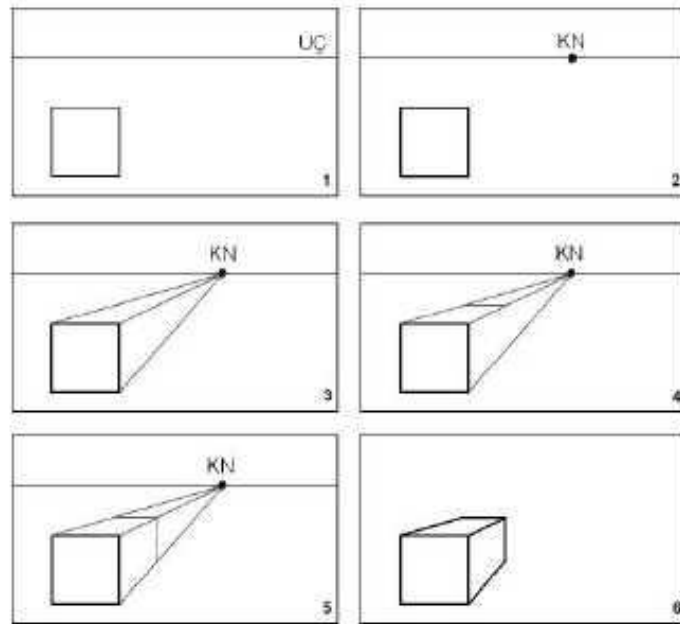
Resim 16. Paolo Uccello, San Romano Savaşı, 1450, National Gallery, Londra.

Resim 17. Paolo Uccello, San Romano Savaşı resminden detay 1450, National Gallery, Londra.

“Paolo Uccello perspektif kurallarını tam bir matematiksel ölçütle değerlendirdiyordu. Bu resim Uccello’nun Medicilerin Sarayı için yaptığı, bugün Londra ve Paris’te versiyonları bulunan bir resimdir. Ancak tüm bunlar kuvvetli bir savaş görüntüsü sunmaktan çok, doğru bir perspektif kurallarının uygulandığı eserlerdir. Bu konuda Vasari, Uccello’nun büyük bir usta olduğunu söylemiştir. Gerçekten de Uccello perspektif yasaının bulunuşundan çok etkilendiğini, yeni sorunlar yaratıp, onları çözümlenerek göstermiştir. “San Romano Bozgunu”nda en etkileyici perspektif görüntüsü, yerde yatan askere, kısaltım olarak yüklenir. Çizgisel bir anlayışın resmin tümüne yayılmasıyla ön planda yer alan atlılardan arka plana geçişte görülen küçük askerler, katı perspektif kurallarının gerektirdiği şekilde resmedilmişlerdi” (Ü. Bulut, 2003, s.69).

2.2.4. Perspektif Kurallarına Uygun Çizimlerinde Dikkat Edilecek Noktalar

Resim 18. Perspektif çizim aşamaları

- Resim çizimine başlarken kağıt üzerine ufuk çizgisi belirtilir.
- Ufuk çizgisinin üzerinde bulunan kaçış noktası tespit edilir.
- Cismin ufuk düzleminin altında, üstünde veya hizasında olup olmadıkları tespit edilir.
- Resimde önce bize doğru olan kısımların çizimleri sonra diğer alanların çizimleri yapılır.

2.3. Oran-Orantı Bilgisi

“Bir resim çiziminde, resim yüzeyine aktarılan plastik elemanların birbirine olan ilişkisi(kurgusu) son derece önemlidir. Oran, modelin bölümleri ile bütünü arasındaki anlamlı ilişkidir. Modelin parçalarını ve bu parçaların bütüne olan ilişkilerinin – boyutlarının doğru gözlemlenip betimlenmesidir”(Artut, 2013, s. 164).

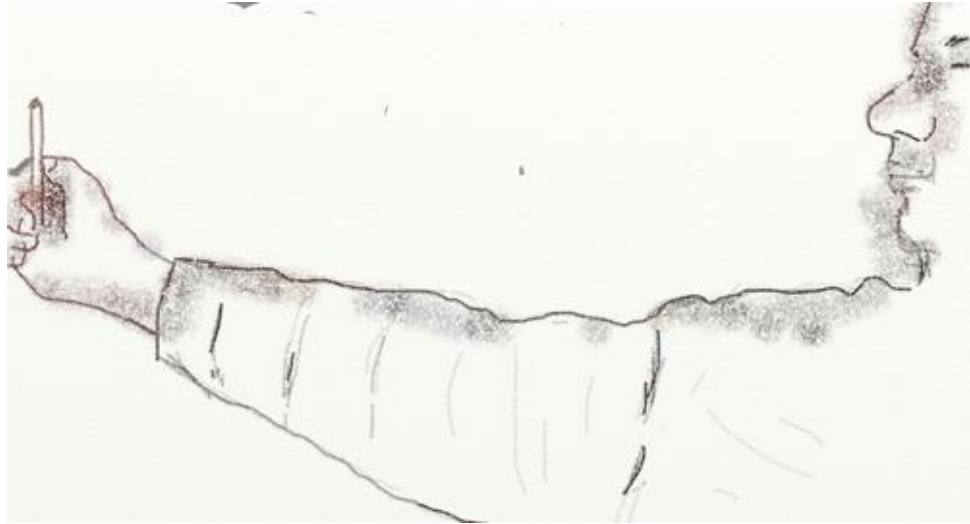
“Oran nesnenin kendi içinde veya başka nesnelere renk, biçim, leke anlamında yada boyutlar arasında dengeli bir bütünlük oluşturulmasına yönelik estetik ilişkilerdir. Aynı biçimlerin oran açısından aynı niteliklerde olması sanat ürününün plastik değerini zaltır, monotonlaştırır. Nitekim tasarımcı, görsel unsurların orantısal ilişkilerinde değişken yapılar kurmaya çalışır. Çünkü genişliğin uzunluğa, renkli olanın renksiz olana, bir ölçünün diğerine eşit olduğu tasarımlar, tekdüze görünmekten kurtulamazlar” (Artut, 2013, s.164).

“Yunanlı heykeltıraşlar sporcuların idealize edilmiş heykelleri için matematiksel bir formül kullanmışlardı. Bu forfüle göre ideal vücut baş uzunluğunun sekiz katıdır” (Artut,2013,s.164).

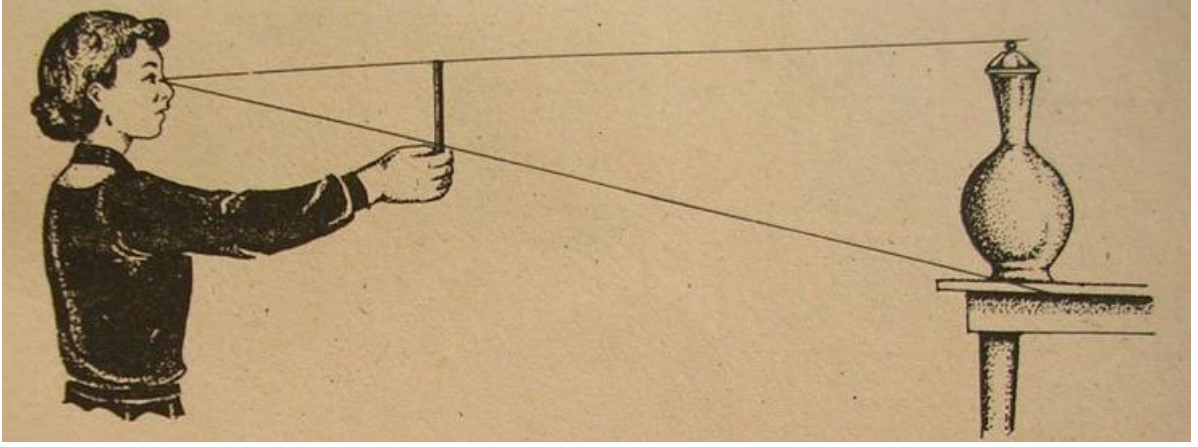
2.3.1. Ölçü Alma Yöntemleri

Kalemle ölçü alma yönteminde, kalem dikey ve yatay tutularak doğru oranları yakalamak için değerli bir ölçme aracına dönüştürebilir. Kalem başparmak ve diğer iki parmakla kavranıp, kol tam uzatılır ve kalemin üzerinden çizim konumuna bakılır. Kalem ile ölçü alınırken; öncelikle objeye veya modele kadrajınızı oluşturup yatay mı dikey mi olduğuna bakılmalıdır. Kadraj yataysa kağıdı yatay, kadraj dikeyse kağıdı dikey kullanması daha doğru olur.

Kalem elde dik bir şekilde altından tutularak daha sonra kol gergin bir şekilde uzatılır. Kalemin üst tepesi çizilecek objenin tepe noktasına denk getirilir, parmak ile objenin en alt noktasını işaretleyerek objenin veya modelin yüksekliğini kalem ile almış olunur. Kalem yatay tutularak obje veya modelin eni de bulunmuş olur. Bu oranlar kağıda aktarıldığında model veya obje doğru oranlar ile kağıda aktarılmış olur.

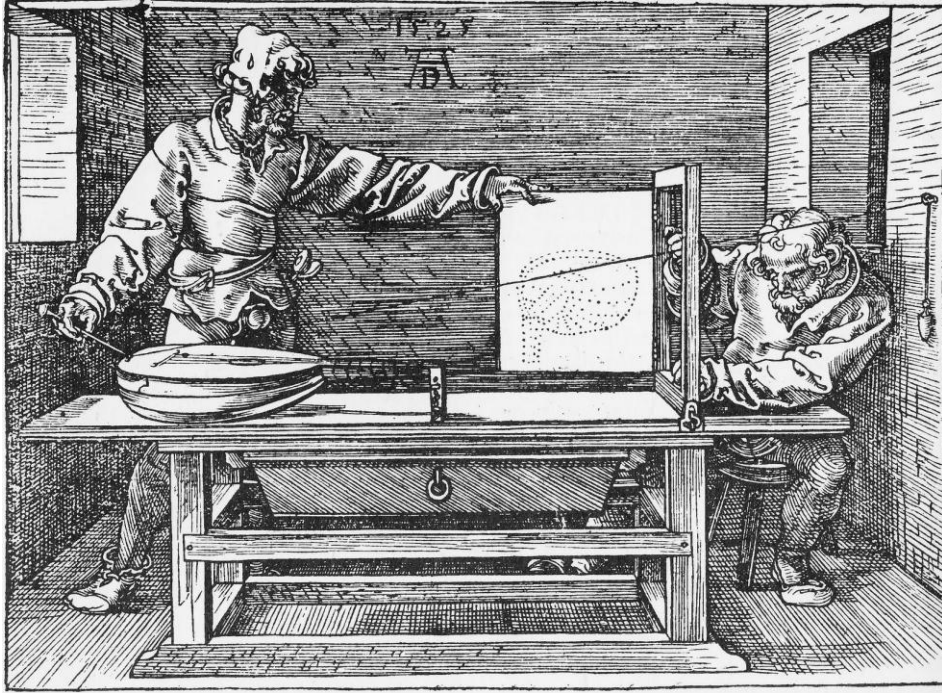

Resim 19. Kalemle ölçü alma

Resim 20. Ölçü alma tekniği

Sanat tarihine baktığımızda oran-orantı ve perspektif konuları ile ilgilenmiş önemli isimlerden biri Albrecht Dürer'dir. "Dürer'in resimlerinde kompozisyon kuruluşları, biçim anlayışı, detaycı açık ve yalın anlatım, ışık-gölge etkileri, rakursi ve perspektif üzerinde durduğu görülür. Kompozisyonlarının kuruluşunda kullandığı pespektif, ideal oran, mutlak güzellik ve uyum estetik kaygılarını gösterir" (Şentürk, 2016, s.189).

Resim 21. Albrecht Dürer, Ölçüm Dersleri'nden, 1525

“Tasarı geometrinin bütün dalları gibi perspektifin de doğal olarak kendine özgü güçlükleri vardır; ancak bu durum, perspektifin kuramsal temelini düşünebilecek en yalın temel olduğu gerçeğini değiştirmemektedir. Çünkü sözü edilen temel, insanın bakışlarının düz bir çizgiyi izlediği ve insanın bir köşesinin ötesini göremeyeceği yolundaki basit saptamaya dayanmaktadır. Perspektif bize, belli bir noktadaki bir gözün bir delikten baktığında neyin görülüp neyin görülemeyeceğini her zaman sınavabilme olanağı kazandırmaktadır. Doğla olarak her nesnenin ancak bize dönük olan yanını görebiliriz; bu bakış açısının belli bir noktadan nasıl oluşturulabileceğini tasarımılabilmek için bütün yapmamız gereken, söz konusu nesnenin yüzeyinin bütün bölümlerinden seçilen noktaya doğru çekmektir. Bu çizgilerin engele rastlamadan geçtiği yerlerde ise gözükecektir. Bakışlarımızın düz çizgileri izlediği yolundaki-Rönesanstan önce de bilinen- basit olgu, nesnelerin uzaklık arttıkça nasıl küçüldüklerini de açıklamaktadır. Söz konusu kuramsal temelin bütünü, son derece ustaca bir yalınlık ve açıklıkla Dürer’in ünlü tahtabaskısında sergilenmiştir. Bu resimde sicim, düz görüş çizgisini temsil etmektedir ve gösterilen şey, lavtanın ressamın duvara raptedildiği yerde olduğu varsayılan gözünden bakıldığında, çerçevenin içerisinde nasıl gözükeceğidir. Yine Dürer’in resminden, belli bir noktadan bakıldığında tamamen aynı gözükene istenen sayıda nesnenin tasarlanabileceği de anlaşılmaktadır” (E.H. Gombrich, 2015, s.211,212).

Resim 22. Albrecht Dürer, Ölçüm Dersleri'nden, 1525

Resim 23. Albrecht Dürer, Ölçüm Dersleri'nden, 1525

2.3.2. Mekan Çiziminde Perspektif Kullanımı

“Bir resimdeki ufacık atları ya da boğaları uzakta bulunan atlar yada boğalar diye yorumlamamız, ancak bildiklerimiz yada daha doğru deyişle kestirimlerimiz aracılığıyla gerçekleşir. Perspektifin en etkili yanılsamalarını, izleyicilerde kökleşmiş beklentileri ve varsayımları destek olarak yaratmasının nedeni de budur. Barok çağının içmekanlarında, resimli tavanların ve mimarinin yarattığı yanılsamanın büyük gücü, bu resimlerin aslında gerçek olabilecek bir şeyi betimlemelerinden kaynaklanır. Barok dönemi sanatçıları, taştan yapılmış olanla düz bir yüzeye resmedilmiş olan arasındaki geçişleri belli belirsiz kılmaya büyük özen göstermişlerdir; bunun sonucunda her birini diğeriyle bağlantılı olarak yorumlarız. Rönesans ressamı da, derinlik yanılsamasını zeminde

döşeme taşları resmederek yaratmışlardır. Zeminin düz ve bütün döşeme taşlarının da eşit büyüklükte olduğunu varsayacağımızdan, bunların sürekli küçülmesini de bir derine uzanma diye yorumlamamız kaçınılmaz olmaktadır. Burada da derinlik izlenimi yalnızca bizlerin önceden oluşturduğumuz ve çoğunlukla bilincine varmadığımız bir varsayımı temel almaktadır”(E.H.Gombrich, 2015, s.221).

Resim 24. Johannas Vermeer, Müzik Dersi, 1662-65, National Gallery, Londra.

Resim 25. Johannas Vermeer, Mektup yazma, 1670-71, National Gallery, İrlanda

Vermeer'in müzik dersi resmi, Mektup yazma ve Astronom resimlerini incelediğimizde; resimdeki odanın çiziminde tek kaçışlı perspektif kullanıldığını görmekteyiz. Derinlik yanılsamasını vurgulamak için Vermeer de yer karolarının giderek küçülmesinden faydalanmıştır. Bu sayede resme bakıldığında, derinlik yanılsamasının oldukça gerçekçi bir şekilde verildiği görülmektedir.

Vermeer'in resimlerini incelediğimizde, iç mekan resimlerinde perspektif şemalarını sıklıkla kullandığını görmekteyiz. Tek kaçışlı perspektifi tercih etmiş ve gerçekçi bir oda düzenlemesi kugulamıştır. Çoğu resminde yer karolarının verdiği derinlik yanılsamasından faydalanmıştır.

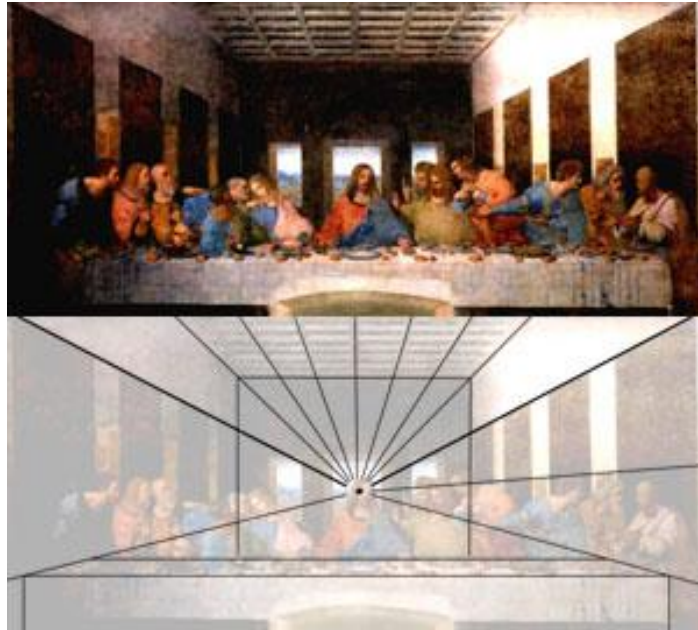

Resim 26. Johannes Vermeer, Astronom, 1668, Louvre Sarayı, Fransa

Resim 27. Raffaello Sanzio, Atina Okulu, Stanza della Segnatura, Vatikan

Raffaello ve Leonardo'nun eserlerine baktığımızda mekan tasarımı esnasında perspektif kurallardan yararlandıkları görülmektedir. Tek kaçıslı perspektif kurallarını kullanarak mekan tasarımlarında derinlik yanılsaması oluşturmuşlardır.

Resim 28. Leonardo da Vinci, Son Akşam Yemeği, 1495-98, Santa Maria delle Grazie, İtalya

“Leonardo da Vinci’nin ‘Son Akşam Yemeği’ adlı eseri daha önce bu konuyu anlatan resimlere benzemiyordu. “On iki havari, adeta doğal bir biçimde üçerli, dörderli gruplara ayrılmış. Bu gruplar birbirlerine havarilerin jest ve mimikleri ile bağlanıyor. Çeşitlilikte o kadar düzen ve düzende o kadar çeşitlilik var ki, birbirlerini tamamlayan karşıt hareketlerin uyumlu oyunu bitmek bilmiyor”(Gombrich, 2009, s.298).

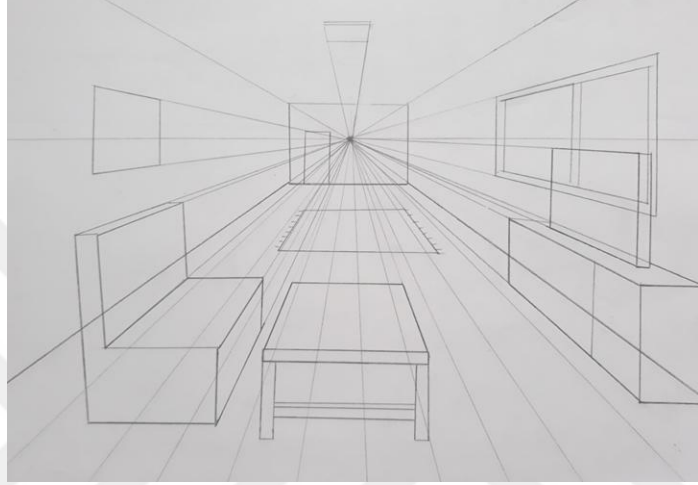
Resim 29. Ahmet Ziya Akbulut

Türk resim sanatına baktığımızda ise perspektif sanatı ile ilgilenmiş önemli bir isim Ahmet Ziya Akbulut’tur. “Ahmet Ziya Akbulut, perspektif kurallar ve bunların uygulaması hakkında iki kitap yazarak yeni resim sorunlarının bilimsel yönünü aydınlatıcı bir rol oynamıştır” (Tansuğ, 2012, s.60). Kitaplarının isimleri; Amel-i Menazır (1896) ve Ululu Ameliye-i Fenni Menazır (1922)’dir. Ahmet Ziya Akbulut perspektif dersleri de vermekteydi. Akbulut, Sanayi-i Nefise Mektebi’nde Matematik ve Perspektif derslerini veren bir öğretmen olarak da çalışmıştır. Sanatçı, genel olarak mimari yapıları eserlerine konu edinmiştir.

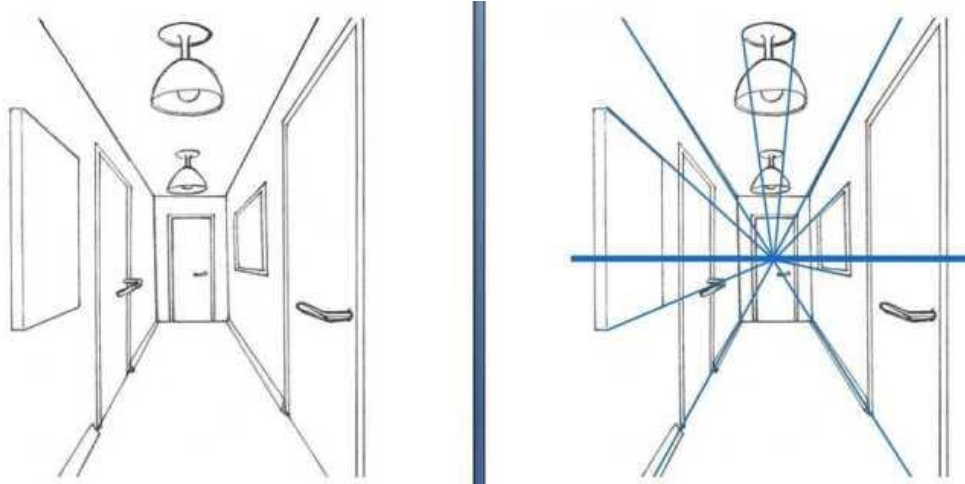
Hüseyin Zekai Paşa ise “büyük bir ayrıntı tutkusu ve ustalıkla resmettiği ‘Ayasofya Camii Hünkar Mahfili’ (1905-1906) konulu resmi ile Türk Resim Sanatı’nda ‘iç mekan’ (interieur) resminin öncü ve en güzel örneklerinden birini vermiştir”(Ayan, 2014, s.64).

Perspektif çizime yeni başladığında daha basit çizimler kullanılabilir. Örneğin, bir odanın içini çizmek gibi. Böyle bir çizime başlarken ortasında duruyoruz ve görme noktasına göre bir çizim yapıyoruz. Kağıdın köşelerini görme noktasına birleştirilir..

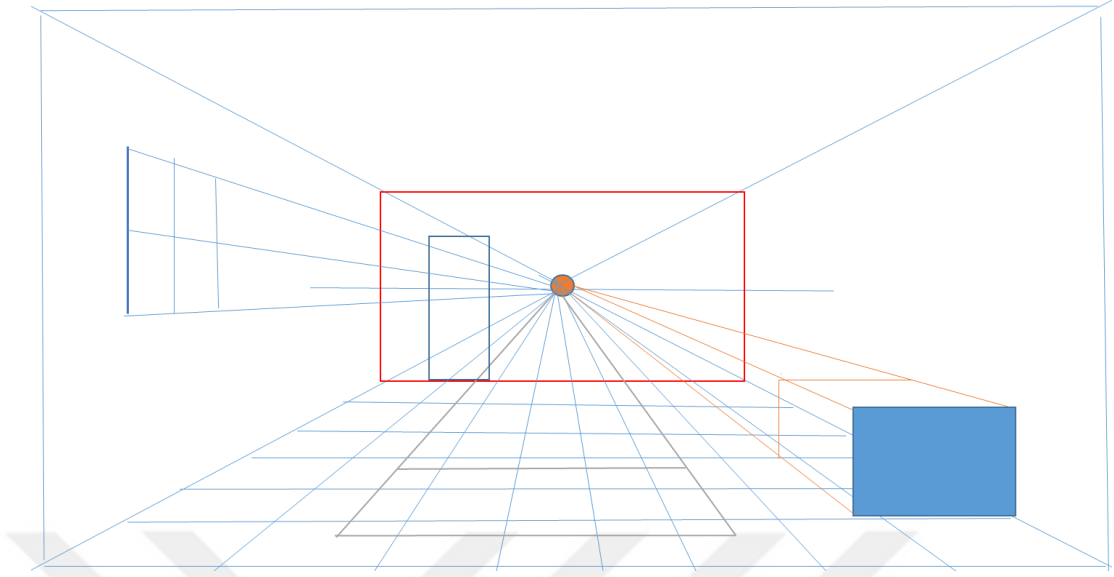
Bu bize yan yüzeyleri, tabanı ve tavanı verir. Karşı duvarı tam karşıdan görüldüğü için dik ve paralel çizgilerle çizilir. Diğer yüzeyler üzerindeki şekiller perspektif olarak çizilir. Oda içi çizimlerde masa, sandalye gibi nesnelere yerleştirirken ayaklarının duvarla zemini ayıran perspektif çizginin üzerinde çizmemeye dikkat edilir , o kısım havaya kalkmış olur.

Resim 30. Perspektif kurallarına göre oda çizimi

Resim 31. Perspektif kurallarına göre iç mekan çizimi

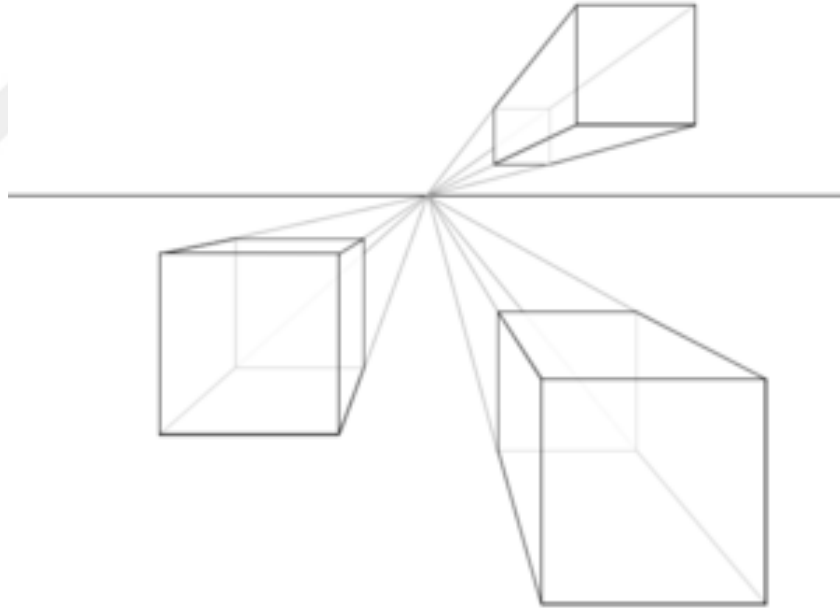
Resim 32. Perspektif kurallarına göre iç mekan çizimi

2.3.3. Nesne Çiziminde Oran-Orantı Bilgisinin Perspektif Kurallara Göre Uygulanışı

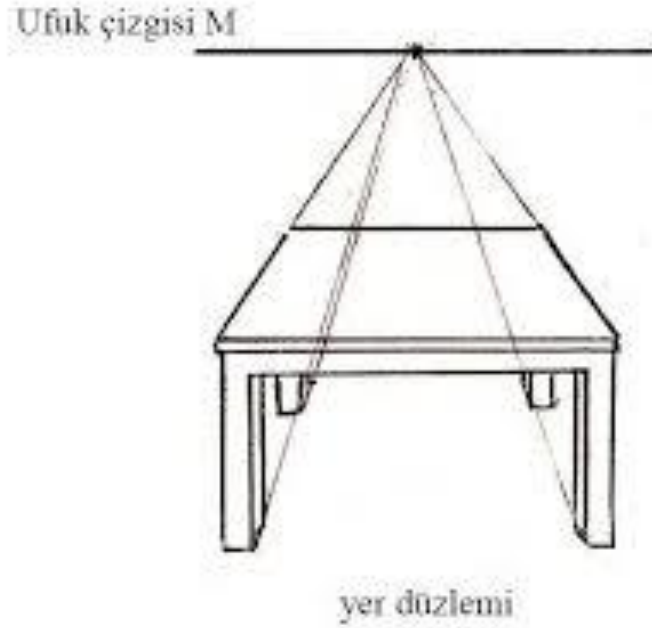
Nesne çiziminde dikkat edilmesi gereken ilk olarak çizilecek nesnenin kendi iç oranları, sonrasında ise beraber çizilecek nesne var ise bu nesneler ile olan oranlarıdır. Çizilecek olan resmin gerçeğe yakınlığını ve doğruluğunu belirleyen en önemli faktör oran-orantı hesabının doğru yapılmasıdır. Oran-orantı doğru hesaplandıktan sonra nesnenin bulunduğu düzleme yerleştirmesi perspektif kurallar aracılığıyla yapılır. Çizilecek nesne bu kurallar çerçevesinde çizilerek üç boyutlu bir etki yaratılır.

Çizilecek nesnenin çizim aşamasında perspektif kurallara uygun olması açısından ilk önemli olan ufuk çizgisine göre bulunduğu konumdur. Ufuk çizgisinin üstünde, altında veya hizasında olması halinde çizilecek nesnenin bu açıya göre aktarılması gerekmektedir. Nesnenin perspektif çizimi duruş açısına göre farklılık göstermektedir.

Çevremizdeki nesnelere çizim aşamasında geometrik şekillerden faydalanılabilir. Çizilecek nesne tam karşımızda ise çizmeye bize bakan yüzeyinden başlanır. Daha sonra tüm köşe noktalarından kaçma noktasına doğru çizgi çekilerek diğer yüzeyleri de doğru bir şekilde çizilmiş olur. Ufuk çizgisi çizilecek nesnenin ortasında geçiyor ise alt yüzeyi ve üst yüzeyi görülmez. Çizilecek cisimler veya nesnelere bizden uzaklaştıkça küçülürler, aralıklar da daralır.

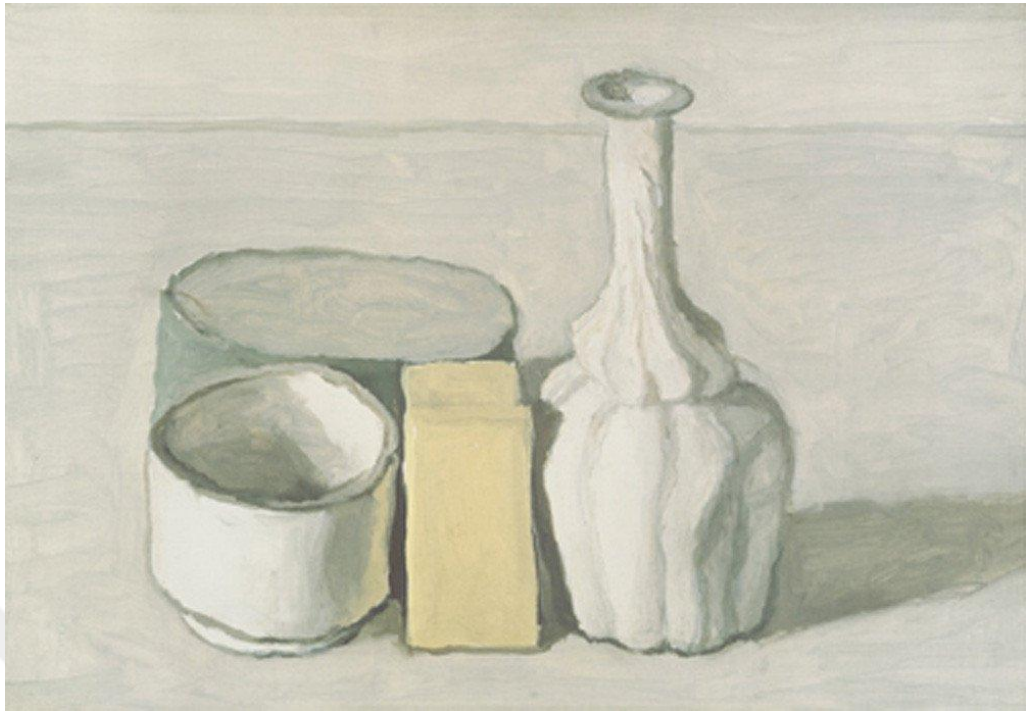

Resim 33. Perspektife göre nesne görünümü

Resim 34. Perspektif kurallarına göre masa çizimi

- Natürmort (nesne) çiziminde öncelikle çizilmek istenen nesne veya nesneler incelenir.
- Sonrasında nesnenin göz hizasının altında, üstünde veya göz hizasında olduğu kontrol edilir. Kağıda ufuk çizgisi çizilir, kaçış noktası belirlenir.
- Kaçış noktasına göre nesnenin bulunduğu alan çizilir.
- Daha sonra oranları ölçmek amacıyla, kalemle ölçü alma yöntemi kullanılarak nesnelerin kendi içindeki ve birbirlerine olan oranları ölçülerek kağıda işaretlenir.
- Ortaya taslak olarak bir kompozisyon çıkar. Kompozisyonun ayrıntıları bu yöntemler izlenerek geliştirilir ve sonuca ulaşılır.

Resim 35. Morandi, Natura Morta II, 1953

Resim 36. Morandi, Natura Morta II, 1953

III. BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, 7. sınıf öğrencilerinin resimlerinde oran-orantı bilgisinin kazandırılmasına perspektif uygulamalarının ölçü alma tekniklerinin etkilerinin incelenmesini kapsamaktadır. Bu araştırma, karşılaştırılabilir işlemler uygulaması ve daha sonra etkilerinin incelenmesi bakımından nitel olup, deneysel bir araştırmadır. Gerçek deneme modellerinden öntest-sontest kontrol gruplu desen uygulanacaktır. Kontrol ve Deney grubuna öncelikle öntest uygulanarak bilgileri ölçülecek daha sonra perspektif ve ölçü alma konusunda oran-orantısı düzgün örneklerle desteklenerek anlatılacak ve sonrasında deney grubuna son test uygulanacaktır. Ortaya çıkan veriler uzman görüşleri alınarak hazırlanan başarı değerlendirme testi kapsamında nitel olarak analiz edilerek yorumlanmıştır.

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim öğretim yılı, Bostancı Atatürk Ortaokulu'nun 7/E ve 7/F sınıfı öğrencileri oluşturmaktadır. 7/E sınıf deney grubu, 7/F sınıfı ise kontrol grubu olarak belirlenmiştir.

2.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evreni İstanbul Bostancı Atatürk Ortaokulu'dur.. Örneklemi ise Bostancı Atatürk Ortaokulu'nun 2018-2019 öğretim dönemi bahar yarıyılı kapsamındaki 7/E ve 7/F sınıfı öğrencileri oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Teknikleri

Araştırma konusu kapsamında belgeler taranmış, perspektif ve oran-orantı konusunu içeren tezler, bu konu ile ilgili kitaplar, makaleler, araştırmalar, internet kaynakları vb. incelenmiştir. Bu kaynaklar doğrultusunda değerlendirilen veriler için doğrudan ve dolaylı gözlem yaklaşımları birlikte kullanılmıştır. Uygulama öncesinde öntest uygulaması yapılmış, öğrencilerin bilgi düzeyi belirlenmiştir. Uygulama kapsamında öğrencilerin bilgi düzeyleri göz önünde bulundurularak oran-orantı ve perspektif konuları sanat tarihinden seçilen örnekleri kapsayan bir konu anlatımı sunumu ile anlatılarak öğrencilerin konuyu kavramaları sağlanmıştır. Öğrencilere uygulama kapsamında çizimler yaptırılmıştır. Son olarak öğrencilere bilgi seviyelerindeki değişim düzeyini belirlemek amacıyla sontest uygulaması yaptırılmıştır.

3.4. Verilerin Çözümlemesi

Verilerin çözümlenmesi aşamasında Betimsel Analiz Yöntemi kullanılmıştır. Betimsel Analiz ile elde edilen veriler, kavramsal çerçeve içerisinde değerlendirilmiştir. Betimlenen veriler mantık çerçevesinde ve sistematik bir biçimde yorumlanmıştır.

Betimsel analizin aşamaları; Tematik Çerçeve Oluşturma, Tematik Çerçeveye Göre Verilerin İşlenmesi, Bulguların Tanımlanması ve Bulguların Yorumlanması olarak sınıflandırılır.

Tematik Çerçeve Oluşturma aşamasında, araştırmanın kavramsal çerçevesinden ve/ya da görüşme ve gözlem gibi veri toplama araçlarında kullanılacak boyutlardan yola çıkarak bir çerçeveye ulaşılır. Bu çerçeveye göre verilerin nasıl düzenleneceği ve sunulacağı belirlenir. Tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesinde bu çerçeve içinde elde edilen veriler düzenlenir. Veriler mantık çerçevesinde tanımlamaya hazırlık olarak bir araya getirilir. Bu aşamada yardımcı olacak alıntılar belirlenir. Bulguların tanımlanması aşamasında, veriler yalın ve anlaşılır bir biçimde tanımlanır ve gereksinim duyulduğunda alıntılarla desteklenir.

Bulguların yorumlanması aşamasında ise tanımlanan bulguların açıklanması, ilişkilendirilmesi ve anlamlandırılması yapılır. Bulgular değerlendirilirken neden – sonuç ilişkisi temel alınır. Amaç başlığında da değindiğimiz “7. sınıf Görsel Sanatlar Dersi Öğrencilerine Oran-Orantı Bilgisinin Kazandırılmasına Perspektif Uygulamalarının Etkileri” betimsel analizin ilk aşaması olan tematik çerçeveyi oluşturmaktadır. Bu çerçeve içerisinde belirlenen temalar, amaç sorularında da belirlenmiştir. Bu sorular şunlardır:

- Oran-orantı bilgisinin kazandırılmasına Perspektif uygulamalarının etkileri 7. sınıf ortaokul öğrencilerinin resim çalışmalarının niteliğinin artırılmasındaki yeri ve önemi nedir?
- Oran-orantı ve Perspektif bilgisinin ortaokul 7. sınıf düzeyindeki öğrencilerin istek ve becerilerine etkisi nedir?
- Ortaokul 7. sınıf düzeyindeki öğrencilere Oran-orantı ve Perspektif bilgisinin kazandırılması öğrencilerin gelecekteki sanat üretimlerine ne gibi katkılar sağlayabilir?

Bunlara ek olarak araştırmanın sonunda öğrencilerin bilgi düzeylerindeki hedeflenen gelişme şu şekildedir;

- Perspektif konusunun sanat çalışmalarındaki yeri ve öneminin kavranması
- Perspektif kuralları kullanarak daha nitelikli çalışmalar ortaya çıkarabilme
- Öğrencilerin Oran-orantı ve Perspektif konularını daha iyi kavramalarının sağlanması

Araştırmada toplanan veriler, amaç soruları bünyesinde ele alınacak ve hedeflerin öğrencilerdeki yansımalarından yararlanılarak bu sorulara yanıt aranacaktır.

IV. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, 7/E ve 7/F öğrencilerine uygulanan öntest ve sontest uygulamasından elde edilen bulgular uzman görüşleri alınarak hazırlanan başarı değerlendirme testi kapsamında analiz edilerek ayrıntılı olarak değerlendirilmiştir. Oran-orantı bilgisinin, perspektif kuralları kullanılarak uygulanmasının öğrencilerin Görsel Sanatlar dersindeki başarısına etkileri yorumlanmıştır.

4.1. Araştırmanın Nitel Bulgu ve Yorumları

4.1.1. 7. Sınıf Deney Grubu Öğrencilerinin resimlerinde perspektif konusu uygulaması hakkındaki bulgu ve yorumlar

1. Araştırmada deney grubu olarak 7/E sınıfı 15 öğrencinin çalışması ele alınmıştır. 15 öğrencinin 9'u kız, 6'sı erkek öğrenciden oluşmaktadır. Öntest uygulaması öncesinde öğrencilere herhangi bir bilgi verilmemiş, herhangi bir yönlendirme yapılmamış, sadece mevcut bilgilerinin ölçülmesi amaçlanmıştır.
2. Öğrencilerin istenilen malzemelerin kullanılması ve yapacağı çalışma özen göstermesinin yeterli düzeyde olduğu tespit edilmiştir.
3. Yapılan öntest uygulaması sonucunda öğrencilerin genel olarak perspektif kuralları hakkındaki bilgi düzeyinin düşük olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin çoğunda perspektif kurallara uygun bir çizim yapmak yerine ayrıntılara çok takıldığı görülmüş, genel kompozisyona odaklanmadıkları tespit edilmiştir. Öntest uygulamalarında öğrencilerin çizimlerinin genelinde perspektifin temel unsurları olan; ufuk çizgisi ve kaçma noktasına rastlanmamıştır. Genel olarak çizimlerin çoğunda iki boyutlu bir etki ile beraber yukarıda veya karşıdan bakış açısı kullanılmıştır.
4. Öntest uygulaması kapsamında yapılan çizimlere farklı bir açıdan bakacak olursak, 15 öğrenciden 9'u kız, 6'sı erkektir. 9 kız öğrencinin öntest çizimleri incelendiğinde perspektif temel unsurlarına genel olarak rastlanmamıştır. Kız öğrencilerin çizimlerinde iki boyutlu olarak yukarıdan bakış açısı ve karşıdan bakış açısı kullanılmıştır. İç mekan ile ilgili detaylara fazla yer verilmemiş daha genel bir iç mekan görüntüsü yansıtılmıştır. 6 erkek öğrencinin çizimleri incelendiğinde ise kısmen perspektif öğelerine rastlanmıştır.

Erkek öğrencilerin çizimlerinin geneline bakılacak olursa iç mekan ile ilgili çok fazla detaya yer verildiği görülmüştür. Çok doğru olmasa da bazı öğrencilerin çizimlerinde resim düzlemi kısmi olarak belirtilmiştir. Sonuç olarak; kız öğrencilerin ve erkek öğrencilerin öntest çizimleri karşılaştırıldığında genel olarak erkek öğrencilerin çizimlerinin daha geliştirilebilir olduğu saptanmıştır.

5. Öntest uygulaması sonrasında öğrencilerin çizimleri incelenmiş, bilgi düzeyleri tespit edilmiştir. Önceden 7. Sınıf düzeyine göre hazırlanmış sunum ve örnek çizimler yardımı ile konu öğrencilere ayrıntılı olarak anlatılmıştır. Perspektifin ne demek olduğu, perspektifin temel unsurları, perspektif kuralları kullanarak küp çizimi, iç mekan çiziminin nasıl yapılacağı sanat tarihinden de örnek eserler gösterilerek anlatılmıştır. Öğrencilerin örnek çizimler yaparak konuyu pekiştirmeleri sağlanmıştır.

6. Son test uygulaması aşamasında öğrencilerin yaptıkları çizimler incelendiğinde; perspektifin temel unsurlarından bakış noktasını anlama ve kullanma, resim düzlemini anlama ve kullanma, ufuk çizgisini anlama ve kullanma, kaçma noktasını anlama ve kullanma, perspektif temel unsurlarını öğrenme incelendiğinde 13 öğrencinin başarılı olduğu 2 öğrencinin geliştirilebilir olduğu saptanmıştır.

7. Öntest ve sontest çizimleri karşılaştırıldığında öğrencilerin ilk çizimlerine göre gelişme başarılı bulunmuştur. Öntest çiziminde perspektif unsurları kullanmayan öğrencilerin sontest çiziminde perspektif unsurları anlamış ve kullanmış olduğu gözlemlenmiştir. 15 öğrenciden 13 'ünün çizimi başarılı bulunmuş, 2 öğrencinin de çiziminin geliştirilebilir olduğu görülmüştür. Kız öğrencilerin çizimleri incelendiğinde; 9 kız öğrencinin öntest çizimine göre sontest çizimlerinde gelişme saptanmıştır. Kız öğrencilerin öntest çizimlerinde genel olarak perspektif temel unsurlarına rastlanmamasına rağmen sontest çizimlerinde perspektif temel unsurlarını anlayarak uyguladıkları görülmüştür.

4.1.2. 7. Sınıf Kontrol Grubu Öğrencilerinin resimlerinde perspektif konusu uygulaması hakkındaki bulgu ve yorumlar

1. Araştırmada deney grubu olarak 7/F sınıfı 15 öğrencinin çalışması ele alınmıştır. 15 öğrencinin 8'i kız, 7'si erkek öğrenciden oluşmaktadır. Öntest uygulaması öncesinde öğrencilere herhangi bir bilgi verilmemiş, herhangi bir yönlendirme yapılmamış, sadece mevcut bilgilerinin ölçülmesi amaçlanmıştır.

2. Öğrencilerin istenilen malzemelerin kullanılması ve yapacağı çalışma özen göstermesinin yeterli düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

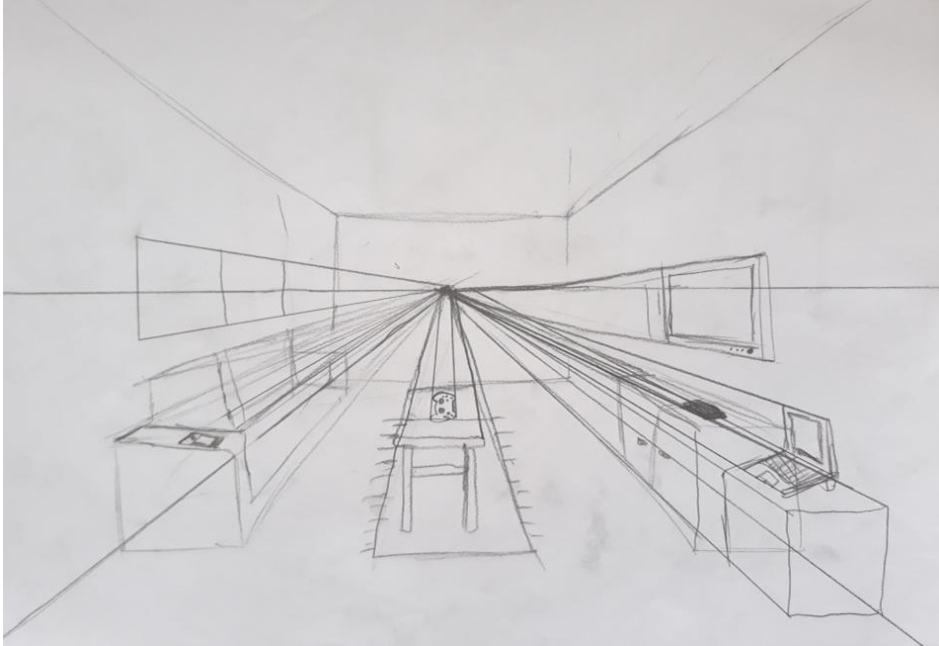
3. Kontrol grubu 7/F sınıfının öntest çizimleri incelendiğinde öğrencilerin perspektif temel unsurlarını kullanmadıkları görülmüştür. Ufuk çizgisi, kaçma noktası kullanılmamıştır. Çizimlere bakıldığında genel çizimden çok iç mekana ait detaylara yer verilmiştir.
4. Öntest çizimleri sonrasında kontrol grubuna konu anlatımı yapılmamış, herhangi bir bilgi verilmemiştir.
5. Sontest uygulaması olarak perspektif temel unsurları konusu kapsamında “iç mekan” çizimi yaptırılmış, yapılan çizimler incelendiğinde öntest ve sontest arasında anlamlı bir fark saptanmamış, perspektif temel unsurlarına rastlanmamış, öğrencilerin kendi seviyelerinde çizim yaptıkları gözlemlenmiştir. Genel çizimden çok ayrıntılara yer verilmiş ve iki boyutlu olarak yukarıdan veya karşıdan çizim yapılmıştır.

4.1.2. 7. Sınıf Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin resimlerinde perspektif konusu uygulaması hakkındaki bulgu ve yorumlar

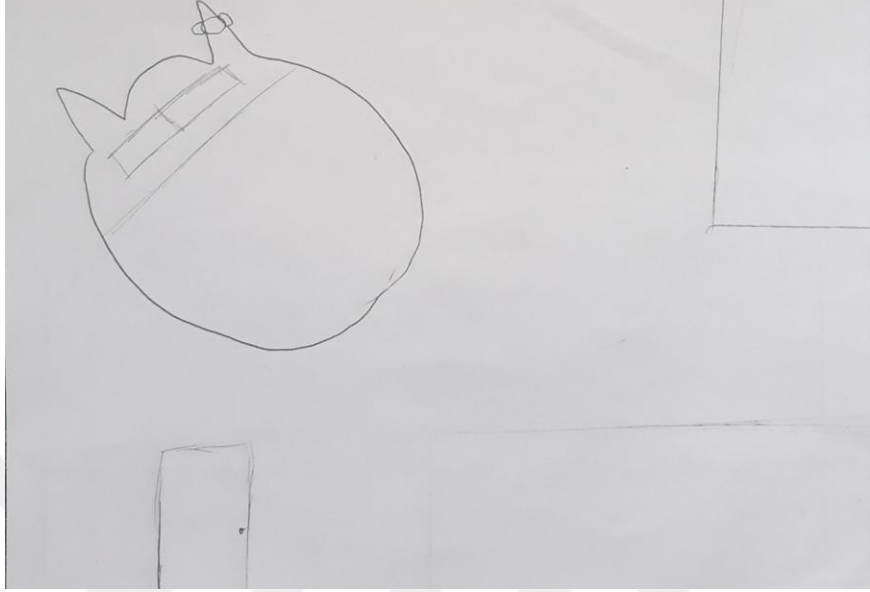
1. Yapılan araştırmada deney ve kontrol grubu öğrencilerin çizimleri incelendiğinde; 7/E deney grubu ve 7/F kontrol grubu öntest uygulaması yapılmadan önce iki sınıfa da konu ile ilgili bilgi verilmemiş, tamamen geçmiş bilgilerinin belirlenmesi hedeflenmiştir.
2. İki sınıfa da yapılan öntest uygulaması sonucunda; iki sınıfta perspektif temel unsurları hakkındaki bilgi seviyelerinin benzer olduğu saptanmıştır.
3. İki sınıf karşılaştırıldığında kontrol grubunun öntest ve sontest uygulama çizimleri benzerlik gösterirken, deney grubunun öntest ve sontest uygulama çizimleri arasında olumlu bir fark olduğu saptanmıştır. Sontest uygulama çizimlerinde öğretilen perspektif kurallarını kullandıkları gözlemlenmiştir.

Deney Grubu 1. Resim

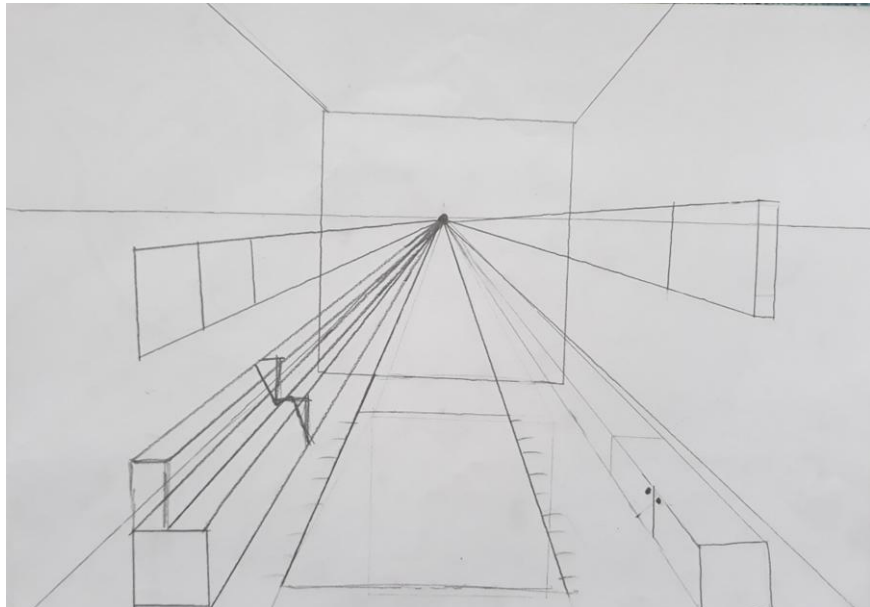
Fotoğraf-1. Deney Grubu öğrencilerinden Perspektif “iç mekan” öntest çizimi

Fotoğraf-2. Deney Grubu öğrencilerinden Perspektif “iç mekan” sontest çizimi

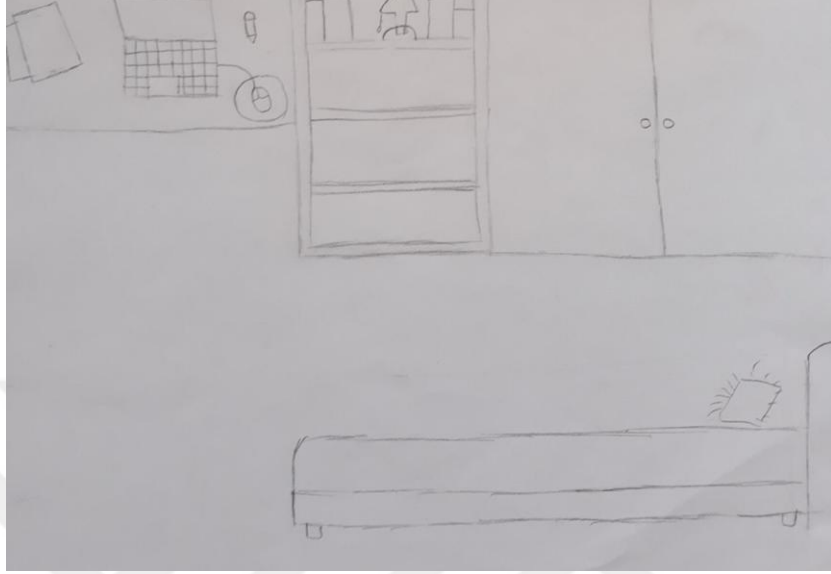
Deney Grubu 2. Resim

Fotoğraf-3. Deney Grubu öğrencilerinden Perspektif “iç mekan” öntest çizimi

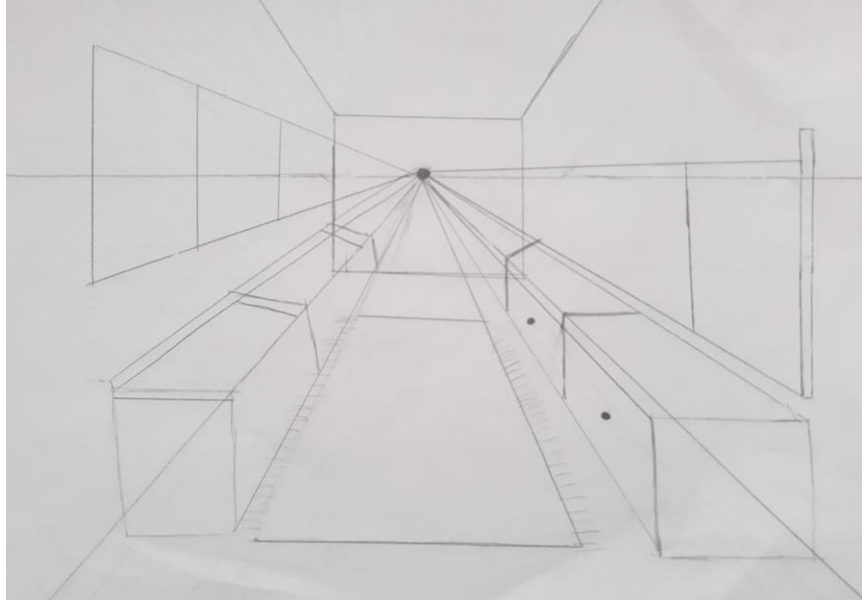

Fotoğraf-4. Deney Grubu öğrencilerinden Perspektif “iç mekan” sontest çizimi

Deney Grubu 3. Resim

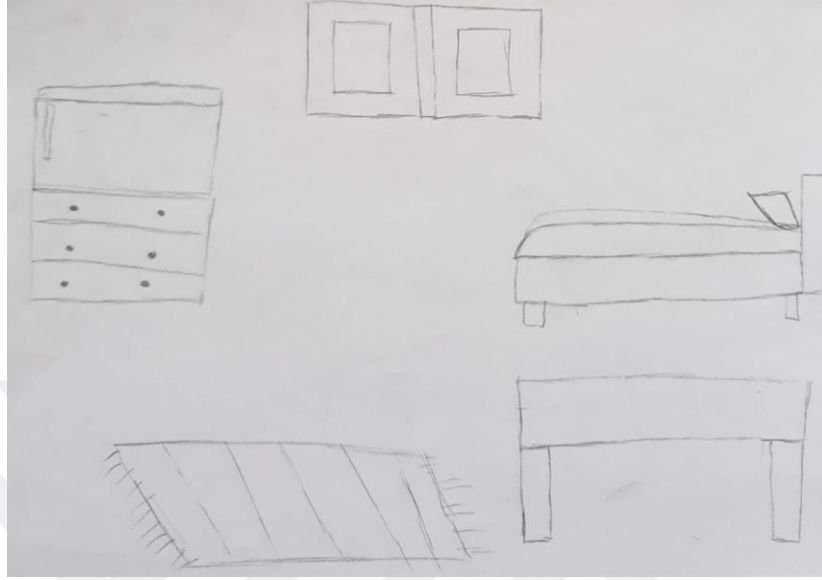

Fotoğraf-5. Deney Grubu öğrencilerinden Perspektif “iç mekan” öntest çizimi

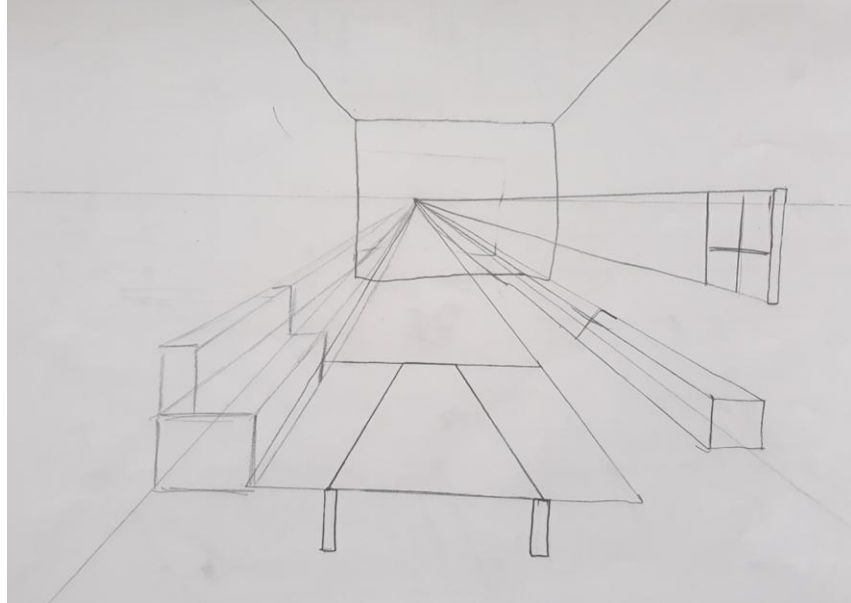

Fotoğraf-6. Deney Grubu öğrencilerinden Perspektif “iç mekan” sontest çizimi

Deney Grubu 4. Resim

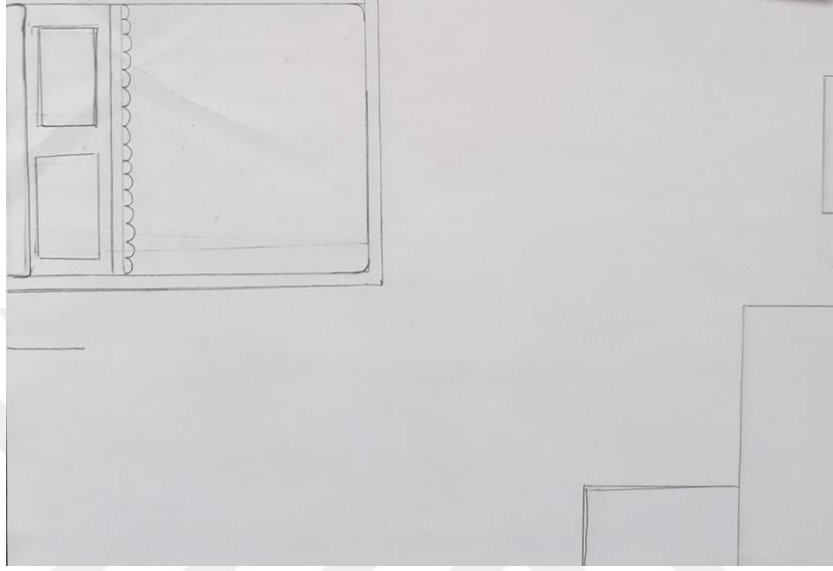

Fotoğraf-7. Deney Grubu öğrencilerinden Perspektif “iç mekan” öntest çizimi

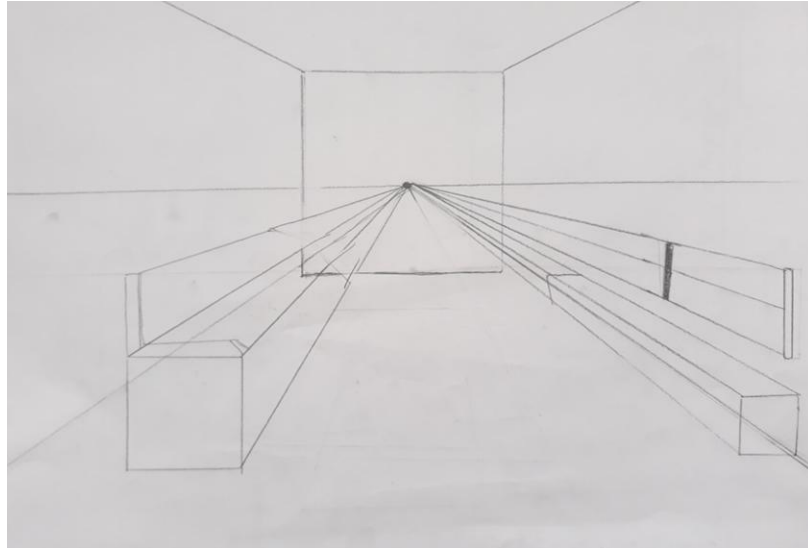

Fotoğraf-8. Deney Grubu öğrencilerinden Perspektif “iç mekan” sontest çizimi

Deney Grubu 5. Resim

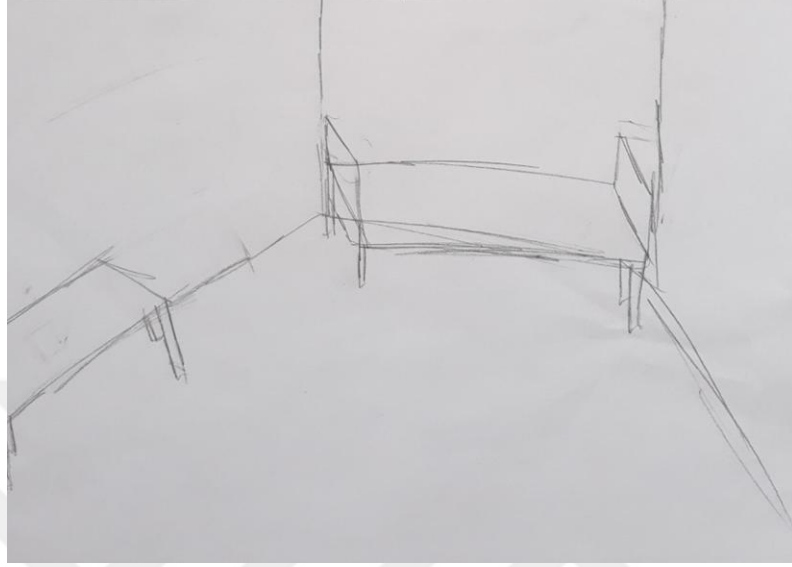

Fotoğraf-9. Deney Grubu öğrencilerinden Perspektif “iç mekan” öntest çizimi

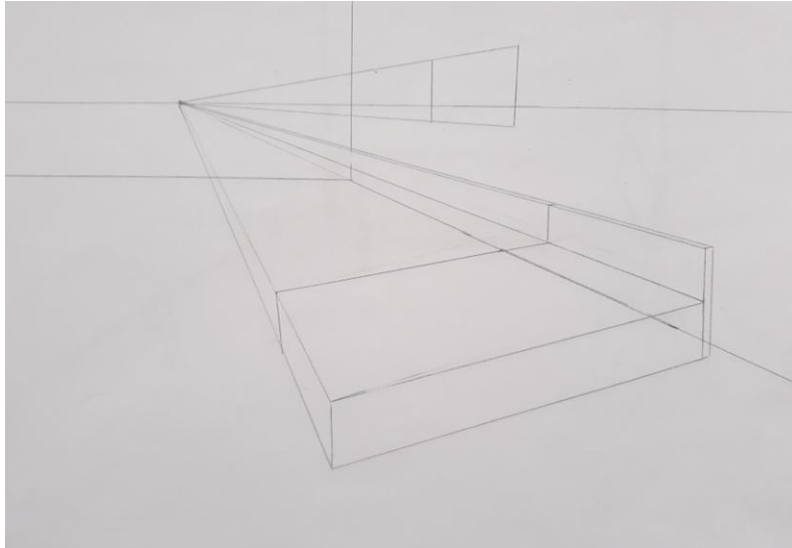

Fotoğraf-10. Deney Grubu öğrencilerinden Perspektif “iç mekan” sontest çizimi

Deney Grubu 6. Resim

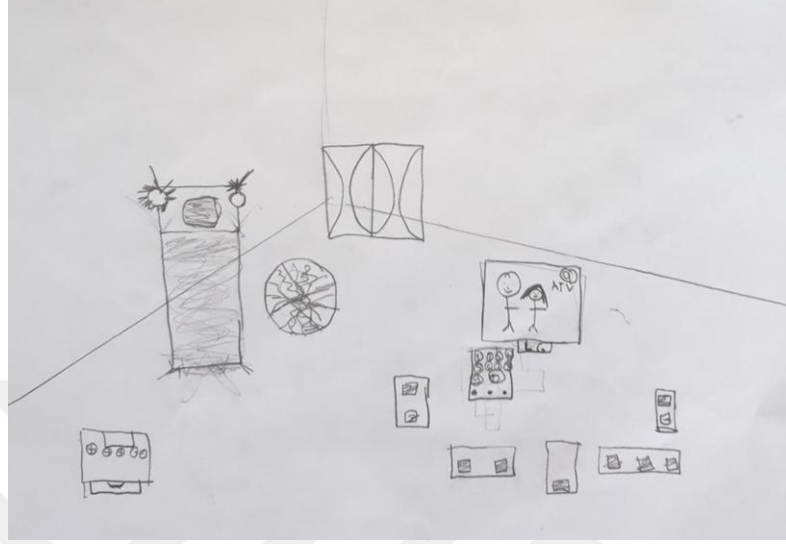

Fotoğraf-11. Deney Grubu öğrencilerinden Perspektif “iç mekan” öntest çizimi

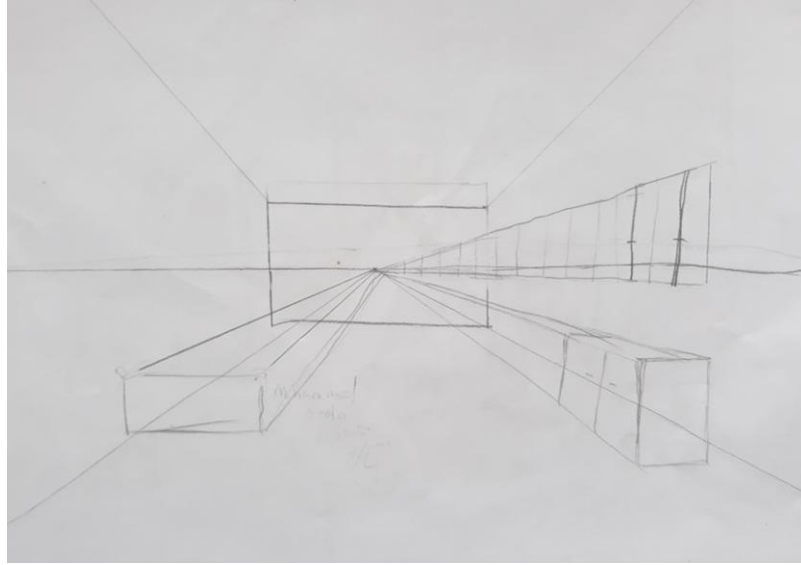

Fotoğraf-12. Deney Grubu öğrencilerinden Perspektif “iç mekan” sontest çizimi

Deney Grubu 7. Resim

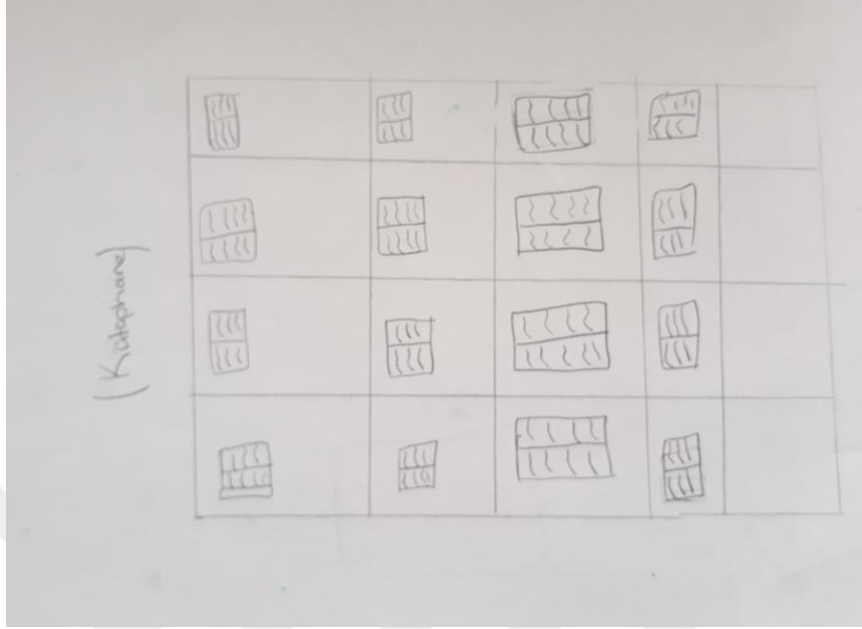

Fotoğraf-13. Deney Grubu öğrencilerinden Perspektif “iç mekan” öntest çizimi

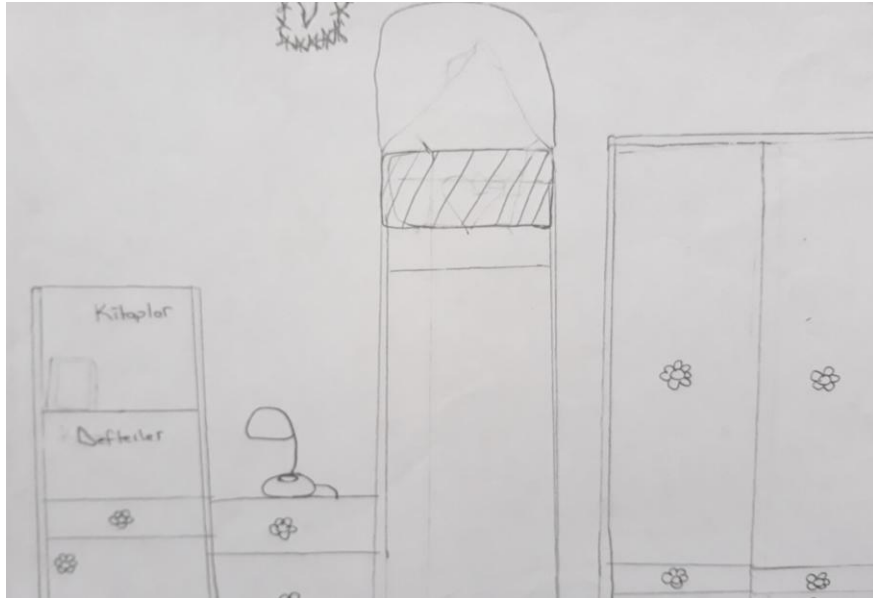

Fotoğraf-14. Deney Grubu öğrencilerinden Perspektif “iç mekan” sontest çizimi

Kontrol Grubu 1. Resim

Fotoğraf-15. Kontrol Grubu öğrencilerinden Perspektif “iç mekan” öntest çizimi

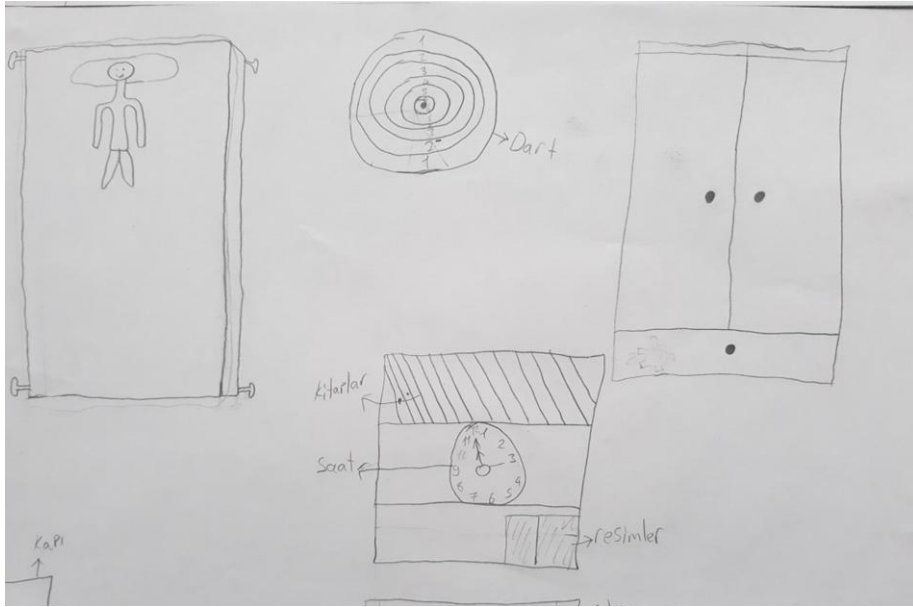

Fotoğraf-16. Kontrol Grubu öğrencilerinden Perspektif “iç mekan” sontest çizimi

Kontrol Grubu 2. Resim

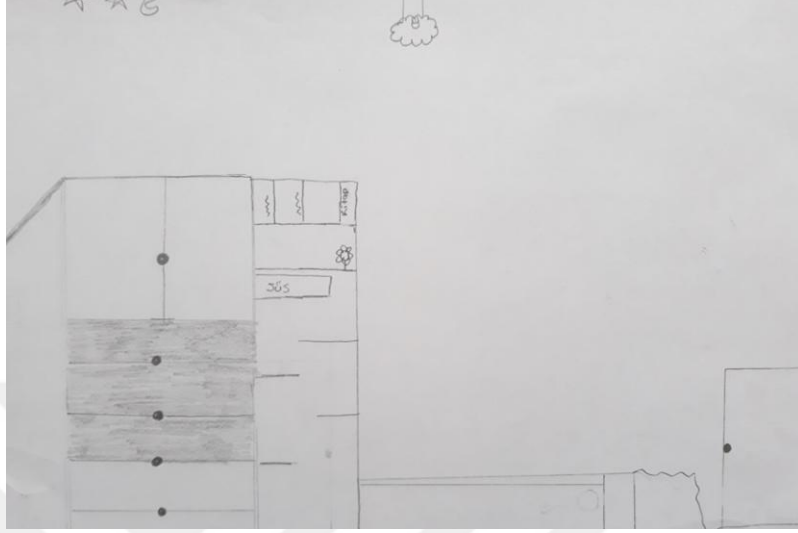

Fotoğraf-17. Kontrol Grubu öğrencilerinden Perspektif “iç mekan” öntest çizimi

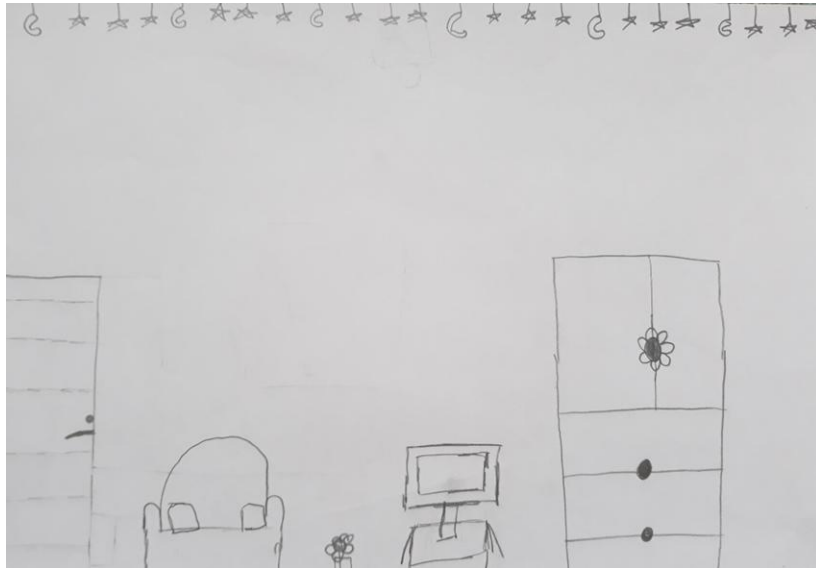

Fotoğraf-18. Kontrol Grubu öğrencilerinden Perspektif “iç mekan” sontest çizimi

Kontrol Grubu 3. Resim

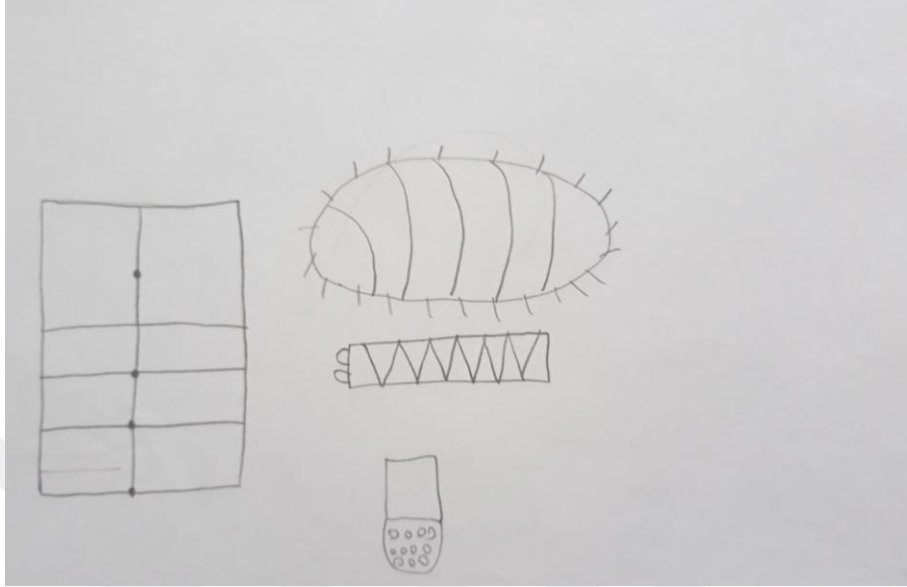

Fotoğraf-19. Kontrol Grubu öğrencilerinden Perspektif “iç mekan” öntest çizimi

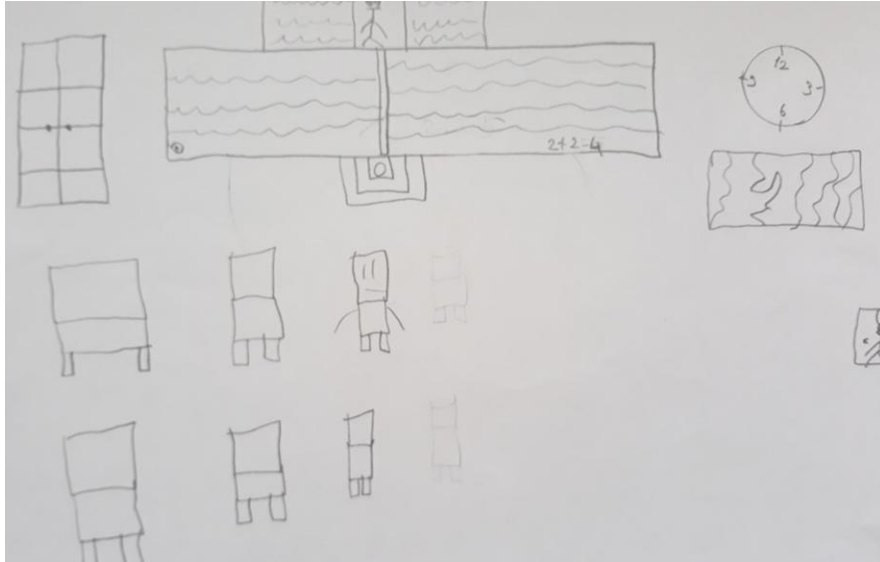

Fotoğraf-20. Kontrol Grubu öğrencilerinden Perspektif “iç mekan” sontest çizimi

Kontrol Grubu 4. Resim

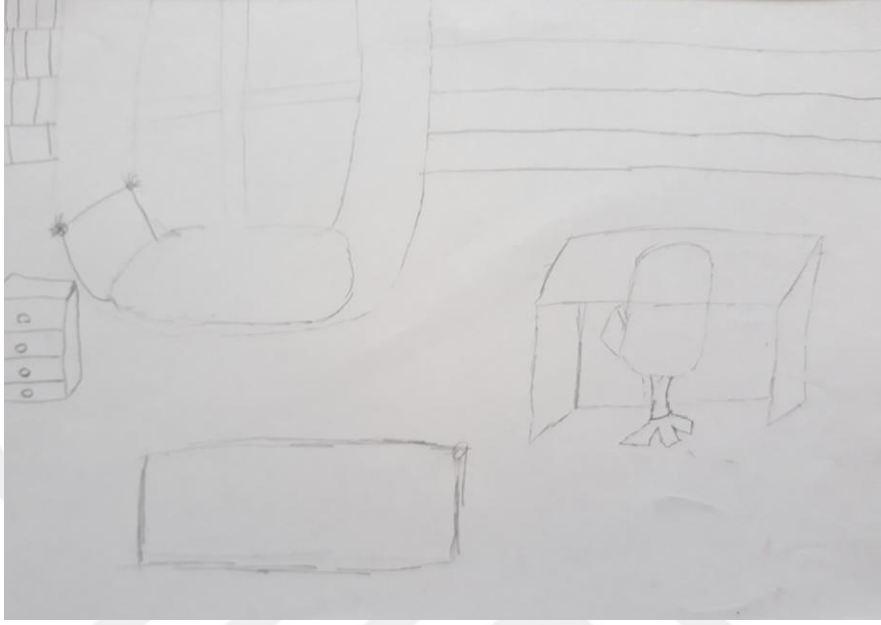

Fotoğraf-21. Kontrol Grubu öğrencilerinden Perspektif “iç mekan” öntest çizimi

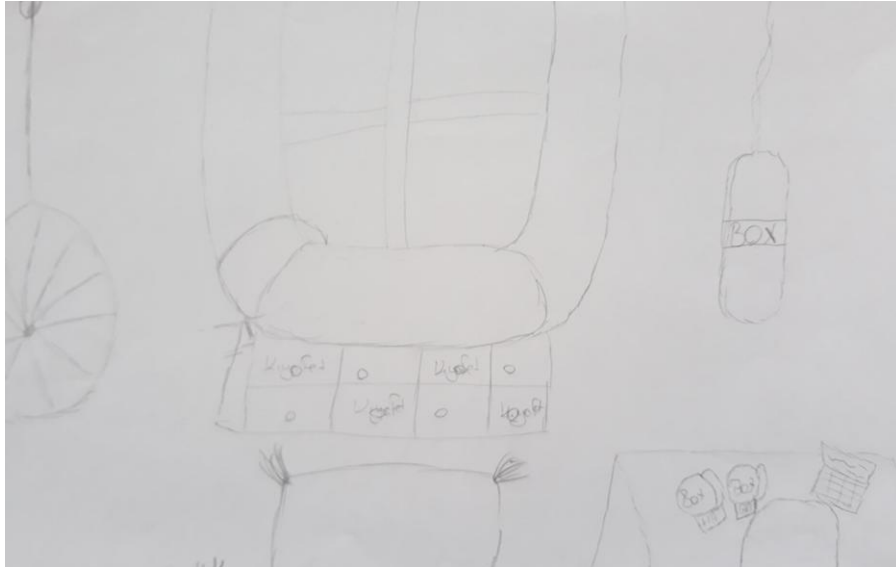

Fotoğraf-22. Kontrol Grubu öğrencilerinden Perspektif “iç mekan” sontest çizimi

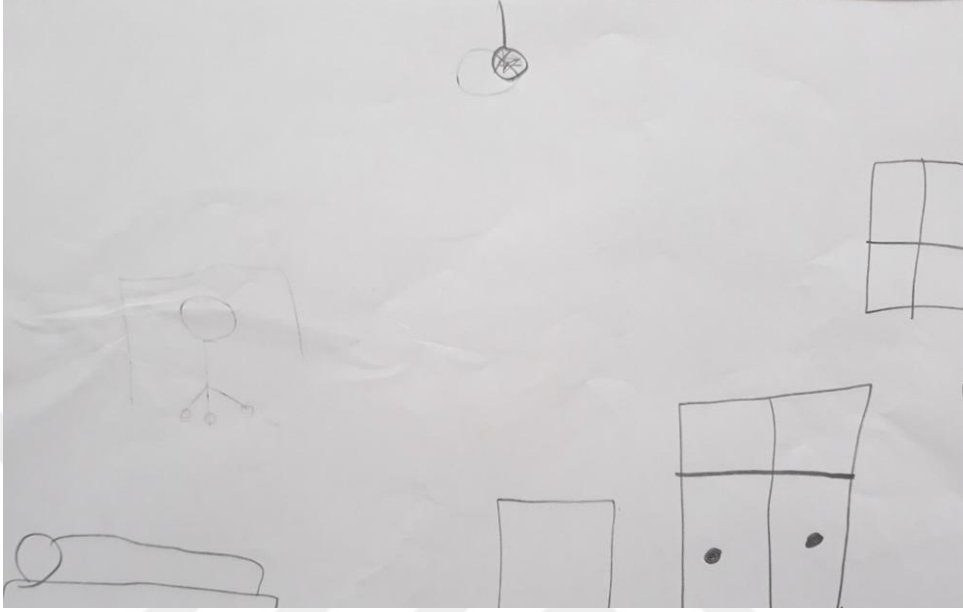
Kontrol Grubu 5. Resim

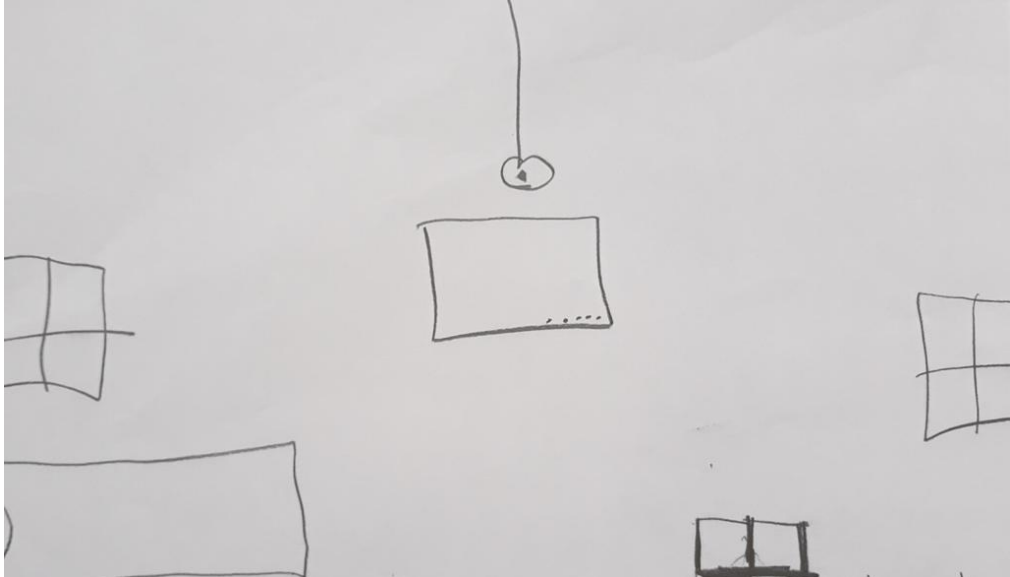
Fotoğraf-23. Kontrol Grubu öğrencilerinden Perspektif “iç mekan” öntest çizimi

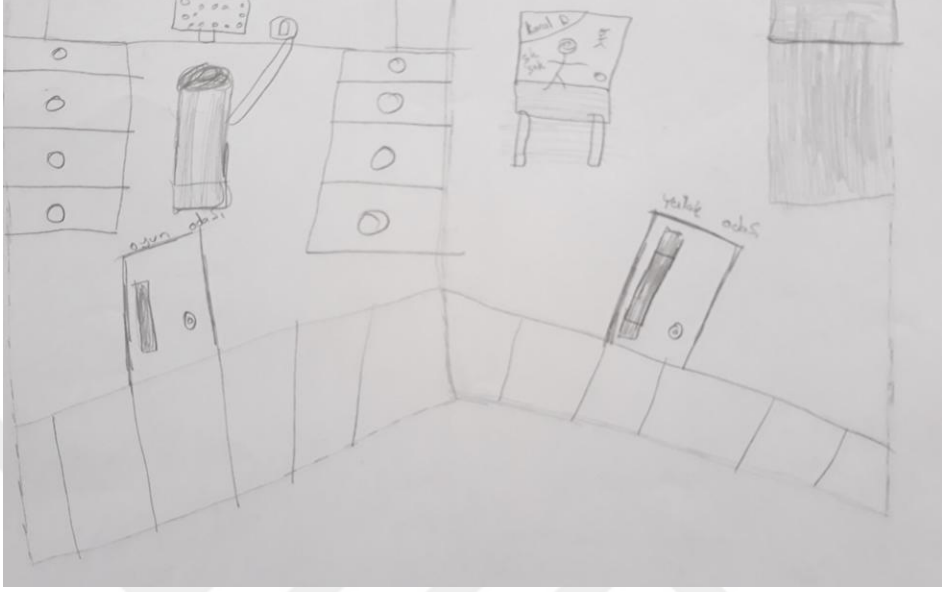
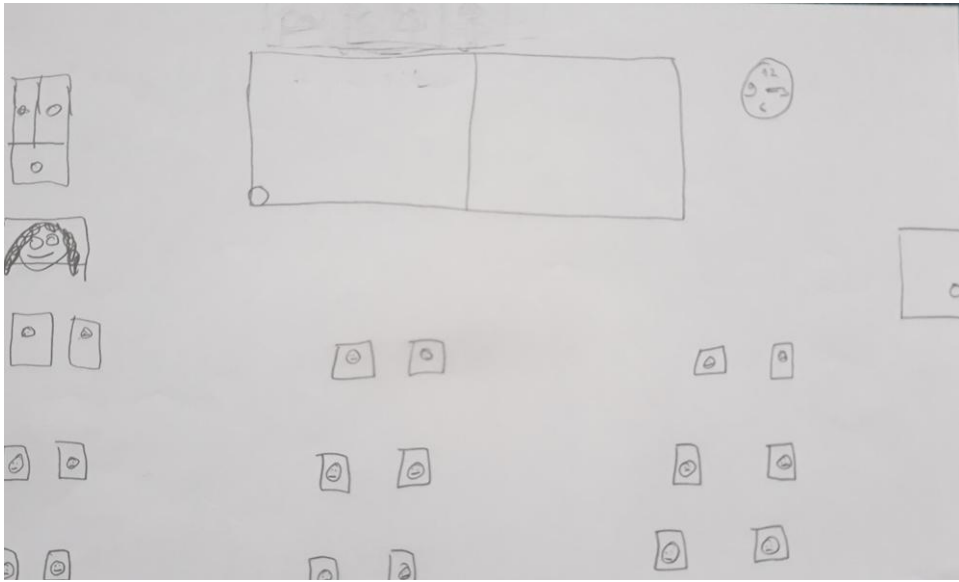
Fotoğraf-24. Kontrol Grubu öğrencilerinden Perspektif “iç mekan” sontest çizimi

Kontrol Grubu 6. Resim

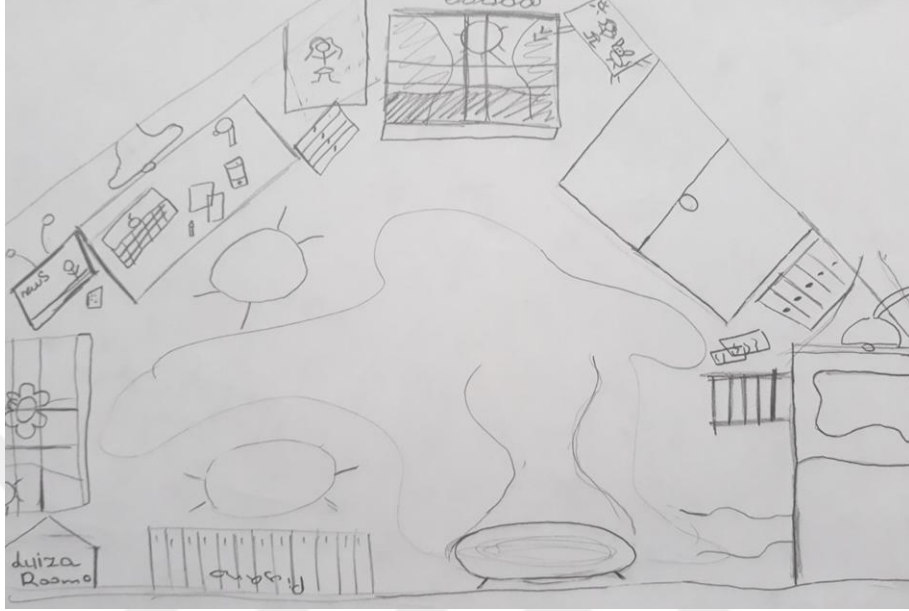
Fotoğraf-25. Kontrol Grubu öğrencilerinden Perspektif “iç mekan” öntest çizimi

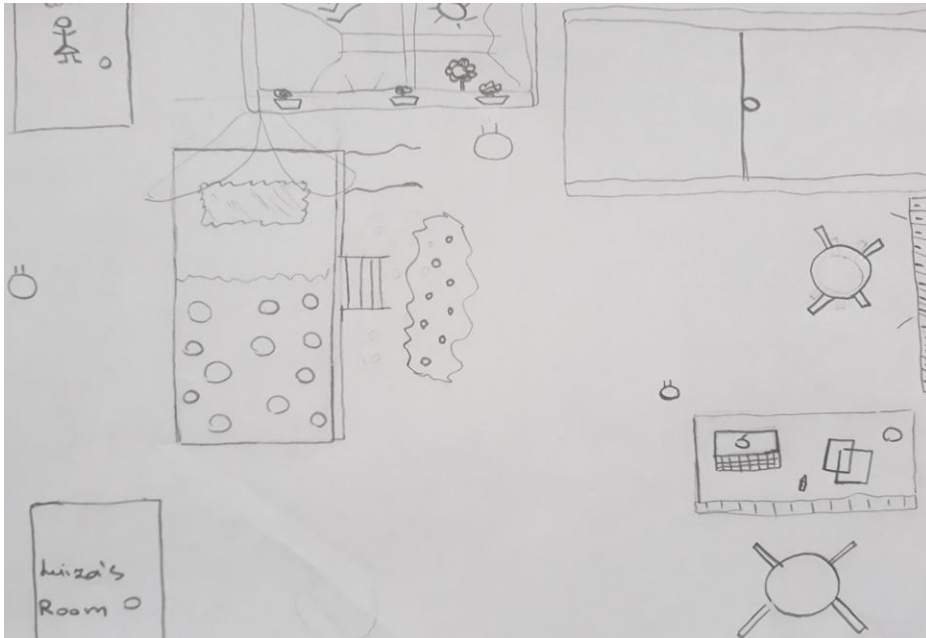
Fotoğraf-26. Kontrol Grubu öğrencilerinden Perspektif “iç mekan” sontest çizimi

Kontrol Grubu 7. Resim**Fotoğraf-27. Kontrol Grubu öğrencilerinden Perspektif “iç mekan” öntest çizimi****Fotoğraf-28. Kontrol Grubu öğrencilerinden Perspektif “iç mekan” sontest çizimi**

Kontrol Grubu 8. Resim

Fotoğraf-29. Kontrol Grubu öğrencilerinden Perspektif “iç mekan” öntest çizimi

Fotoğraf-30. Kontrol Grubu öğrencilerinden Perspektif “iç mekan” sontest çizimi

4.2.1. 7. Sınıf Deney Grubu Öğrencilerinin resimlerinde oran-orantı konusu “natürmort” uygulaması hakkındaki bulgu ve yorumlar

1. Araştırmada deney grubu olarak 7/E sınıfı 15 öğrencinin çalışması ele alınmıştır. 15 öğrencinin 9’u kız, 6’sı erkek öğrenciden oluşmaktadır. Öntest uygulaması öncesinde öğrencilere herhangi bir bilgi verilmemiş, herhangi bir yönlendirme yapılmamış, sadece mevcut bilgilerinin ölçülmesi amaçlanmıştır.
2. Öğrencilerin istenilen malzemelerin kullanılması ve yapacağı çalışma özen göstermesinin yeterli düzeyde olduğu tespit edilmiştir.
3. Öğrencilerin öntest çizimleri incelendiğinde çizilmesi istenilen “natürmort” çizimini oranlara dikkat etmeden, kompozisyonu kağıda aktarırken sayfa düzenine dikkat etmeden çizdikleri görülmüştür. Nesnelerin oranları ve birbirlerine olan oranları yanlış aktarılmıştır.
4. Öntest sonrasında yapılan çizimler incelendiğinde öğrencilerin bilgi düzeyleri gözlemlenmiş bu seviyeye uygun, konu ile ilgili önceden hazırlanan sunum ve örnek çizimler gösterilerek konuyu anlamaları sağlanmıştır. Ders aşamasında öncelikle kalemle ölçü alma yöntemi anlatılmış sonrasında bu ölçü alma yöntemi ile doğru oranlı bir kompozisyonu kağıda nasıl aktaracakları gösterilmiştir. Öğrencilere incelemeleri için çizilmiş örnek natürmort çizimleri dağıtılmıştır. Natürmort konusu ile ilgili Türk Resim sanatı ve Batı Resim sanatından seçilmiş örnekler gösterilmiş ve konuyu pekiştirmeleri sağlanmıştır. Öğrencilerin natürmort konusu ile ilgili taslak çizimler yapmaları sağlanmıştır.
5. Yapılan sunum ve ders anlatımından sonra sontest uygulaması olarak bir natürmort çizimleri istenmiştir. Çizilen bu natürmortta anlatılan kuralları uygulamaları beklenmiştir. Sontest uygulamasında 15 öğrencinin genelinde çok başarılı bir gelişim gözlenmiştir. Öntest uygulamasındaki oran-orantı yanlışlıklarının ve kompozisyonu kağıda yerleştirmede karşılaşılan sorunların azaldığı saptanmıştır.
6. Natürmort konusundaki sontest uygulamasında kız ve erkek öğrencilerin çizimlerinde eşit oranda gelişim gözlemlenmiştir. 9 kız ve 6 erkek öğrencinin öntest ve sontest çizimleri karşılaştırıldığında aralarında belirgin bir fark gözlemlenmemiştir. Sınıfın genelinde sontest çizimleri başarılı olmuştur.

4.2.2. 7. Sınıf Kontrol Grubu Öğrencilerinin resimlerinde oran-orantı konusu “natürmort” uygulaması hakkındaki bulgu ve yorumlar

1. Araştırmada deney grubu olarak 7/F sınıfı 15 öğrencinin çalışması ele alınmıştır. 15 öğrencinin 8'i kız, 7'si erkek öğrenciden oluşmaktadır. Öntest uygulaması öncesinde öğrencilere herhangi bir bilgi verilmemiş, herhangi bir yönlendirme yapılmamış, sadece mevcut bilgilerinin ölçülmesi amaçlanmıştır.
2. Öğrencilerin istenilen malzemelerin kullanılması ve yapacağı çalışma özen göstermesinin yeterli düzeyde olduğu tespit edilmiştir.
3. Öntest uygulaması olarak natürmort çizimleri istenmiştir. Yapılan çizimler incelendiğinde öğrencilerin oran-orantı ve kompozisyonu kağıda yerleştirmede sorunlar yaşadıkları görülmüştür. Öğrencilerin çizimlerinde yer düzleminin çizilmediği iki boyutlu bir çizim olduğu görülmüştür.
4. Yapılan öntest uygulaması sonrasında kontrol grubu öğrencilerine herhangi bir konu anlatımı yapılmamış, örnek bir çizim gösterilmemiştir.
5. Kontrol grubu öğrencilerine son test uygulaması olarak natürmort çizimi yaptırılmıştır. Yapılan çizimler incelendiğinde öntest çizimleri ile arasında belirli bir fark olduğu gözlemlenmemiştir. Öntest çiziminde yapılan yanlışlar aynen tekrarlanmış, oran-orantı ve kompozisyonu aktarmada ciddi oranda yanlışlar olduğu belirlenmiştir. Yapılan çizimlerden yer düzlemi çizilmemiş çizimler iki boyutlu olarak aktarılmıştır. Herhangi bir hacim ifadesine rastanmamıştır. Yapılan çizimler ayrı ayrı incelendiğinde kız ve erkek öğrencilerin çizimleri arasında belirli bir fark gözlemlenmemiştir.

4.2.3. 7. Sınıf Deney Grubu ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin resimlerinde oran-orantı konusu “natürmort” uygulaması hakkındaki bulgu ve yorumlar

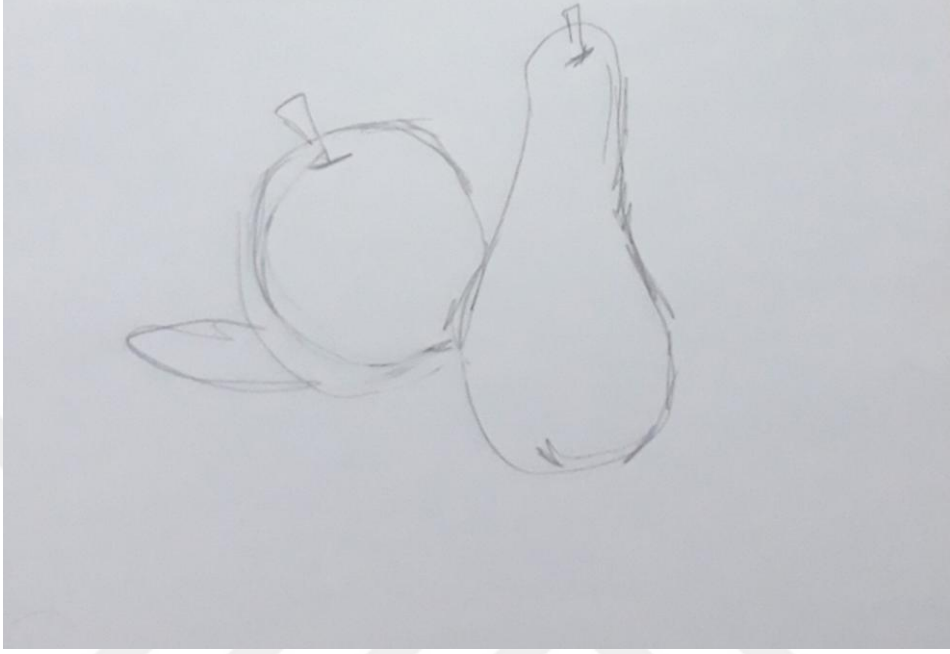
1. Araştırmaya deney grubu olarak 15 öğrenci (9'u kız, 6'sı erkek) ve kontrol grubu olarak 15 öğrenci (8'i kız, 7'si erkek) katılmıştır. Yapılan öntest uygulaması öncesinde her iki sınıfa da konu ile ilgili herhangi bir verilmemiş, örnek gösterilmemiş ve yönlendirme yapılmamıştır. Her iki sınıfa da öntest uygulaması eşit koşullarda yapılmıştır.
2. Yapılan öntest uygulamalarına bakıldığında her iki sınıfta çizimlerinde benzer bir yaklaşım görülmüştür. Her iki sınıfta öntest çizimlerinde iki boyutlu bir yaklaşım ve genel olarak yer düzleminin olmadığı tespit edilmiştir.

3.Yapılan öntest uygulaması sonrasında deney grubuna ders anlatımı yapılmış, konu anlatımı sanat tarihinden örnek eserler gösterilerek pekiştirilmiş ve örnek çizimler gösterilmiştir. Deney grubu öğrencilerine ders anlatımından sonra taslak çizimler yaptırılmış ve konuyu kavramaları sağlanmıştır.

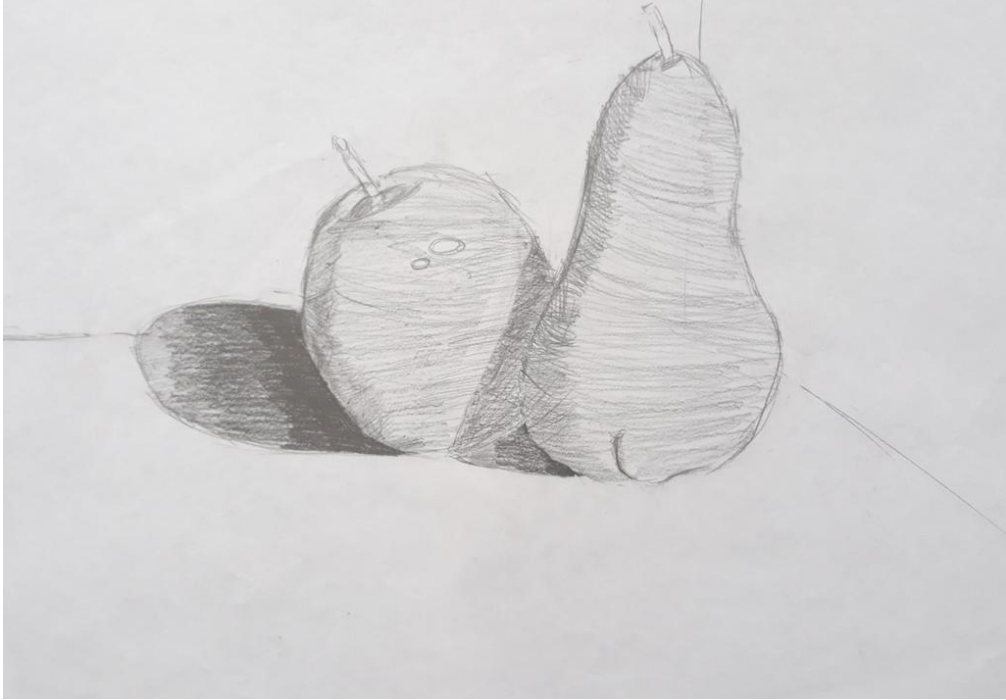
4. Yapılan öntest uygulamasından sonra kontrol grubuna herhangi bir ders anlatımı yapılmamış, örnek çizim gösterilmemiştir.

5. Sontest uygulamasında her iki sınıftan da natürmort çizimi yapmaları istenmiştir. Yapılan çizimler karşılaştırıldığında deney grubunun sontest çizimlerinde olumlu bir gelişim gözlemlenmiştir. 15 öğrencinin tamamının sontest çizimlerinde başarılı olduğu saptanmıştır. Önteste görülen oran-orantı sorunları aşılmış ve kağıda yerleştirmede karşılaşılan sorunlar azalmıştır. Yer düzlemi belirtilmiş ve çizimler hacim kazanmıştır. Kontrol grubu deney grubuna kıyasla sontest çizimlerinde, öntest çizimlerindeki seviyede kalmış ve gelişim göstermemiştir. Yer düzlemi yoktur ve iki boyutlu bir çizim aktarılmıştır. Oran-orantı da sorunlar olduğu gözlenmiştir.

Deney Grubu 1.Resim

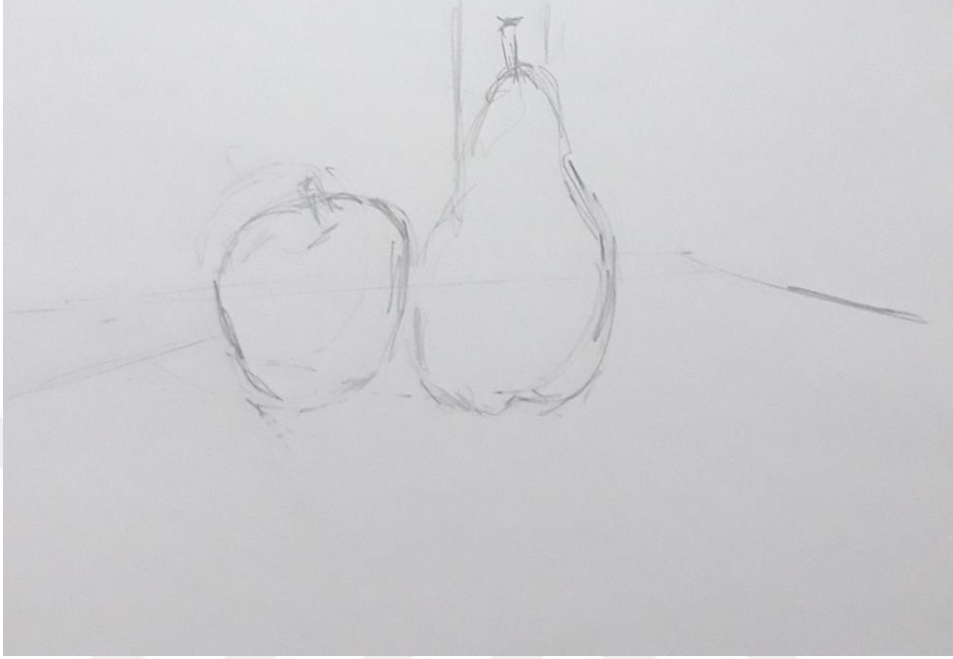

Fotoğraf-31. Deney Grubu öğrencilerinden oran-orantı natürmort”öntest çizimi

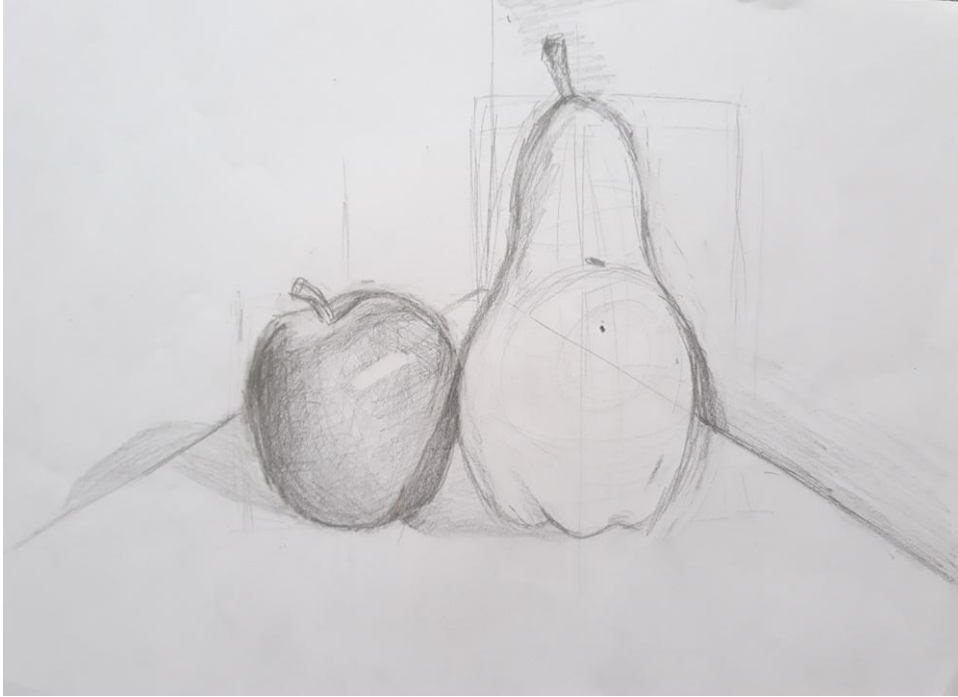

Fotoğraf-32. Deney Grubu öğrencilerinden oran-orantı natürmort ”sontest çizimi

Deney Grubu 2, .Resim

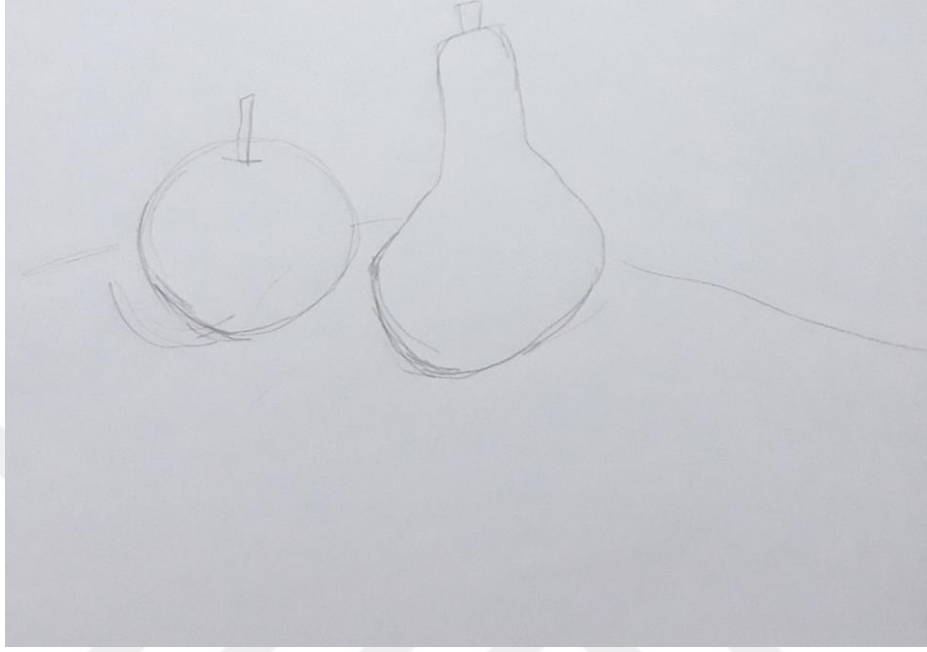

Fotoğraf-33. Deney Grubu öğrencilerinden oran-orantı natürmort”öntest çizimi

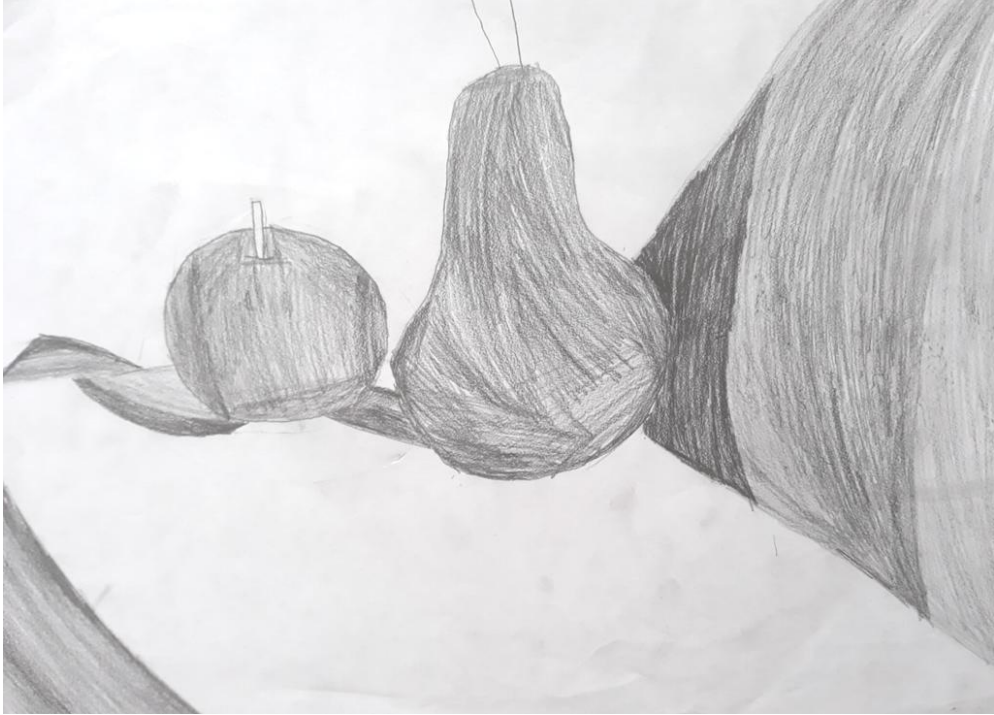

Fotoğraf-34. Deney Grubu öğrencilerinden oran-orantı natürmort ”son test çizimi

Deney Grubu 3. .Resim

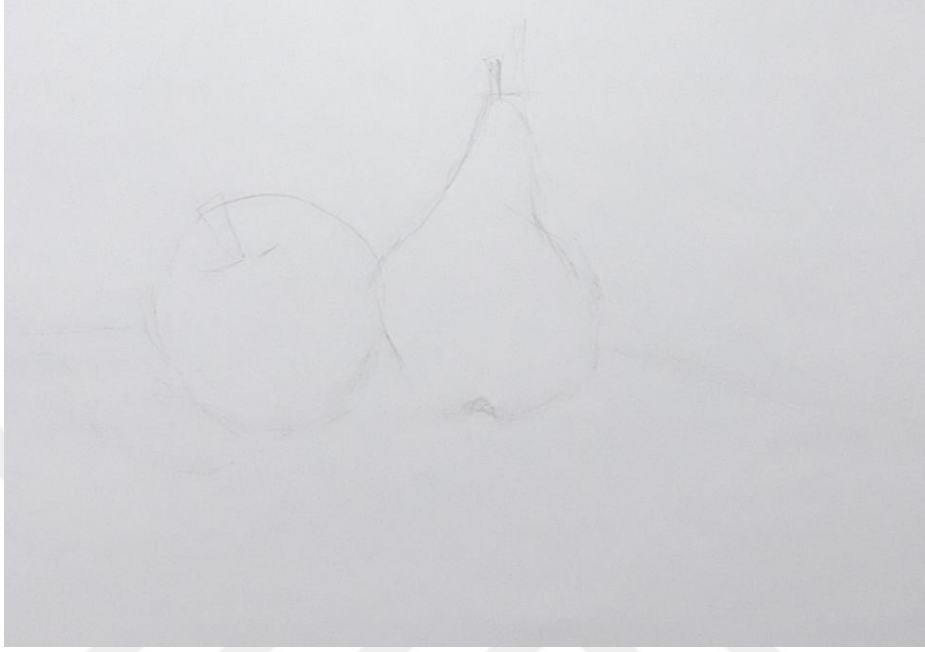

Fotoğraf-35. Deney Grubu öğrencilerinden oran-orantı natürmort”öntest çizimi

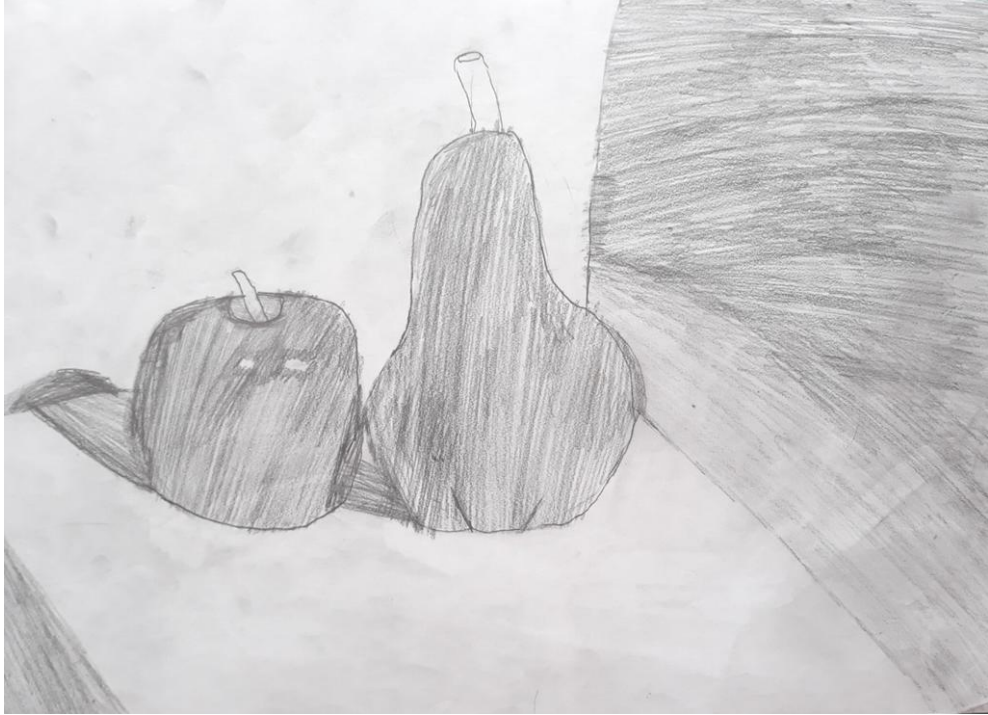

Fotoğraf-36. Deney Grubu öğrencilerinden oran-orantı natürmort”son test çizimi

Deney Grubu 4 .Resim

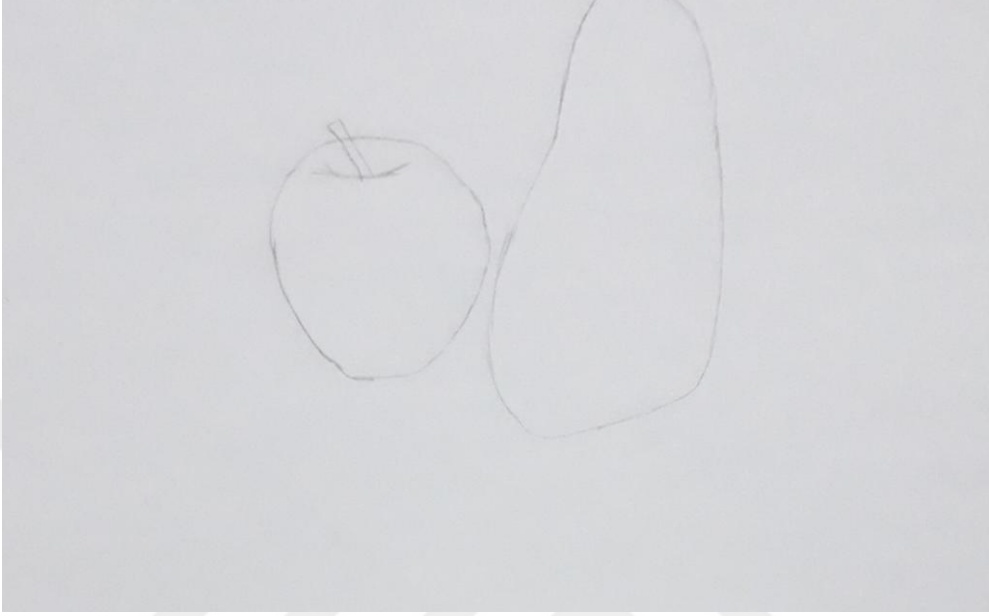

Fotoğraf-37. Deney Grubu öğrencilerinden oran-orantı natürmort”öntest çizimi

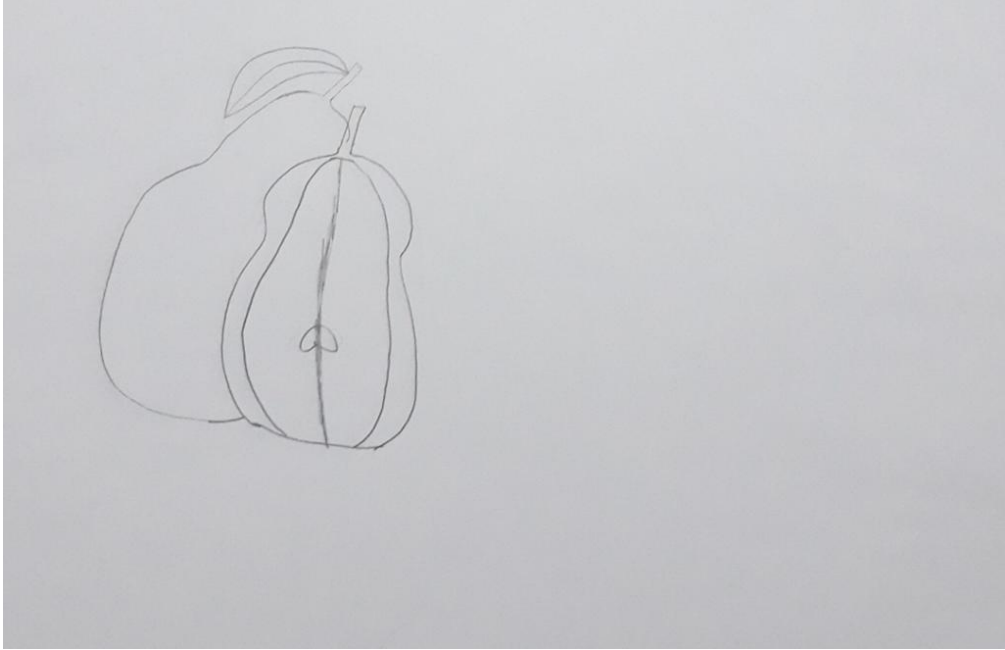

Fotoğraf-38. Deney Grubu öğrencilerinden oran-orantı natürmort ”son test çizimi

Kontrol Grubu 1. Resim

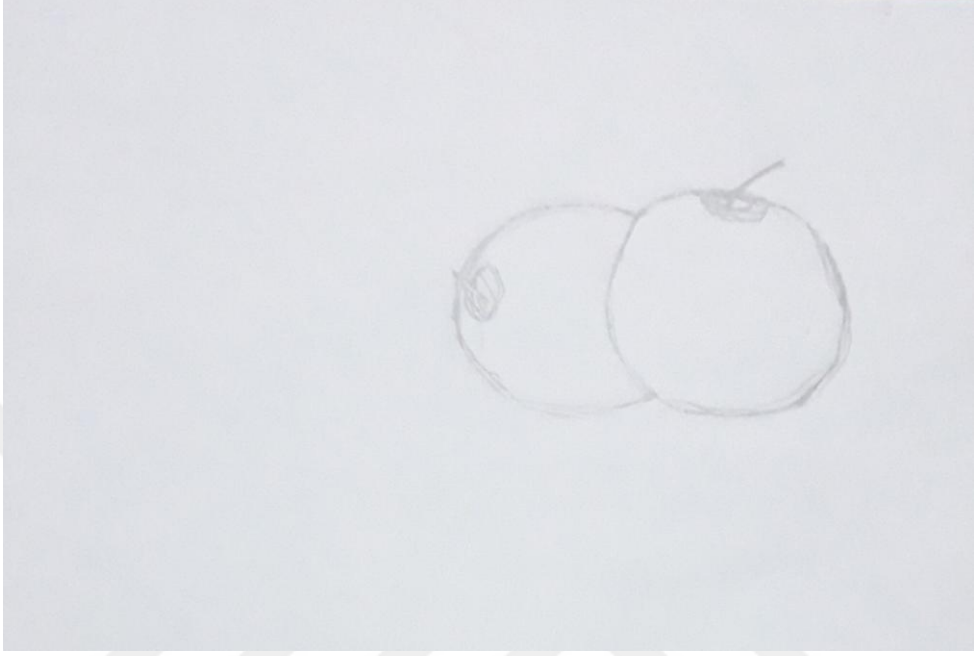

Fotoğraf-39. Kontrol Grubu öğrencilerinden oran-orantı konusu”Natürmort” öntest çizimi

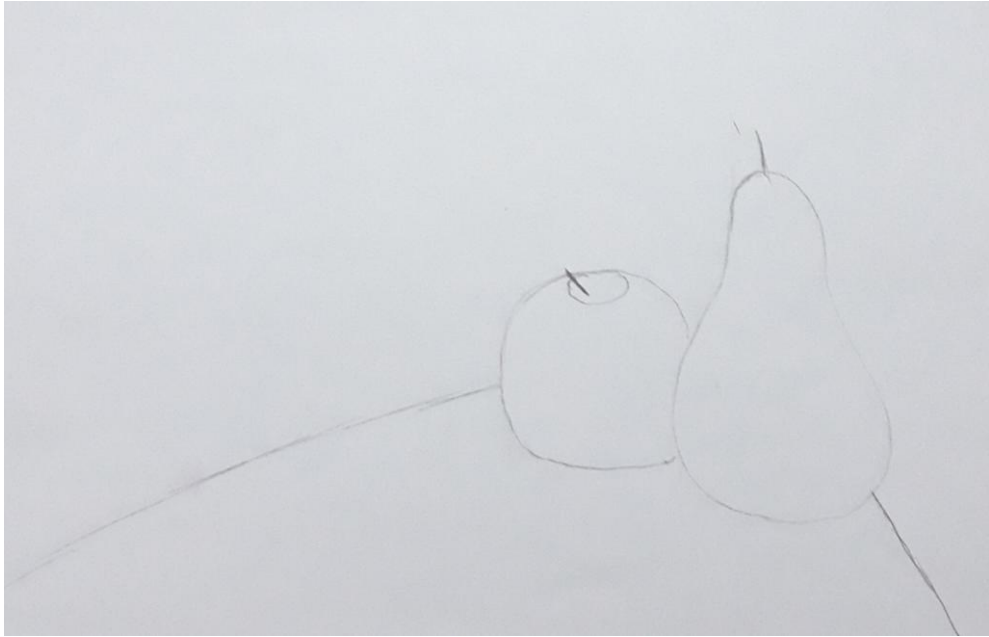

Fotoğraf-40. Kontrol Grubu öğrencilerinden oran-orantı konusu”Natürmort” sontest çizimi

Kontrol Grubu 2. Resim

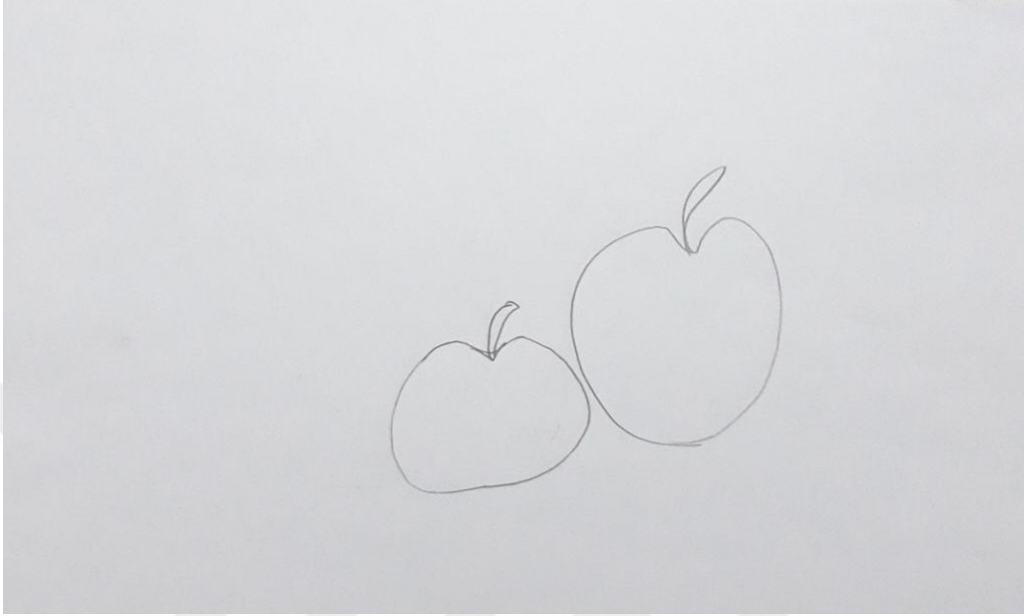

Fotoğraf-41. Kontrol Grubu öğrencilerinden oran-orantı konusu”Natürmort” öntest çizimi

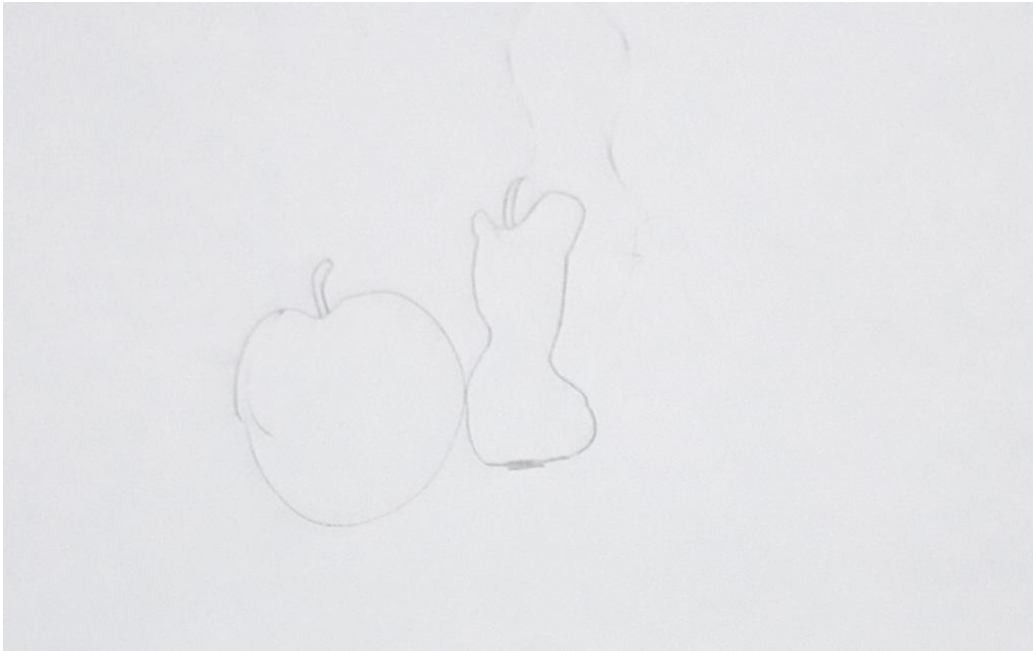

Fotoğraf-42. Kontrol Grubu öğrencilerinden oran-orantı konusu”Natürmort” sontest çizimi

Kontrol Grubu 3. Resim

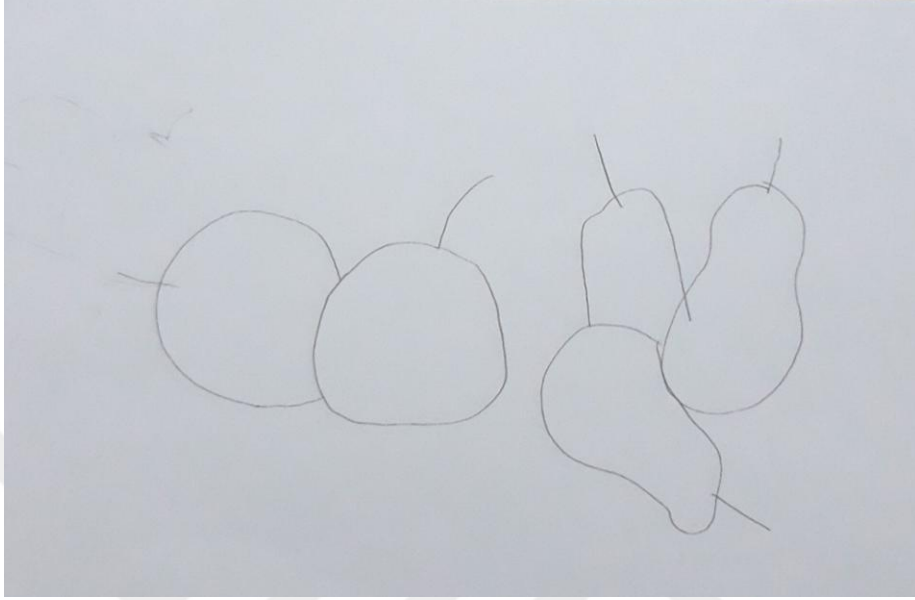

Fotoğraf-43. Kontrol Grubu öğrencilerinden oran-orantı konusu”Natürmort” öntest çizimi

Fotoğraf-44. Kontrol Grubu öğrencilerinden oran-orantı konusu”Natürmort” sontest çizimi

Kontrol Grubu 4. Resim

Fotoğraf-45. Kontrol Grubu öğrencilerinden oran-orantı konusu”Natürmort” öntest çizimi

Fotoğraf-46. Kontrol Grubu öğrencilerinden oran-orantı konusu”Natürmort” sontest çizimi

BÖLÜM VI

SONUÇ

Bu çalışma kapsamında “Ortaöğretim 7. Sınıf görsel sanatlar dersi müfredat programında yer alan oran-orantı bilgisinin kazandırılmasına perspektif uygulamaların etkileri nedir?” sorusunun yanıtı aranmaktadır.

5.1.Yargı

7.sınıf görsel sanatlar dersi öğrencilerine oran-orantı bilgisinin kazandırılmasına perspektif uygulamalarının etkilerinin incelendiği bu çalışmada oran-orantı bilgisinin ve perspektif kuralları öğrenmenin öğrencilerin çizimlerine etkisi olup olmayacağı, sonraki çalışmalarında onlara kolaylık sağlayıp sağlayamayacağı araştırılmıştır.

1. 7.sınıf görsel sanatlar dersinde oran-orantı ve perspektif kurallarının etkilerinin araştırıldığı bu çalışma kapsamında yapılan perspektif temel unsurları konusu ile ilgili yapılan öntest sonuçlarına göre; geçmiş bilgileri açısından deney grubu ve kontrol grubu arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. İki sınıfta bu konulardaki geçmiş bilgilerinin birbirlerine denk olduğu görülmüştür.

2. 7.sınıf görsel sanatlar dersinde oran-orantı ve perspektif kurallarının etkilerinin araştırıldığı bu çalışma kapsamında yapılan ölçü alma yöntemleri ve oran-orantı konuları ile ilgili yapılan öntest sonuçlarına göre; geçmiş bilgileri açısından deney grubu ve kontrol grubu arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. İki sınıfta bu konulardaki geçmiş bilgilerinin birbirlerine denk olduğu görülmüştür.

3. 7.sınıf görsel sanatlar dersinde oran-orantı ve perspektif kurallarının etkilerinin araştırıldığı bu çalışma kapsamında deney grubu öğrencilerine, perspektif temel unsurları konusu ile ilgili yapılan ders anlatımı, örnek gösterimi ve örnek uygulamalar sonucunda konu hakkındaki yaklaşımlarının olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4. 7.sınıf görsel sanatlar dersinde oran-orantı ve perspektif kurallarının etkilerinin araştırıldığı bu çalışma kapsamında deney grubu öğrencilerine, ölçü alma yöntemleri ve oran-orantı konuları ile ilgili yapılan ders anlatımı, örnek gösterimi ve örnek

uygulamalar sonucunda konu hakkındaki yaklaşımlarının olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5. 7.sınıf görsel sanatlar dersinde oran-orantı ve perspektif kurallarının etkilerinin araştırıldığı bu çalışma kapsamında deney grubu öğrencilerine, perspektif temel unsurları konusu ile ilgili yapılan ders anlatımı, örnek gösterimi ve örnek uygulamalar sonrasında sontest uygulaması yapılmıştır. Yapılan sontest uygulaması sonucunda öğrencilerin çizimlerinde anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır.

6. 7.sınıf görsel sanatlar dersinde oran-orantı ve perspektif kurallarının etkilerinin araştırıldığı bu çalışma kapsamında deney grubu öğrencilerine, ölçü alma yöntemleri ve oran-orantı konusu ile ilgili yapılan ders anlatımı, örnek gösterimi ve örnek uygulamalar sonrasında sontest uygulaması yapılmıştır. Yapılan sontest uygulaması sonucunda öğrencilerin çizimlerinde anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır.

7. 7.sınıf görsel sanatlar dersinde oran-orantı ve perspektif kurallarının etkilerinin araştırıldığı bu çalışma kapsamında yapılan öntest ve sontest uygulamaları karşılaştırıldığında; deney grubu ve kontrol grubu sınıfları arasında deney grubu lehine bir gelişme olduğu sonucuna varılmıştır. Deney grubu öntest çizimlerine göre gelişim göstermiştir. Kontrol grubunun öntest ve sontest çizimleri ise benzerlik göstermektedir. Kontrol grubunun öntest ve sontest uygulamalarının genelinde perspektif öğelere rastlanmamıştır.

5.2. Tartışma

Bu araştırmanın problem cümlesi; “ortaöğretim 7. Sınıf görsel sanatlar dersi müfredat programında yer alan oran-orantı bilgisinin kazandırılmasına perspektif uygulamaların etkileri nedir?” olarak belirlenmiştir. Bu araştırma kapsamında yapılan uygulamalar ve verilen örnekler ile konunun öğrencilerin seviyelerine göre sadeleştirilerek anlatılması hedeflenmiştir.

“Perspektif kuralları sadeleştirilmiş bir şekilde nasıl çözümlenebilir?” amaç sorusu doğrultusunda, yapılan uygulamalar sonucunda öğrencilere perspektif konusu, onların seviyesine uygun olarak anlatılmıştır. Perspektif konusu çok kapsamlı ve geniş bir konudur. Ancak perspektif konusunun tümünün 7. sınıf öğrencileri için ağır olabileceği

düşünülmektedir. Bu sebepten ötürü onlara perspektif konusuna başlangıç anlamında bir konu anlatımı yapılmıştır. Perspektifin ne olduğu, temel unsurlarının ne olduğu sadeleştirilmiş bir şekilde örnekler yardımı ile anlatılmıştır. Öğrenciler sadeleştirilmiş bir perspektif anlayışını kolayca kavramış ve çizimlerine yansıtmışlardır.

“Oran-orantı bilgisinin öğrenilmesinde perspektif kurallarının rolü nedir?” ikinci amaç sorusu doğrultusunda, yapılan uygulamalar göstermiştir ki öncelikle perspektif bilgisini ve temel unsurlarını öğrenen çocuklar oran-orantı konusunu daha çabuk kavramışlardır. Öğrencilerin öntest kağıtlarında ve önceki çizimlerinde yaşadıkları sorun, oranların yanlış aktarılması problemidir. Perspektif bilgisini öğrendikten çocukların çizdikleri resimlerdeki oran problemleri de azalmıştır.

“Oran-orantı bilgisini öğrenmenin öğrencinin sanatsal çalışmalarına katkısı nedir?” üçüncü amaç sorusu kapsamında çalışma incelenecek olursa, çocukların nesne, mekan veya hayal ettikleri bir kompozisyon çizmek istediklerinde ilk karşılaştıkları sorun oran problemleridir. Ya kağıdın ortasına küçük yada olduğundan büyük çizebilmektedirler. Çocuklar da bu konuda olumlu bir dönüt vermişlerdir.

Bu araştırmanın problem cümlesi; “ortaöğretim 7. Sınıf görsel sanatlar dersi müfredat programında yer alan oran-orantı bilgisinin kazandırılmasına perspektif uygulamaların etkileri nedir?” olarak belirlenmiştir. Bu araştırma kapsamında yapılan uygulamalar ve verilen örnekler ile konunun öğrencilerin seviyelerine göre sadeleştirilerek anlatılması hedeflenmiştir.

Bu araştırmanın konusu kapsamında benzer çalışma yapılmamıştır. Ancak araştırmaları kapsamında perspektif konusu ele alan tezler mevcuttur.

1. Duygu Köse Balkaş , (2011) Bizans Resminde Perspektif, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi (Bizans Sanatı) Anabilimdalı, Yüksek Lisans Tezi. Söz konusu tez çalışmasında perspektif, Bizans resim sanatı açısından ele alınmaktadır.

2. Mustafa Diğler, (2011) İlköğretim 7. Sınıflar Görsel Sanatlar Dersinde Perspektifin İşbirliğine Dayalı Ve Geleneksel Öğretim Yöntemiyle İşlenmesinin Öğrenci Tutum Ve Başarılarına Etkisi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı, Doktora Tezi. Söz konusu tez, Öğrencilerin

hangi öğrenim yöntemi ile daha başarılı olduğunu araştırmaktadır. İçerisinde perspektif konusu yer almaktadır. Bu araştırmada işbirliğine dayalı öğrenme yönteminin, geleneksel öğrenim yöntemine göre daha başarılı sonucuna ulaşılmıştır.

3. Lütfi Akdeniz, (2018), 7. Sınıf Görsel Sanatlar Dersinin Perspektif Konusunun Çok Alanlı Görsel Sanatlar Eğitimi Yöntemine Göre İşlenmesinin Öğrenci Başarisina Etkisi, Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Entitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Resim-Iş Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. Söz konusu tezde çok alanlı görsel sanatlar yöntemine göre perspektif konu anlamının öğrencilere yararlı olup olmayacağı araştırılmıştır.

5.3.Öneriler

Araştırmada elde edilen bulguların değerlendirilmesi sonucunda gelecekte yapılacak çalışmalara yönelik aşağıdaki öneriler getirilmiştir:

1.7.sınıf görsel sanatlar dersi öğrencilerine oran-orantı bilgisinin kazandırılmasına perspektif uygulamalarının etkilerinin araştırıldığı bu çalışma kapsamında yapılan uygulamaların öncelikle öğrencilerin resim çalışmalarında temel sorun olarak görülen oran-orantı problemlerini çözmeleri açısından faydalı olduğu görülmüştür. Öğrencilerin genel sorunları olan çizmek istedikleri resmi kağıda aktarırken yaşadıkları problemler, anlatılan ölçü alma yöntemi ve perspektif kurallar çerçevesinde kağıda yerleştirme teknikleri ile aşılmıştır.

2.Görsel sanatlar dersinde perspektif kurallarının ayrıntılı bir şekilde tüm temel unsurları ile birlikte öğrencilere öğretilip, uygulamalar yaptırılması öğrencilerin sonraki resim çalışmaları açısından bir temel olacaktır. Bu sebepten ötürü görsel sanatlar dersi programında perspektif konusuna fazlaca yer verilmelidir.

3.Görsel sanatlar dersi kapsamında öğrencilere perspektif ve oran-orantı konuları bağlamında sanat tarihinden örnekler verilmiştir. Öğrencilerin bu örneklere karşı tavrı olumludur. Bu sebepten dolayı görsel sanatlar dersi anlatılırken sanat tarihinden usta ressamların örneklerine daha fazla yer verilmelidir. (Bu uygulama ders anlatımı sunumu sırasında yapılmıştır.)

4.Araştırma sonucuna göre, natürmort çalışması gibi öğrencilerde heyecan ve merak uyandıran çalışmalara görsel sanatlar dersi kapsamında yer verilmelidir.

5. 7. Sınıf görsel sanatlar dersi, sınıf ortamı yerine daha aktif çalışmalar üretebilecekleri ve daha özgür çalışabilecekleri görsel sanatlar dersine uygun olarak tasarlanmış görsel sanatlar dersliğinde görülmelidir.

6. 7.sınıf görsel sanatlar dersi öğrencilerine oran-orantı bilgisinin kazandırılmasına perspektif uygulamalarının etkilerinin araştırıldığı bu çalışma, 8. Sınıf düzeyinde de yapılarak etkililiği araştırılmalıdır.

7. Sadece bir ilde araştırılan bu çalışma, farklı illerde de uygulanarak araştırılmalıdır.

8.Sadece bir okul ve o okulun 2 sınıfı kapsamında yapılan bu araştırma daha çok öğrenci ile yapılarak etkililiği araştırılmalıdır.

9.Perspektif ve oran-orantı konuları ile ilgili yapılan uygulamalar sırasında karşılaşılan sorunların giderilmesine yönelik araştırmalar yapılmalıdır.

10.6 hafta ile sınırlandırılan bu çalışma, daha uzun süreli olarak araştırılmalıdır.

EK-1

**PERSPEKTİF, ORAN-ORANTI VE ÖLÇÜ ALMA YÖNTEMLERİNİN
ÖĞRETİLMESİNE YÖNELİK BAŞARI DEĞERLENDİRME TESTİ**

EK-10

BAŞARI DEĞERLENDİRME TESTİ

Öğrencilere, perspektif, oran-orantı, ölçü alma teknikleri ile ilgili yaptırılan çalışmalar sonrasında öğrencilerin resimleri uzman görüşleri alınarak oluşturulan aşağıdaki kriterler baz alınarak ayrıntılı bir şekilde analiz edilerek değerlendirilecektir.

DAVRANIŞLAR	Çok Başarılı	Başarılı	Yeterli	Geliştirilebilir	Yetersiz
1. İstenilen malzemelerin kullanılması					
2. Yapacağı çalışma için gerekli özeni gösterme					
3. Bakış noktasını anlama ve kullanma					
4. Resim düzlemini anlama ve kullanma					
5. Ufuk çizgisini anlama ve kullanma					
6. Kaçma noktasını anlama ve kullanma					
7. Perspektif temel unsurlarını öğrenme					
8. Ölçü alma yöntemlerini doğru kullanma					
9. Çizilen nesnenin oranlarına dikkat edilmesi					
10. Çalışmayı istenilen sürede tamamlama					
11. Öğrencinin perspektif, oran-orantı ve ölçü alma tekniklerini yeterli ölçüde öğrenmesi ve resminde kullanması uygulaması					

EK-2

MARMARA ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ'NÜN İZİN YAZISI

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-44-E.24929462
Konu : Anket ve Araştırma İzin Talebi

25.12.2018

MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi: a) 28.11.2018 tarihli ve 22295692 Gelen Evrak No'lu dilekçe.
b) Valilik Makamının 24/12/2018 tarih ve 24863252 Sayılı Oluru

Üniversitesiniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Resim-İş Öğretmenliği tezli Yüksek Lisans programı öğrencisi Dilara KOZ'un "7. Sınıf Görsel Sanatlar Dersi Öğrencilerine Oran-Orantı Bilgisinin Kazandırılmasına Perspektif Uygulamaların Etkileri" konulu araştırma çalışmanız hakkındaki ilgi (a) dilekçe ve ekleri ilgi (b) Valilik Makamı Onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve söz konusu talebiniz; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarınıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması koşuluyla, gerekli duyurunun araştırmacı tarafında yapılması, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Valilik Onayı esasları dâhilinde uygulanması, işlem bittikten iki (2) hafta sonra sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Şubemize rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesini arz ederim.

Timur TUĞRAL
Müdür a.
Şube Müdürü

Ek:
1- Valilik Onayı
2- Ölçekler

Adres: İstanbul Millî Eğitim Müdürlüğü | Strateji Geliştirme Şb. Md.
Binbirdirek Mh. İmran Öktem Cd. No:1 Sultanhamet - Fatih İstanbul
Elektronik Ağ: istanbul.meb.gov.tr
e-posta: ist.sgb34@gmail.com Bilgi için: Tel: 0 (212) 455 04 00-239

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrakoorgu.meb.gov.tr> adresinden af46-86a7-33b6-b5f9-47a6 kodu ile teyit edilebilir.

EK-3

İSTANBUL İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN İSTANBUL VALİLİĞİ'NE ARAŞTIRMA İZİN YAZISI

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-20-E.24863252
Konu : Anket ve Araştırma İzin Talebi

24/12/2018

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) 21.11.2018 tarihli ve 22295692 Gelen Evrak No'lu dilekçe.
b) MEB. Yen. ve Eğ. Tk. Gn. Md. 22.08.2017 tarih ve 12607291/ 2017/25 No'lu Gen.
c) Millî Eğitim Müdürlüğü Araştırma ve Anket Komisyonunun 18.12.2018 tarihli tutanağı.

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Resim-İş Öğretmenliği tezli Yüksek Lisans programı öğrencisi Dilara KOZ'un "7. Sınıf Görsel Sanatlar Dersi Öğrencilerine Oran-Orantı Bilgisinin Kazandırılmasına Perspektif Uygulamaların Etkileri" konulu proje araştırması kapsamında, İlimiz Kadıköy İlçesinde bulunan Bostancı Atatürk Ortaokulu'nda anket uygulama istemi hakkındaki ilgi (a) dilekçe ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmaması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Levent YAZICI
İl Millî Eğitim Müdürü

- Ek:
1- Genelge
2- Komisyon Tutanağı

OLUR

<...>

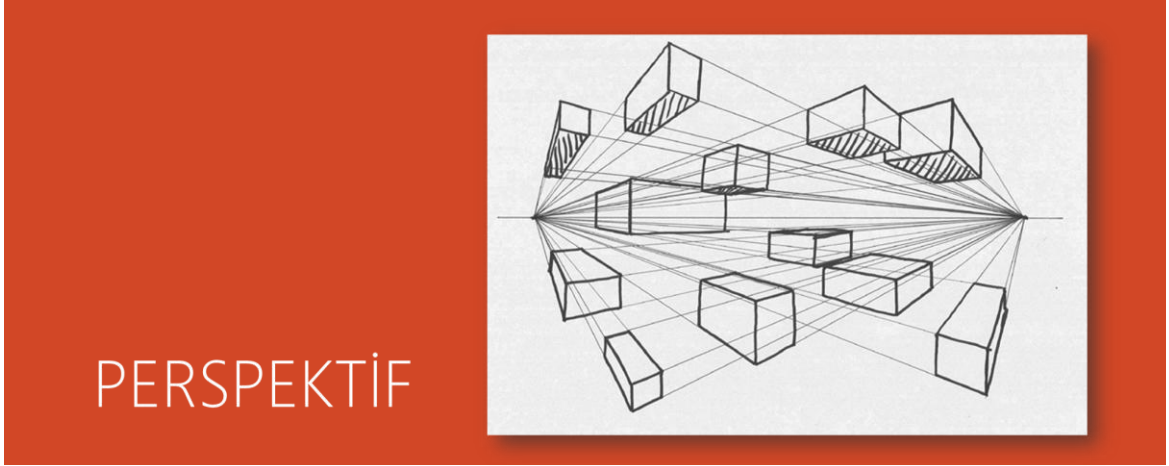
Ahmet Hamdi USTA
Vali a.
Vali Yardımcısı

Adres: İstanbul Millî Eğitim Müdürlüğü | Strateji Geliştirme Şb. Md.
Binbirdirek Mh. İmran Öktem Cd. No:1 Sultanhamet - Fatih İstanbul
Elektronik Ağ: istanbul.meb.gov.tr
e-posta: ist.sgh34@gmail.com Bilgi için: Tel: 0 (212) 455 04 00-239

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden a7bf-1016-37eb-9ed4-69f9 kodi ile ayrıntı edilebilir.

EK-4

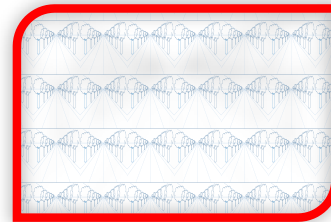
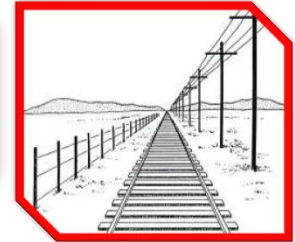
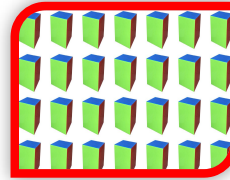
**PERSPEKTİF, ORAN-ORANTI VE ÖLÇÜ ALMA YÖNTEMLERİ HAKKINDA
HAZIRLANAN SUNUM**

7. SINIF GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRENCİLERİNE
ORAN-ORANTI BİLGİSİNİN KAZANDIRILMASINA PERSPEKTİF UYGULAMALARININ ETKİLERİ

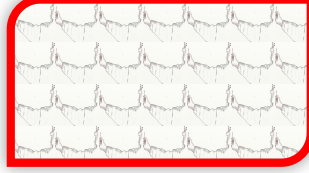
İçindekiler

- Uygulama-1: Ön Test
- Perspektif Nedir?
- Perspektifin Temel Unsurları
- Bakış Noktası
- Ufuk Çizgisi
- Kaçma Noktası
- Resim Düzlemi
- Perspektif kurallarına uygun çizimlerde dikkat edilecek noktalar
- Küp Çizimi nasıl yapılır?
- Sanatçılardan Örnekler
- William Hogarth Yanlış Perspektif

İçindekiler

- Dış Mekan Çiziminde Perspektif Kullanımı
- İç Mekan Çiziminde Perspektif Kullanımı
- Uygulama 2: Mekan çizimi-Hayal Ettiğim Oda
- Oran-orantı nedir?
- Ölçü Alma yöntemleri
- Kalem ile Ölçü Alma
- Nesne çiziminde oran-orantı bilgisinin perspektif kurallara uygulanışı
- Sanat Tarihinde Natürmort
- Uygulama 3: Natürmort çizimi nasıl yapılır?
- Uygulama-4: Son Test

Uygulama-1: Ön Test

Ders: Görsel Sanatlar

Sınıf: 7/A – 7/B

Süre: 1 Ders Saati

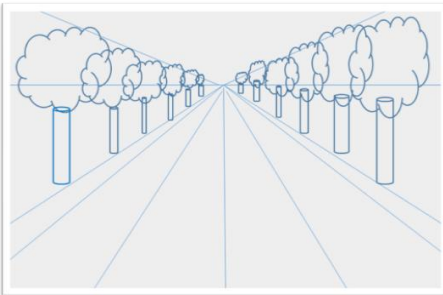
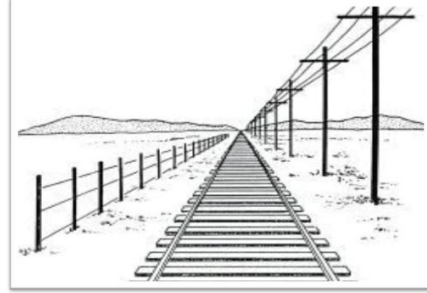
Konu: Perspektif / Oran-orantı

Süreç:

- İlk 20 dakikada öntest uygulaması olarak perspektif konusu ile ilgili bir resim yapmaları istenecektir.
- İkinci 20 dakikada öntest uygulaması olarak oran-orantı konusu ile ilgili bir resim yapmaları istenecektir.

Perspektif Nedir?

Çevremizde gördüğümüz herşeyi (3 boyutlu gerçeklikleri) kağıda (2 boyutlu düzleme) çizmemize yarayan resim çizim tekniğine denir.

Yakınıımızda olan nesnelere daha büyük ve ayrıntılı, uzaktaki nesnelere ise daha küçük ve ayrıntısız görülmektedir.

Perspektif, nesnelere göre olan uzaklık ve yakınlığına, göz hizamızdan aşağıda veya yukarıda oluşuna göre çizgi, yüzey ve renk değişikliklerini kolayca çizmeye ve ifade etmemize yarayan ölçü ve oran sanatıdır.

(Click the arrow when in Slide Show mode)

İyi bir perspektif bilgisine sahip olmak, gördüğümüz nesnelere yada hayal ettiğimiz çizimi kolayca yapmamıza yarar.

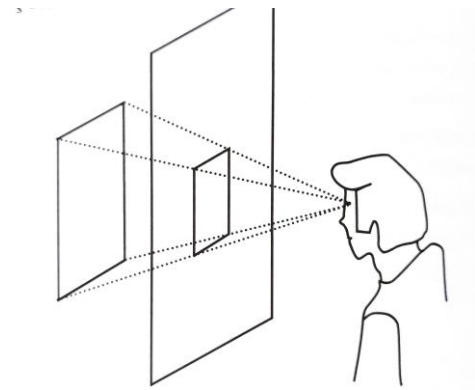

Perspektifin Temel Unsurları

Bakış Noktası

Bir cismin perspektife uygun çizilebilmesi için öncelikle sabit bir noktada durarak o cismi incelemek gerekir.

Perspektifi çizilecek cisme bakmak amacı ile durulan sabit noktaya (Gözlemcinin bulunduğu noktaya) bakış noktası adı verilmektedir.

Perspektifin Temel Unsurları

Ufuk Çizgisi

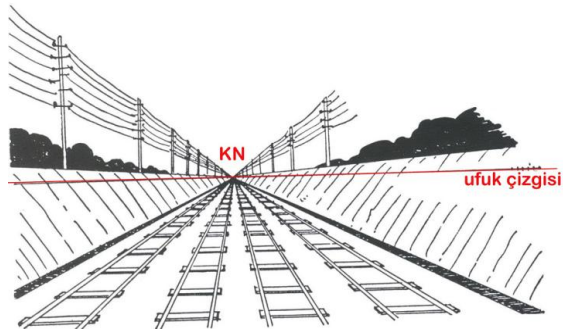
Doğada gök ile yer düzleminin birleştiği çizgiye ufuk çizgisi denir.

Perspektifin Temel Unsurları

Ufuk Çizgisi

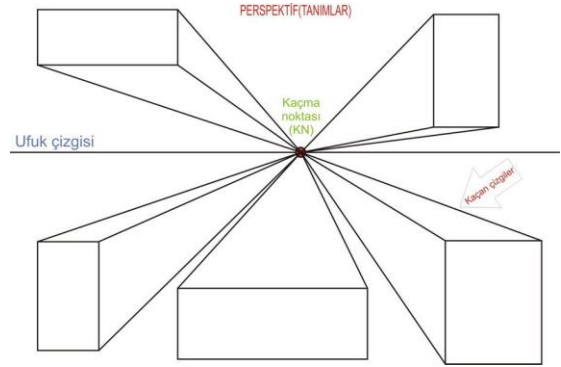
Ufuk çizgisi perspektifi çizilecek cisme bakan kişinin bakış noktasından (gözlerinden) geçtiği varsayılan yatay çizgidir bu çizgi bakış açısını belirlemek amacıyla kullanılır.

Perspektifin Temel Unsurları

Kaçma Noktası

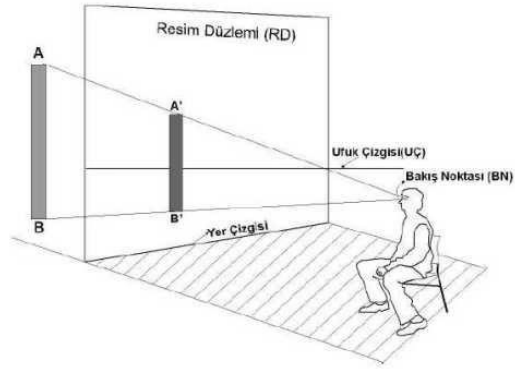
Bakış noktasından(gözden) uzaklaşarak sonsuza doğru gelen ve gerçekte birbirlerine paralel oldukları halde resim düzlemine paralel olmadıkları için kapanarak birleşiyormuş gibi görünen doğruların ortak kesişme noktasına kaçma noktası denir.

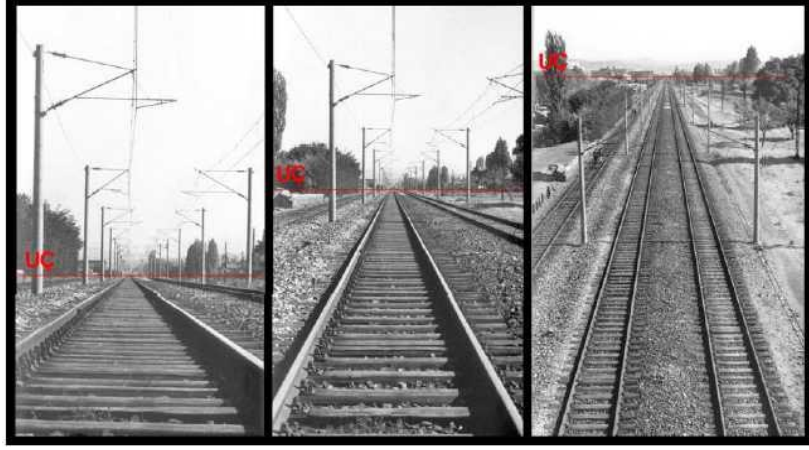
Perspektifin Temel Unsurları

Resim Düzlemi

Üzerinde perspektif iz düşüm görüntüsünün resmedileceği dikey düzleme resim düzlemi denir.

Bulunulan yüksekliğe göre bakış açısı değişir.

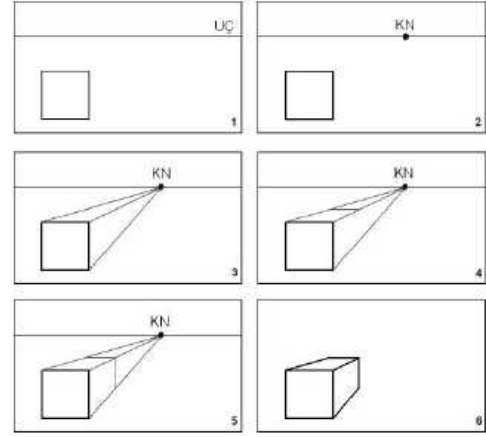
Perspektif Kurallarına Uygun Çizimlerde Dikkat Edilecek Noktalar

- İlk olarak çizimi yapılacak olan nesne iyice gözlemlenir.
- Çizilecek nesnenin ufuk çizgisine göre aşağıda mı, yukarıda mı yada aynı hizadamı olduğu belirlenir.
- Ufuk çizgisi çizildikten sonra kaçma noktası belirlenir.
- Çizilecek olan nesne önce büyük yüzeyleri çizilir diğer kenarları ise kaçma noktasına birleştirilerek çizilir.

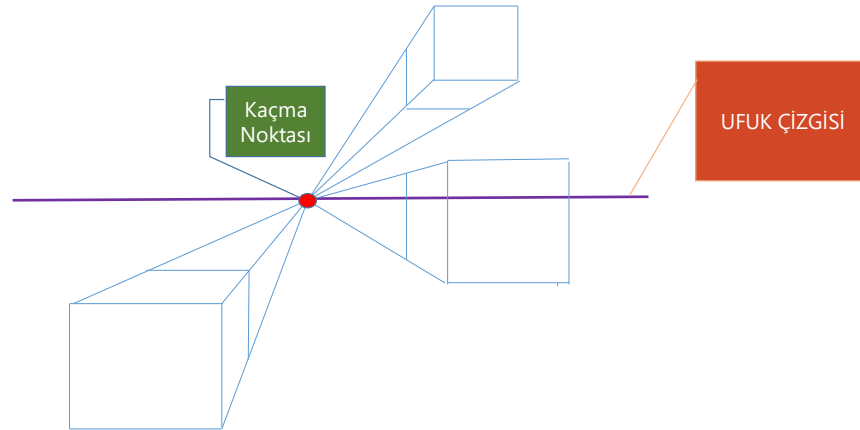

Perspektif Kurallarına Uygun Küp Çizimi Nasıl Yapılır?

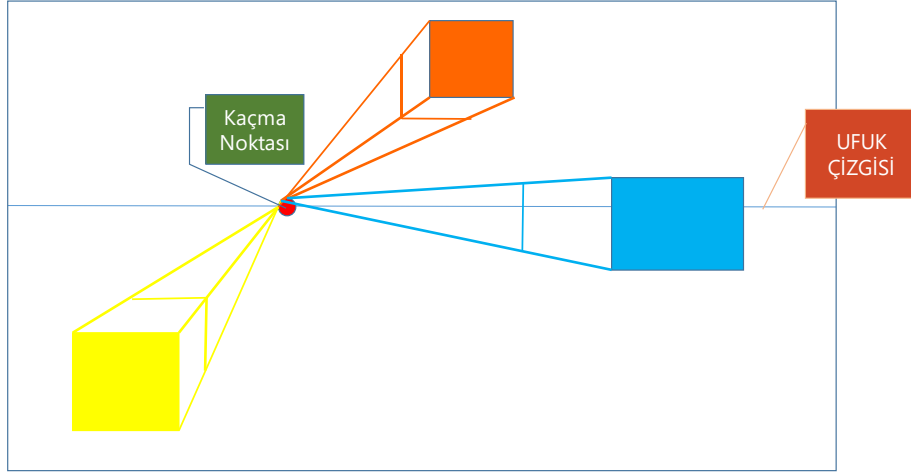
- Resim çizimine başlarken kağıt üzerine ufuk çizgisi çizilir.
- Ufuk çizgisinin üzerinde bulunan kaçış noktası tespit edilir.
- Cismin ufuk düzleminin altında, üstünde veya hizasında olup olmadıkları tespit edilir.
- Resimde önce büyük yüzeylerin, sonra küçük yüzeylerin çizimi yapılır.

Küp Çizimi Nasıl Yapılır?

Küp Çizimi Nasıl Yapılır?

Sanat Tarihinde Perspektif

Sanat tarihine baktığımızda perspektif kuralları ilk kullanan mimar Brunelleschi'dir.

Bulunan yeni fikirlerden etkilenen ve resimlerinde ilk uygulayan ressam Masaccio'dur.

Masaccio'nun izinden giden ve perspektif kuralları resimlerinde uygulayan diğer bir sanatçı da Giotto'dur.

Sanatçılardan Örnekler

Jan van Eyck,
«Arnolfini'nin Evlenmesi»
adlı eserinin
kompozisyonunu
oluştururken perspektif
kurallarından
yararlanmıştır.

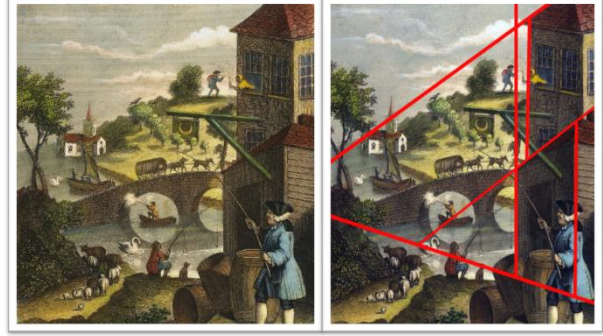
Sanatçılardan Örnekler

Van Gogh, «yatak
odası» adlı
eserinde perspektif
kurallardan
yararlanmıştır.

William Hogart-Yanlış Perspektif

Perspektif kurallarında yapılan yanışlar resmin tamamını etkilemektedir. Hogarth, bu resimde perspektif yanışlarını gösterir. Bu yanışlar;

William Hogart-Yanlış Perspektif

- Resimde uzak bir tepede görünen adam ve pencereden bakan kadın aralarında mesefa olmasına rağmen aynı boyda resmedilmiştir.
- Doğru bir perspektifle çizilseydi tepedeki adam daha küçük olmalıydı.

William Hogart-Yanlış Perspektif

- Uzaktaki ağaçlar giderek küçülmesi gerekirken, uzaklaştıkça büyümektedir.

Dış Mekan Çiziminde Perspektif Kullanımı

- Van Gogh, bu eserinde perspektif kurallarını dış mekan çiziminde uygulamıştır.
- Mekanda uzakta görülen hersey daha küçük yakındakiler daha büyük görülür.
- Mekanın içersindeki insanlarda perspektif kurallara uygun olarak resmedilmiş ve uzaklaştıkça küçülmüşlerdir.

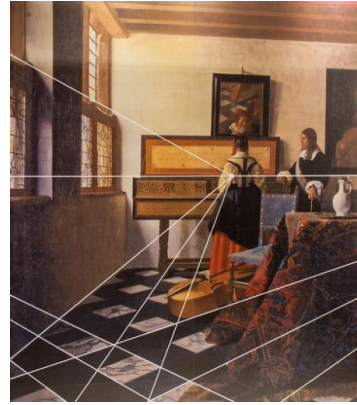
Dış Mekan Çiziminde Perspektif Kullanımı

- Ahmet Ziya Akbulut, Türk resim sanatında perspektif ile ilgilenmiş önemli bir sanatçımızdır.
- Perspektife ilgisi yalnız resimle sınırlı kalmamış, perspektif hakkında Amel-i Menazır(1896) ve Ululu Ameli-ye Fenni Menazır (1922) adlı iki kitap hazırlamıştır.
- Yandaki eserinde, dış mekanda bir binanın perspektifini nasıl aktardığını görölür.

İç Mekan Çiziminde Perspektif Kullanımı

- Vermeer'in müzik odası eserini incelediğinde odanın çizimini yaparken perspektif kurallarını kullandığı görölür.
- Vermeer, derinlik oluşturmak amacıyla yer karolarının giderek küçülmesinden faydalanmıştır.
- Vermeer, iç mekan resimlerinde perspektif kullanmış ve genelde perpektif derinliği vurgulamak amacıyla yer karolarından yararlanmıştır.

İç Mekan Çiziminde Perspektif,

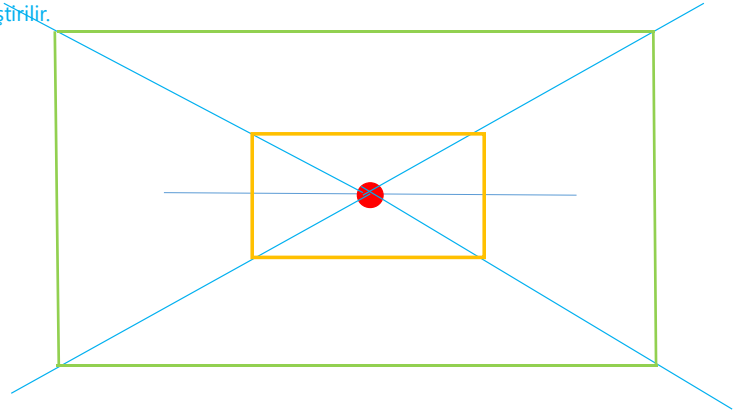
1.İlk olarak ufuk çizgisi çizilir ve kaçış noktası belirlenir.

İç Mekan Çiziminde Perspektif

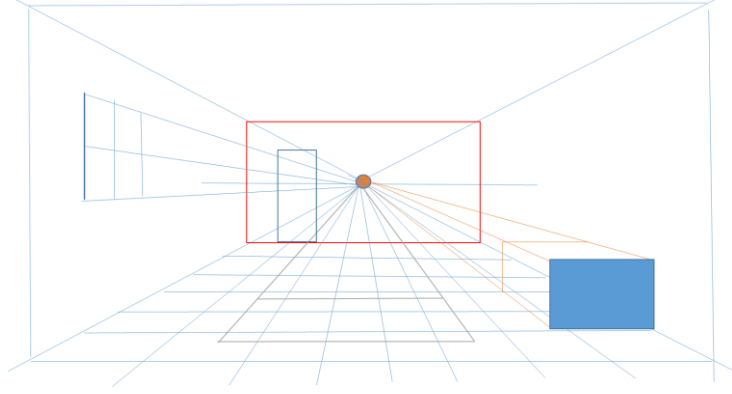
2.Duvar çizgileri kaçış noktasına birleştirilir.

3. Duvar çizgileri çizilir.

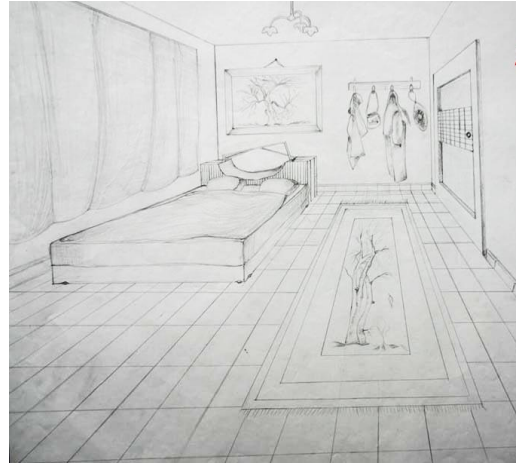
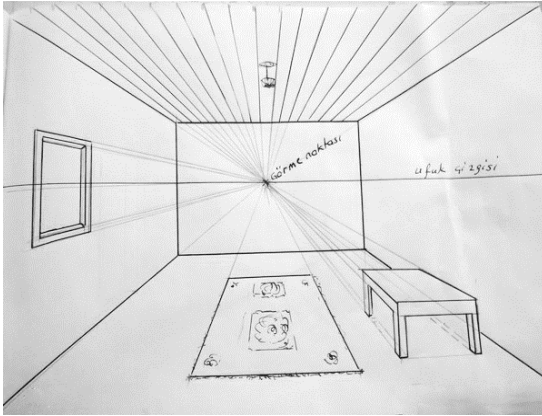

İç Mekan Çiziminde Perspektif

4. Yer karoları, pencereler, halı, dolap çizilecek objeler çizilir.

İç Mekan Çiziminde Perspektif

Uygulama 2: Mekan Çizimi- Hayal ettiğim oda

Malzemeler: 35x50 cm resim kağıdı, 2B resim kalemi, silgi, pastel boya.

Süreç:

- Öncelikle incelenen örneklerden yararlanarak nasıl bir kompozisyon oluşturulacağına karar verilir.
- Perspektif aşamaları izlenir. Kağıda ufuk çizgisi çizilir ve çizilen hersey ufuk çizgisinde bulunan kaçış noktasına uygun çizilir.

Oran-Orantı Nedir?

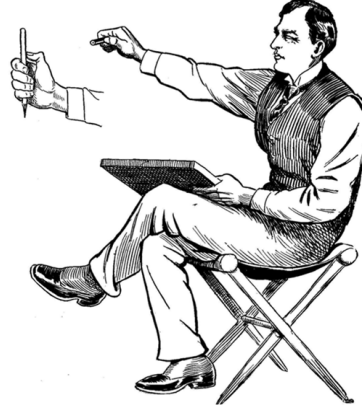
Bir resim çiziminde kağıda aktarılan cisimlerin birbiriyle uyumları önemlidir.

Cisimlerin kendi içinde veya diğer cisimlerle renk, biçim yada boyutları arasında uyumlu çizilmesi doğru bir çizim yapmamıza yarar.

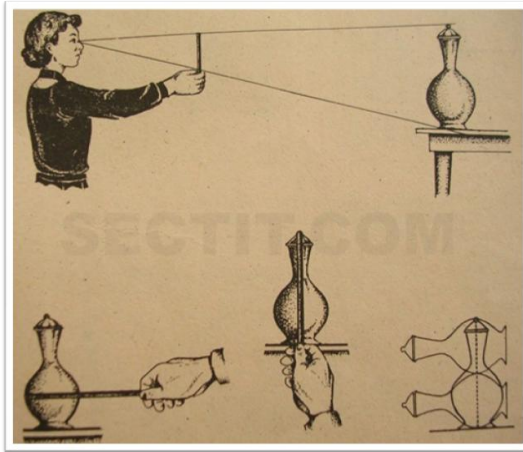

Ölçü Alma Teknikleri

- Kalem İle Ölçü Alma

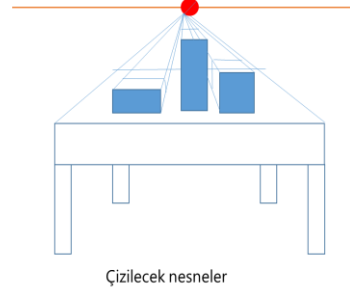
Kalem ile Ölçü Alma

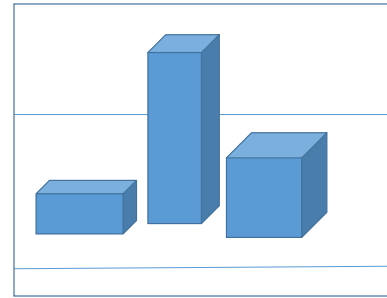
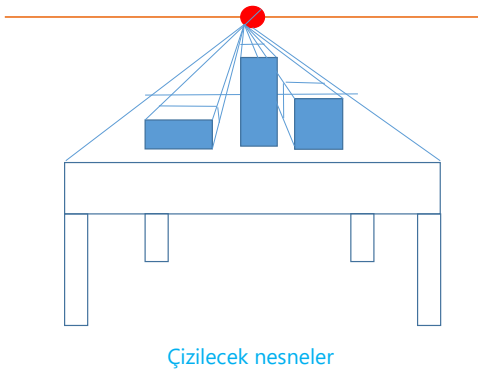
- Kalem elde dik bir şekilde altından tutularak daha sonra kol gergin bir şekilde uzatılır.
- Kalemin üst tepesi çizilecek objenin tepe noktasına denk getirilir, parmak ile objenin en alt noktasını işaretleyerek objenin veya modelin yüksekliğini kalem ile almış olunur. Kalem yatay tutularak obje veya modelin eni de bulunmuş olur. Bu oranlar kağıda aktarıldığında model veya obje doğru oranlar ile kağıda aktarılmış olur.

Nesne Çiziminde Oran-orantı Bilgisinin Perspektif Kurallara Göre Uygulanışı

- Natürmort (nesne) çiziminde öncelikle çizilmek istenen nesne veya nesneler incelenir.
- Sonrasında nesnenin göz hizasının altında, üstünde veya göz hizasında olduğu kontrol edilir. Kağıda ufuk çizgisi çizilir, kaçış noktası belirlenir.
- Kaçış noktasına göre nesnenin bulunduğu alan çizilir.
- Daha sonra oranları ölçmek amacıyla, kalemle ölçü alma yöntemi kullanılarak nesnelerin kendi içindeki ve birbirlerine olan oranları ölçülerek kağıda işaretlenir.
- Ortaya taslak olarak bir kompozisyon çıkar. Kompozisyonun ayrıntıları bu yöntemler izlenerek geliştirilir ve sonuca ulaşılır.

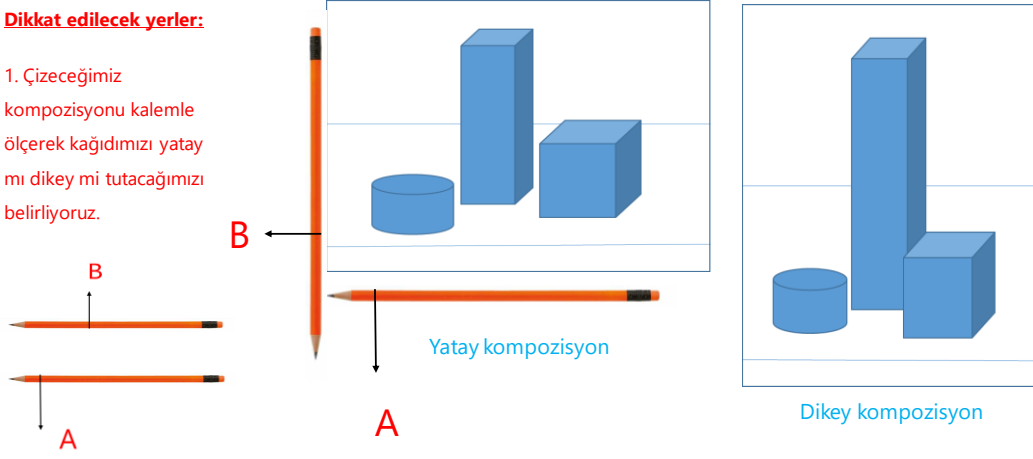
Nesne Çiziminde Oran-orantı Bilgisinin Perspektif Kurallara Göre Uygulanışı

Nesne Çiziminde Oran-orantı Bilgisinin Perspektif Kurallarına Göre Uygulanışı

Dikkat edilecek yerler:

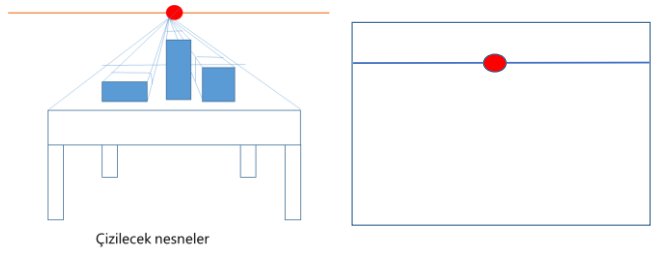
1. Çizeceğimiz kompozisyonu kalemle ölçerek kağıdımızı yatay mı dikey mi tutacağımızı belirliyoruz.

Nesne Çiziminde Oran-orantı Bilgisinin Perspektif Kurallarına Göre Uygulanışı

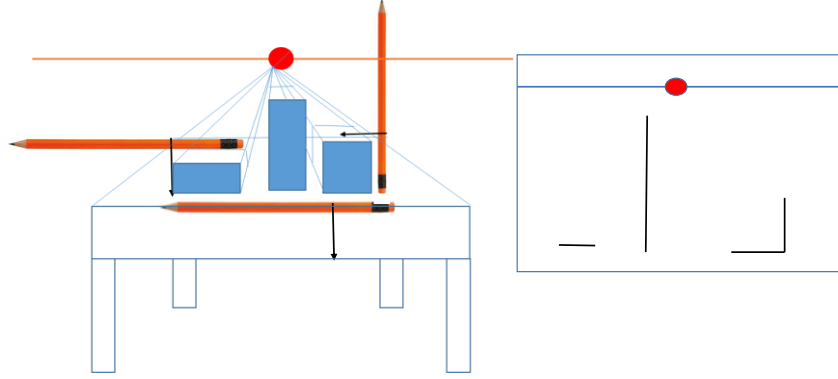
2. Çizilecek nesnelerin göz hizasının altında, üstünde veya göz hizasında olduğu kontrol edilir.

Kağıda ufuk çizgisi çizilir, kaçış noktası belirlenir.

Nesne Çiziminde Oran-orantı Bilgisinin Perspektif Kurallara Göre Uygulanışı

- 3. Daha sonra oranları ölçmek amacıyla, kalemle ölçü alma yöntemi kullanılarak nesnelerin kendi içindeki ve birbirlerine olan oranları ölçülerek kağıda işaretlenir.

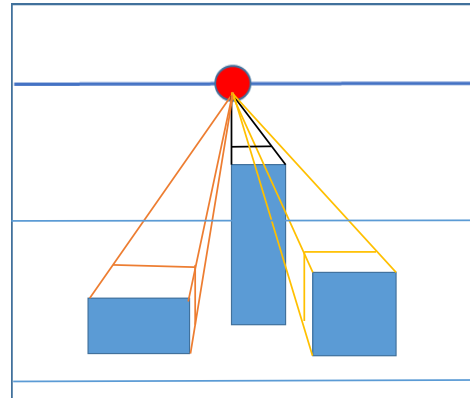
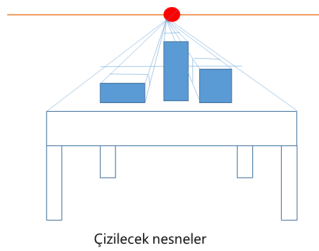
Çizilecek nesneler

Nesne Çiziminde Oran-orantı Bilgisinin Perspektif Kurallara Göre Uygulanışı

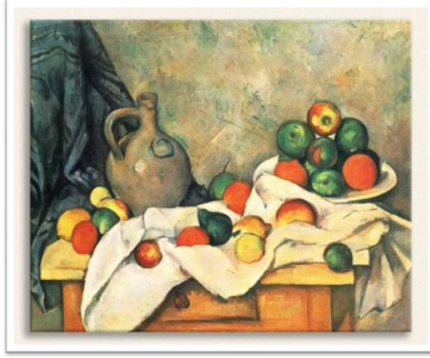
- 4. Kaçış noktasına göre nesnenin bulunduğu alan çizilir.

- 5. Ortaya taslak olarak bir kompozisyon çıkar. Kompozisyonun ayrıntıları bu yöntemler izlenerek geliştirilir ve sonuca ulaşılır.

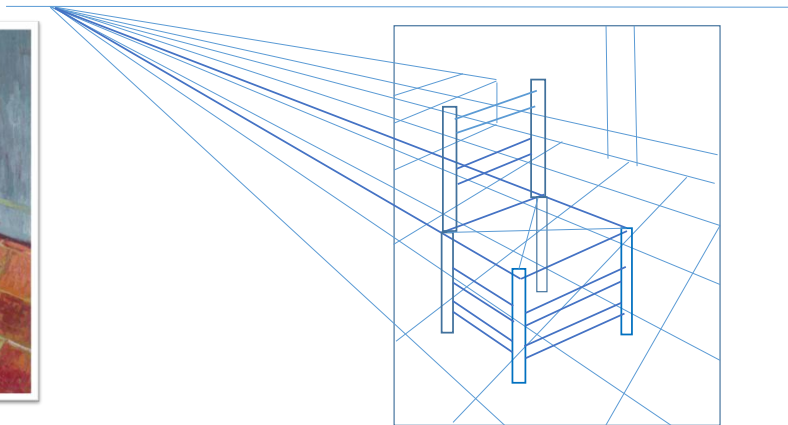

Sanat Tarihinde Natürmort

- Sanat tarihine baktığımızda Batı sanatı ve Türk sanatında birçok ressam natürmort çalışmıştır.
 - Yandaki eser Van Gogh'a aittir.
 - Altındaki eser ise Cezanne'a aittir.

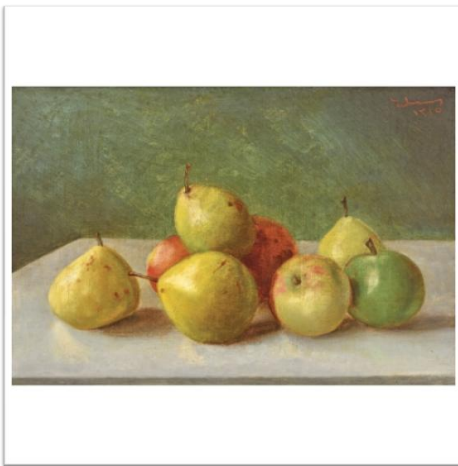
Sanat Tarihinde Natürmort- Van Gogh

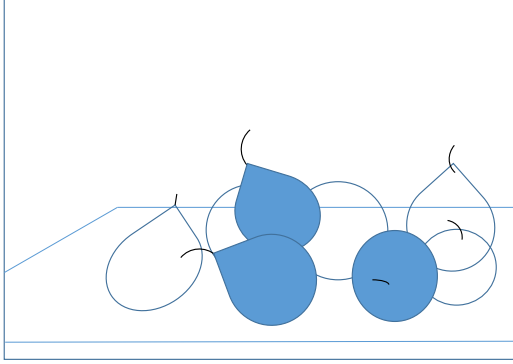
Sanat Tarihinde Natürmort- Morandi

Sanat Tarihinde Natürmort- Süleyman Seyyid

Sanat Tarihinde Natürmort- Süleyman Seyyid

Sanat Tarihinde Natürmort- Mahmut Cuda

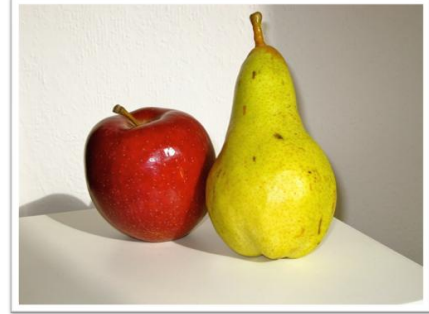

Uygulama-3: Natürmort (Nesne) Çizimi

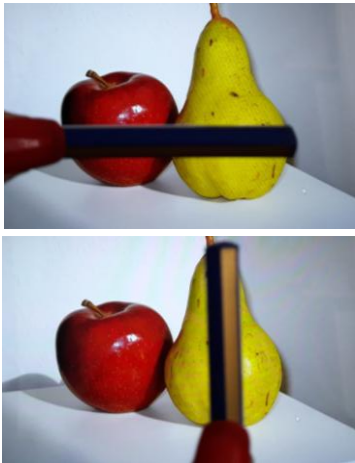
Malzemeler: 35x50 cm resim kağıdı, 2B resim kalemi, silgi, pastel boya, meyve.

Süreç:

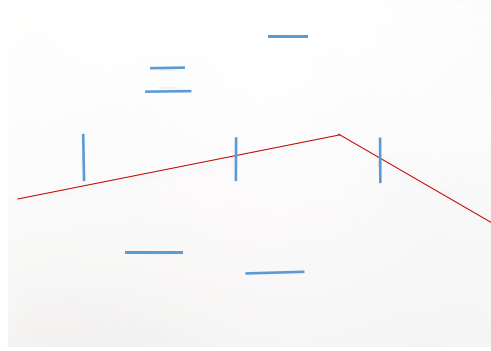
- İlk olarak nesnelerin bulunduğu yer perspektife uygun olarak çizilir.
- Nesnelerin toplam ölçüleri dikey ve yatay olarak, kalemle ölçme yöntemi uygulanarak kağıda işaretlenir.
- Daha sonra her nesnenin ölçüsü ayrı ayrı ölçülerek kağıda işaretlenir. Böylece kompozisyon ortaya çıkmaya başlar.
- Ortaya çıkan işaretlere uyarak nesnelerin dış hatlarının çizimi yapılır. Bu süreç nesnelere bakılarak yapılmalıdır.
- Dış hatlarının çizildiğimiz nesnelerin artık ayrıntıları çizilir ve çizimin doğruluğu kontrol edildikten sonra boyama aşamasına geçilir.

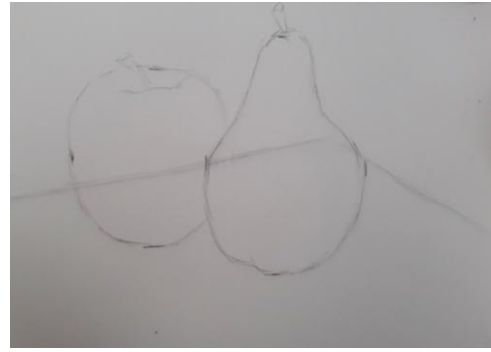
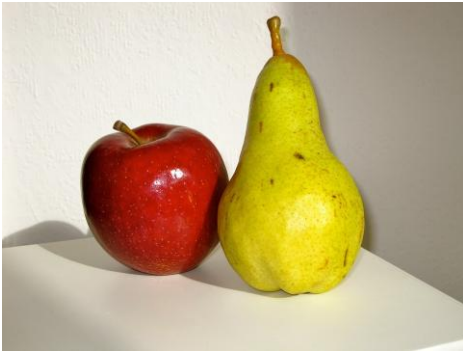
Uygulama-3: Natürmort (Nesne) Çizimi

Uygulama-3: Natürmort (Nesne) Çizimi

Uygulama-3: Natürmort (Nesne) Çizimi

Uygulama-3: Natürmort (Nesne) Çizimi

Uygulama-4: Son Test

Ders: Görsel Sanatlar

Sınıf: 7/A – 7/B

Süre: 1 Ders Saati

Konu: Perspektif-Oran-orantı

Araç ve Gereçler: 35x50 resim kağıdı, resim kalemı,silgi, pastel boya.

Süreç:

Çalışmanın son aşaması olarak kontrol grubu 7/A ve deney grubu 7/B sınıfı öğrencilerine sontest uygulanacaktır.

Sontest uygulaması olarak, perspektif konusu ile ilgili kendi odalarını çizmeleri istenir.

Oran-orantı konusu ile ilgili olarak ise öğrenciler gruplara ayrılarak önlerine bir natürmort kurulur ve bu natürmortu çizmeleri istenir.

EK-5

Ders: Görsel Sanatlar Eğitimi

Sınıf : 7/E – 7/F

Süre: 2 Ders Saati

Konu: Perspektif – Oran-orantı

- Süreç:
- İlk hafta kontrol grubu 7/E ve deney grubu 7/F sınıflarına perspektif ve oran-orantı konusu ile ilgili bilgilerini ölçmek amacıyla öntest uygulaması yapılacaktır.
- Öntest uygulaması öncesinde öğrencilere konu anlatımı yapılmayacak, geçmiş bilgilerinin ölçülmesi sağlanacaktır.
- İlk derste öntest uygulaması olarak perspektif konusu ile ilgili olarak “iç mekan” çizimi yapmaları istenecektir.
- İkinci derste öntest uygulaması olarak oran-orantı konusundaki bilgilerini ölçmek amacıyla “natürmort” çizimi yapmaları istenecektir.

EK-6

Ders: Görsel Sanatlar Eğitimi

Sınıf : 7/E

Süre: 2 Ders Saati

Konu: Perspektif

- Süreç:
- Öğrencilere ilk derste perspektifin temel unsurları olan; bakış noktası, resim düzlemi, ufuk çizgisi ve kaçma noktası örnek çizimler ve sunum eşliğinde anlatılacaktır.
- Konu ile ilgili örnek çizimler dağıtılacak ve incelemeleri istenecektir.
- İkinci derste perspektif çizim aşamaları hakkında anlatılan bilgiler göz önünde bulundurularak küp çizimi yapmaları istenecektir.
- Bu derste amaç, öğrencinin perspektifin temel unsurlarını örnekler yardımı ile kavraması ve çizim aşamasında hangi noktalara dikkat etmesi gerektiğini öğrenmesidir. Perspektif aşamaları öğrenilerek öğrencilerin sonraki çalışmalarında temel oluşturması hedeflenmiştir.

EK-7

Ders: Görsel Sanatlar Eğitimi

Sınıf : 7/E

Süre: 2 Ders Saati

Konu: Perspektif- İç mekan çizimi

- Süreç:
- İlk olarak iç mekan çiziminde sanat tarihinden sanatçı Johannes Vermeer'in resimleri örnek göstererek anlatılır.
- Dış mekan çiziminde Türk resim sanatı sanatçılarından Ahmet Ziya Akbulut ve Batı resim sanatı tarihinden sanatçı Van Gogh'un resimleri örnek gösterilerek anlatılır.
- Sanatçıların eserlerini oluştururken perspektif kurallarından nasıl yararlandıkları, kompozisyonlarını oluştururken hangi aşamaları izledikleri anlatılır.
- Bu çalışmada amaç, öğrencilerin perspektif kurallarını bir kompozisyon oluştururken nerede, hangi aşamalar izlenerek kullanıldığını öğrenmeleri sağlanmasıdır. Bu sayede öğrenciler kendi çalışmalarında bu kuralları uygulayarak doğru bir mekan çizimi yapabilirler.

EK-8

Ders: Görsel Sanatlar Eğitimi

Sınıf : 7/E

Süre: 2 Ders Saati

Konu: Ölçü Alma Yöntemleri - Oran-orantı

- Süreç:
- İlk olarak ölçü alma teknikleri anlatılır. Sanat tarihinden örnek sanatçı olarak Albrecht Dürer'in ve Morandi'nin resimlerinden yararlanılır.
- Öğrenciler gruplara ayrılır. Örnek çalışmalar dağıtılarak incelemeleri istenir.
- Her grubun rahat görebilecekleri şekilde natürmort belirlenir. Dersin başında anlatılan ölçü alma tekniklerini kullanarak kompozisyonu kağıda aktarmaları istenir.
- Bu çalışma kapsamında öğrenciler ölçü alma yöntemi ile gözleme dayalı nasıl çizim yapılacağını öğrenmiş olurlar.

EK-9

Ders: Görsel Sanatlar Eğitimi

Sınıf : 7/E – 7/F

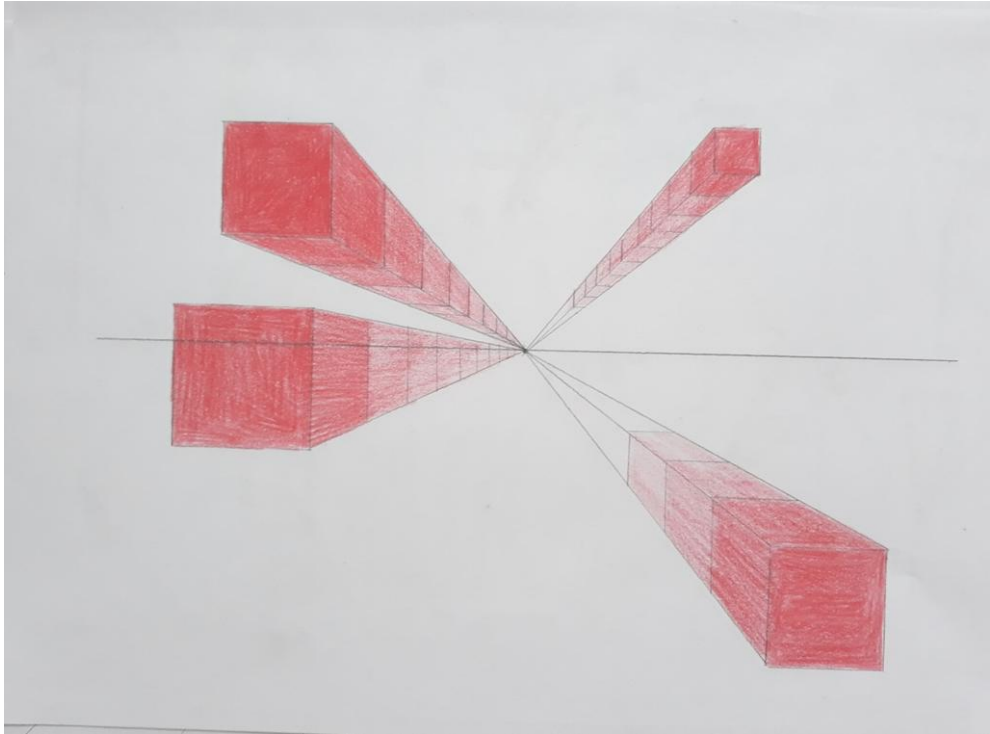
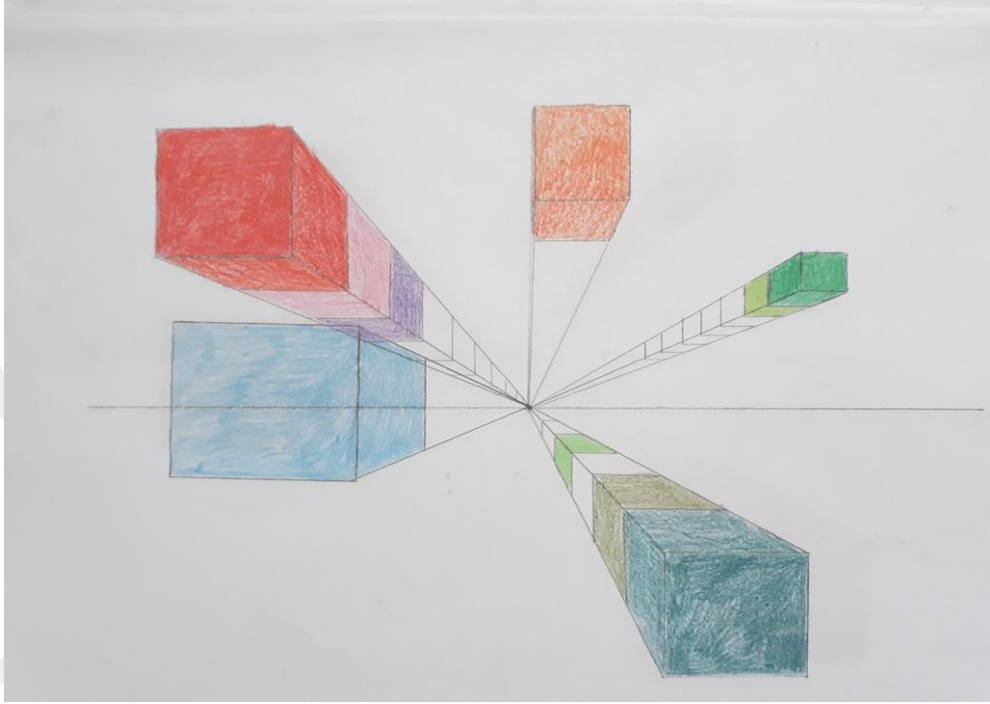
Süre: 2 Ders Saati

Konu: Perspektif – Oran-orantı

- Süreç:
- Son hafta kontrol grubu 7/E ve deney grubu 7/F sınıflarına perspektif ve oran-orantı konusu ile ilgili bilgilerini ölçmek amacıyla öntest uygulaması yapılacaktır.
- Öntest uygulaması öncesinde öğrencilere konu anlatımı yapılmayacak, geçmiş bilgilerinin ölçülmesi sağlanacaktır.
- İlk derste öntest uygulaması olarak perspektif konusu ile ilgili olarak “iç mekan” çizimi yapmaları istenecektir.
- İkinci derste öntest uygulaması olarak oran-orantı konusundaki bilgilerini ölçmek amacıyla “natürmort” çizimi yapmaları istenecektir.

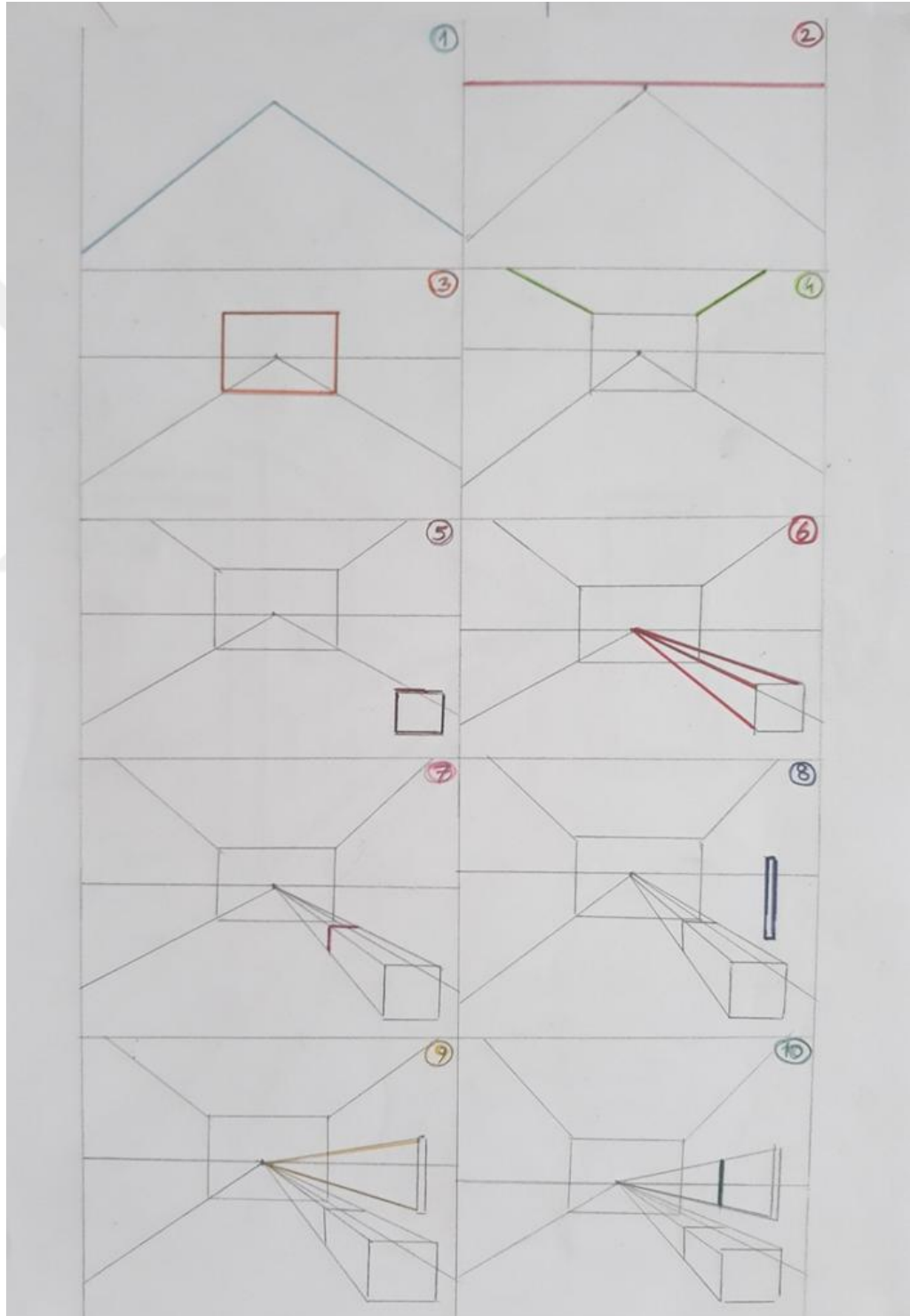
EK-10

ÖRNEK OLARAK GÖSTERİLEN KÜP ÇİZİMLERİ

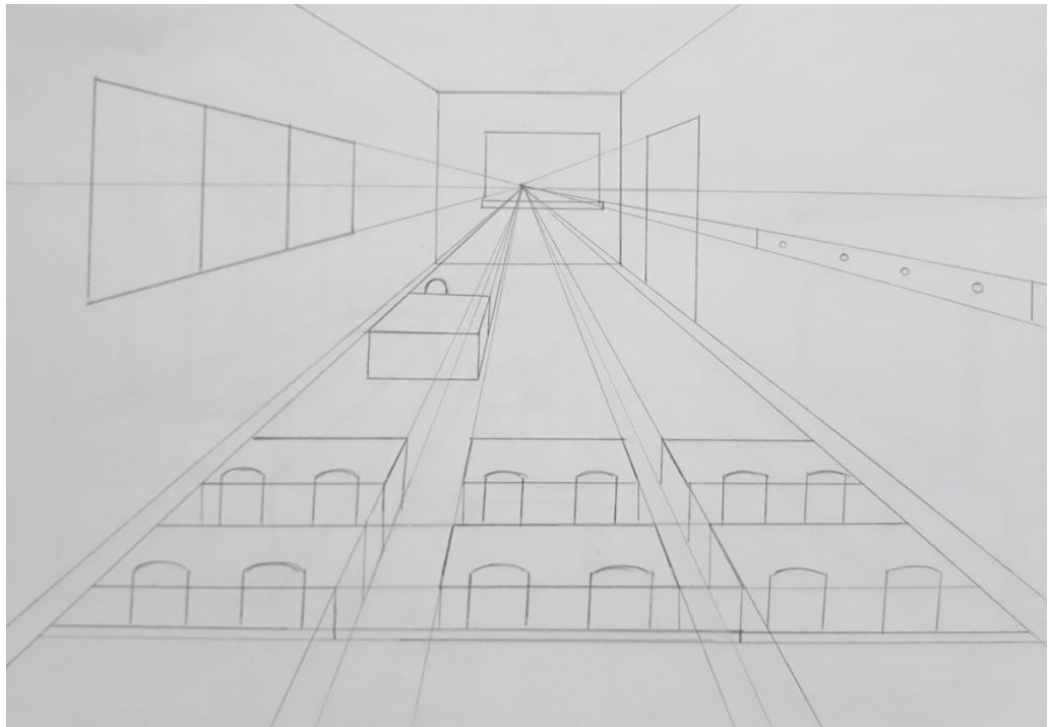
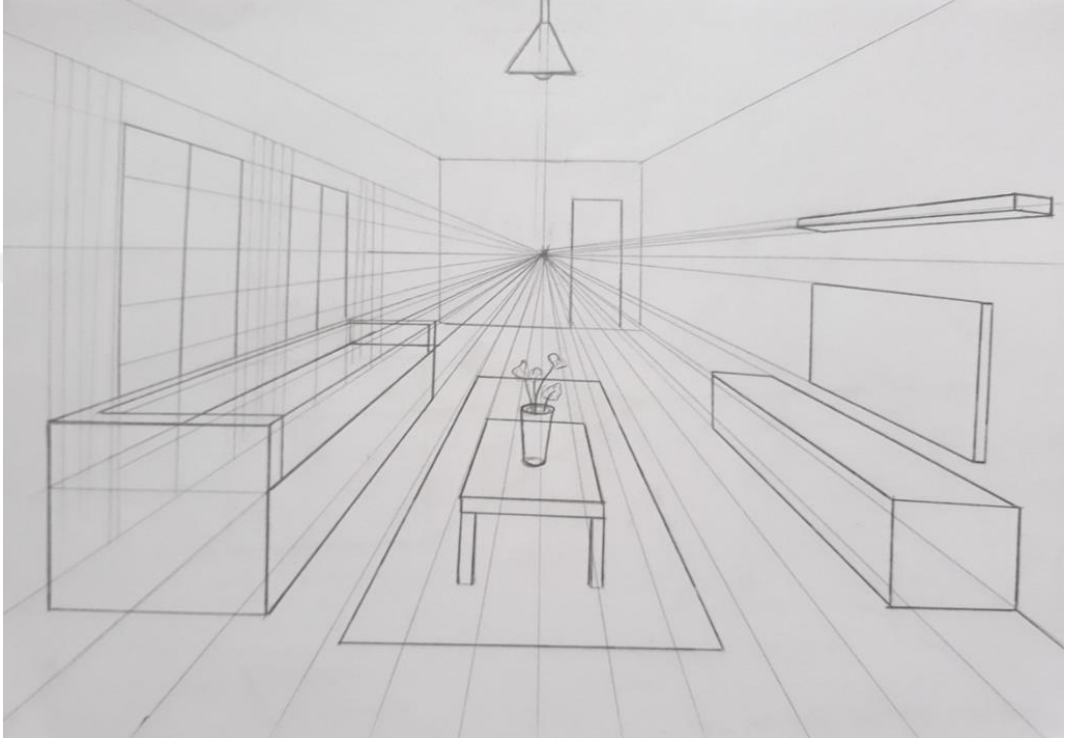
EK-11

ÖRNEK OLARAK GÖSTERİLEN PERSPEKTİF İÇ MEKAN ÇİZİMİ AŞAMALARI

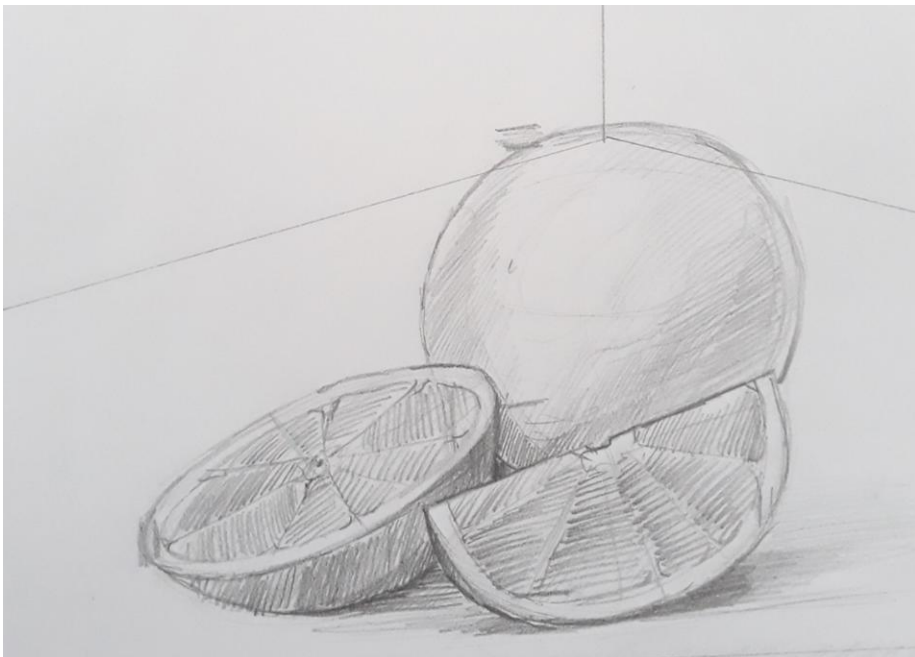
EK-12

ÖRNEK OLARAK GÖSTERİLEN PERSPEKTİF İÇ MEKAN ÇİZİMLERİ

EK-13

ÖRNEK OLARAK GÖSTERİLEN NATÜRMORT ÇİZİMLERİ

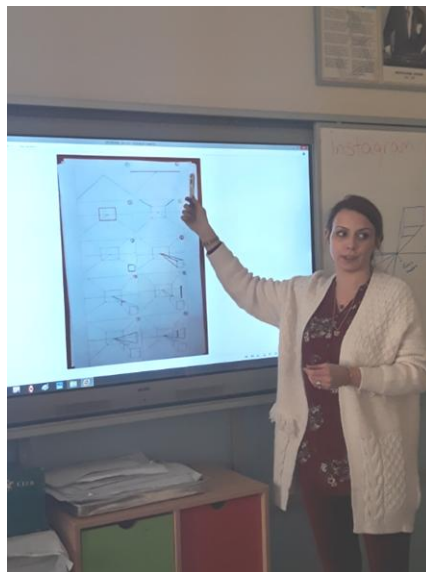
EK-14

DENEY GRUBU UYGULAMA FOTOĞRAFLARI

EK-14.1 Deney Grubu Perspektif Teknikleri Çalışma Süreci Fotoğrafları

Fotoğraf-47. Araştırmacı deney grubuna Perspektif Teknikleri konusunu sunarken

Fotoğraf-48. Araştırmacı deney grubuna Perspektif Tekniklerin ayrıntılarını anlatırken

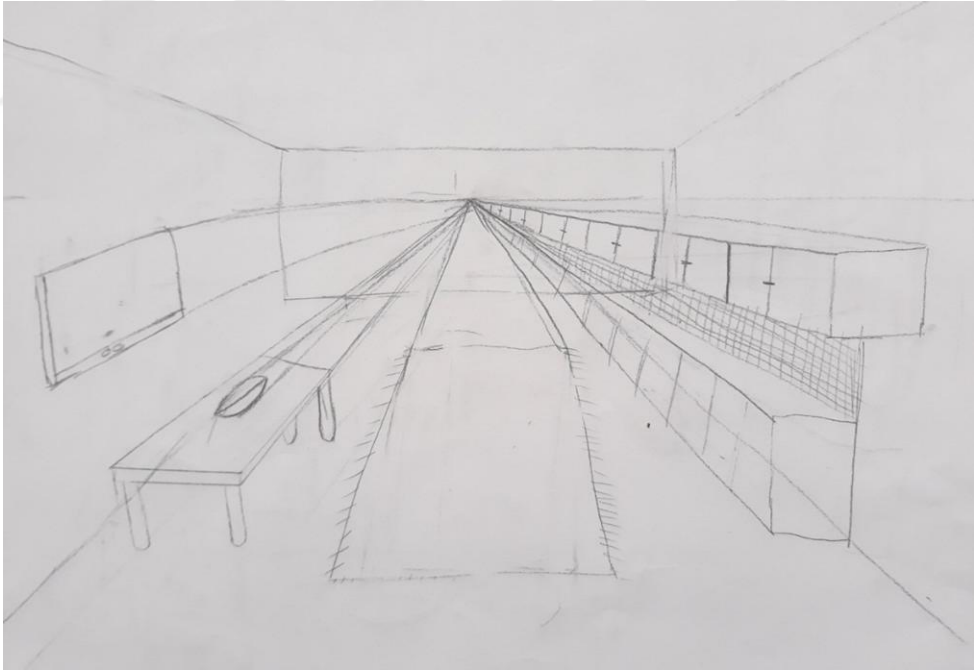
Fotoğraf-49. Deney grubu öğrencileri perspektif konusunda “iç mekan” çizimi yaparken

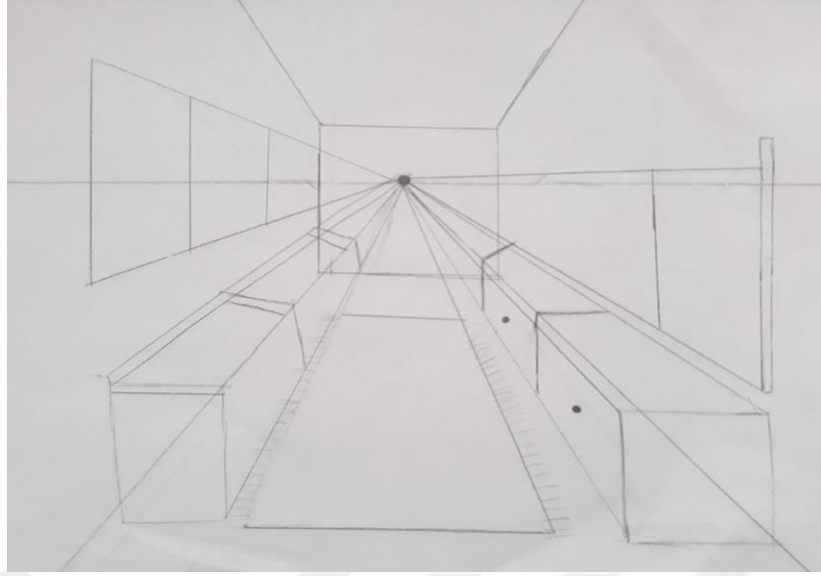
Fotoğraf-50. Deney grubu öğrencileri taslak çalışma yaparken

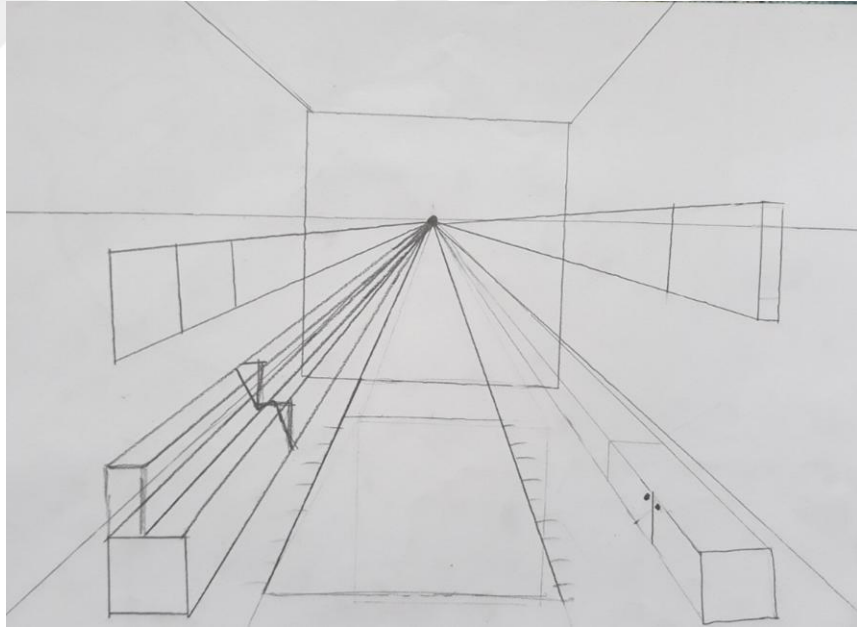
Fotoğraf-51. Deney grubu öğrencilerinden Perspektif teknikleri ile iç mekan çizimi

Fotoğraf-52. Deney grubu öğrencilerinden Perspektif teknikleri ile “iç mekan” çizimi

Fotoğraf-53. Deney grubu öğrencilerinden Perspektif teknikleri ile “iç mekan” çizimi

Fotoğraf-.54 Deney grubu öğrencilerinden Perspektif teknikleri ile “iç mekan” çizimi

EK-14.2.Deney Grubu Ölçü Alma Yöntemleri ve Natürmort Çalışması Fotoğrafları

Fotoğraf-55. Araştırmacı Deney Grubuna Ölçü Alma Teknikleri konusunu sunarken

Fotoğraf-56. Araştırmacı Deney Grubuna Natürmort konusunu anlatırken

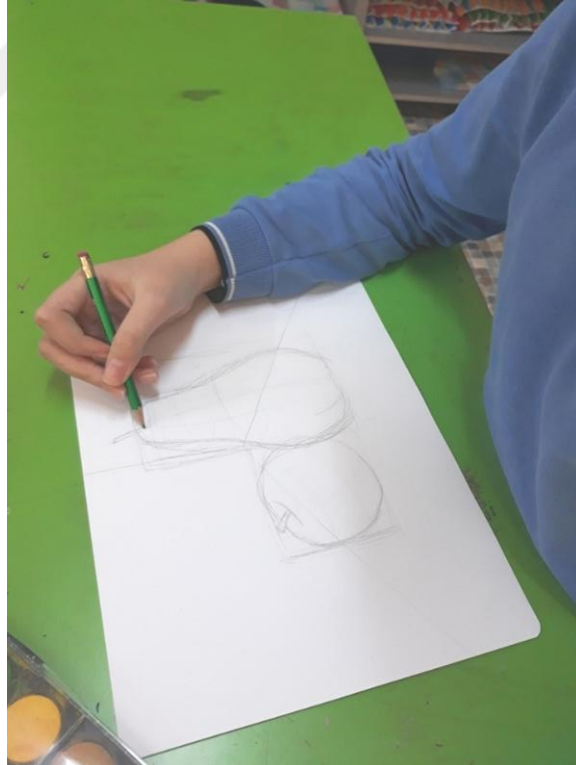
Fotoğraf-57. Deney Grubu öğrencileri kalemle ölçü alma yöntemini uygularken

Fotoğraf-58. Deney Grubu Natürmort çizimi aşamasında

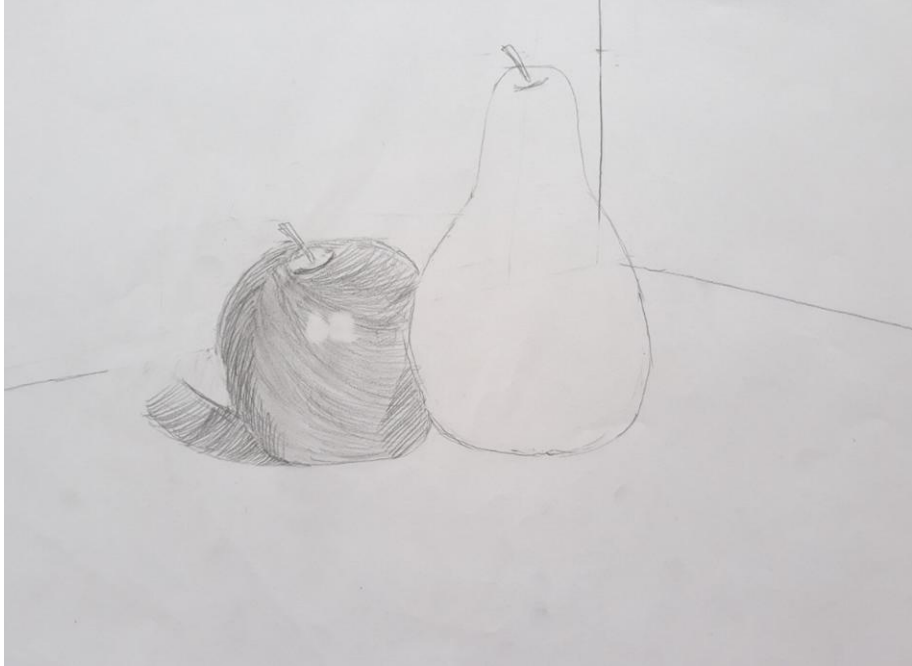
Fotoğraf-59- Deney Grubu öğrencileri çizim aşamasında

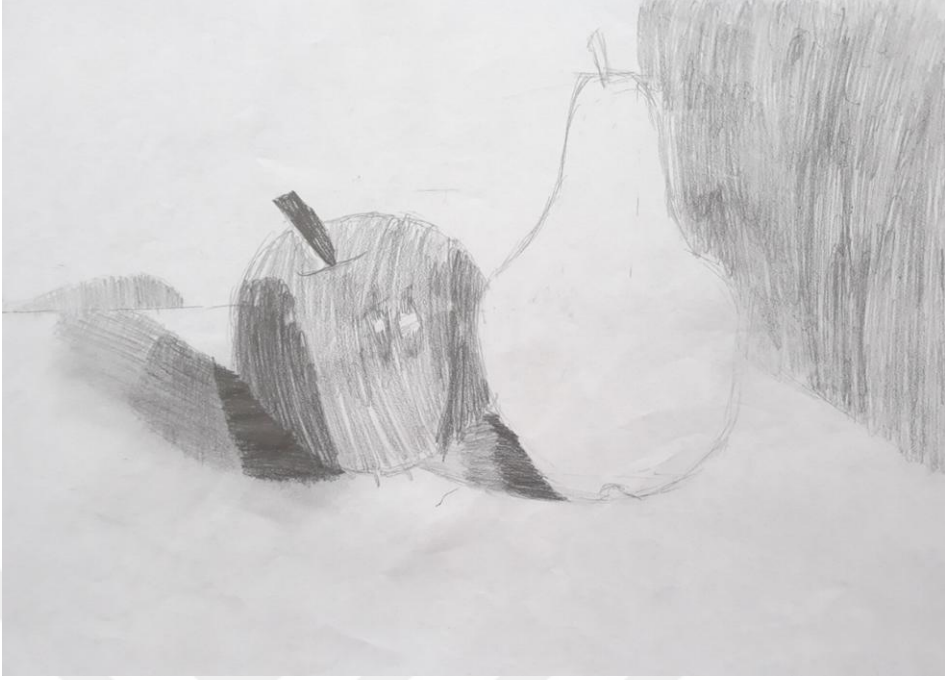
Fotoğraf-60- Deney Grubu öğrencileri çizim aşamasında

Fotoğraf-61. Deney Grubu öğrencilerinden çizimi

Fotoğraf-62. Deney Grubu öğrencilerinden çizimi

Fotoğraf-63. Deney Grubu öğrencilerinden çizimi

Fotoğraf-64. Deney Grubu öğrencilerinden çizimi

EK-16

KONTROL GRUBU ÖNTEST-SONTEST FOTOĞRAFLARI

EK-15.1. Kontrol Grubu Öntest Fotoğrafları

Fotoğraf-65. Kontrol Grubuna Perspektif “iç mekan” konusunda öntest uygulaması yapılırken

Fotoğraf-66. Kontrol Grubuna Natürmort konusunda öntest uygulaması yapılırken

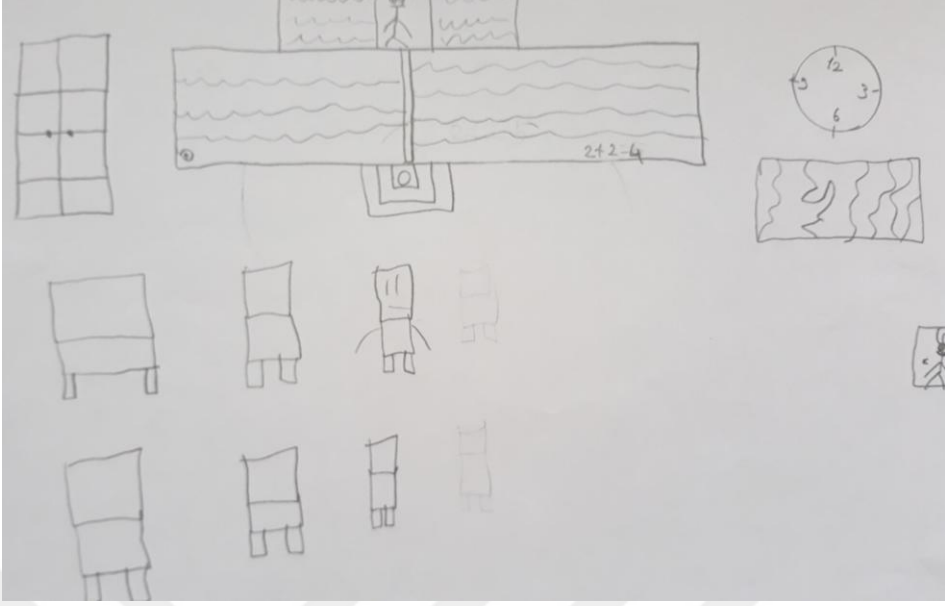
EK-15.2. Kontrol Grubu Sontest Fotoğrafları

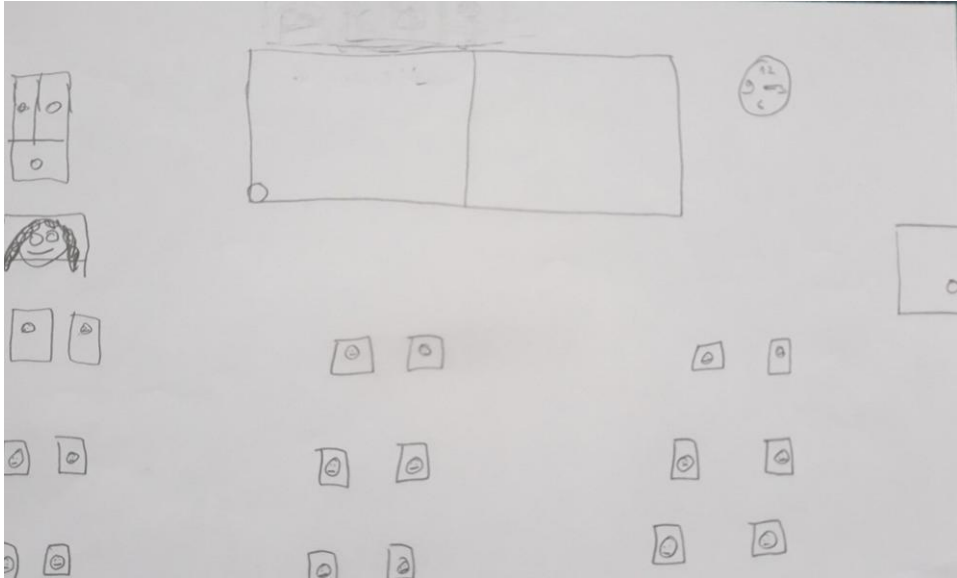
Fotoğraf-67. Kontrol Grubuna Perspektif “iç mekan” konusunda sontest uygulaması yapılırken

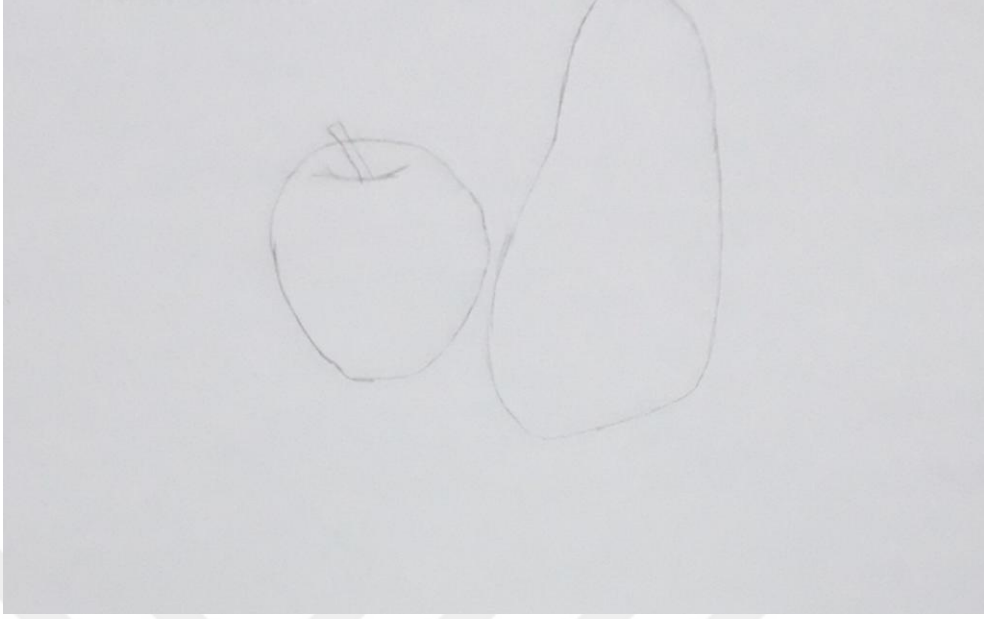
Fotoğraf-68. Kontrol Grubuna Natürmort konusunda sontest uygulaması yapılırken

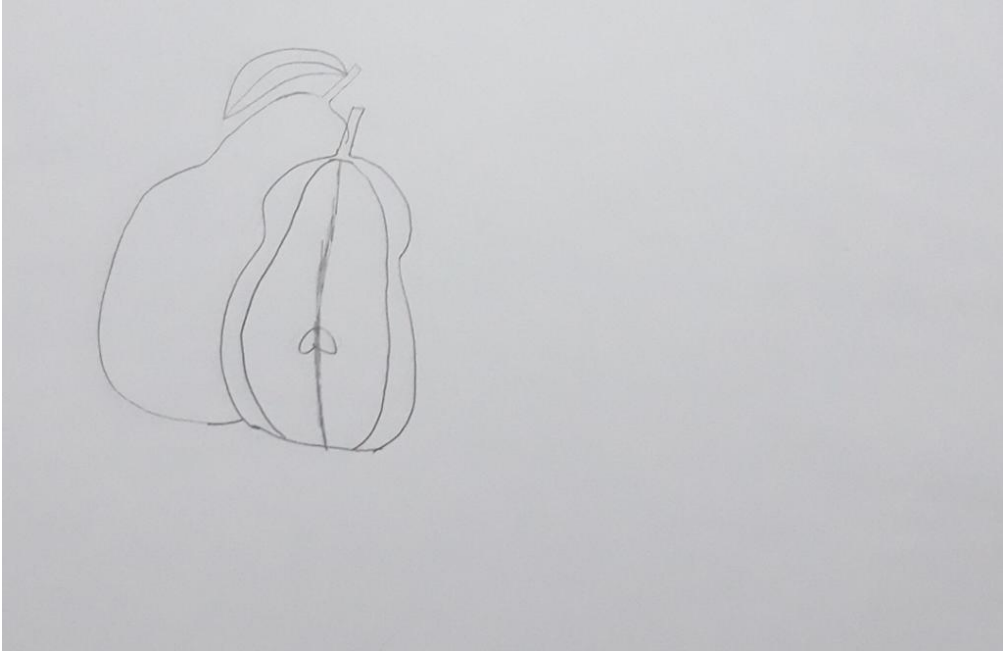
Fotoğraf-69. Kontrol Grubu öğrencilerinden çizimi

Fotoğraf-70. Kontrol Grubu öğrencilerinden çizimi

Fotoğraf-71. Kontrol Grubu öğrencilerinden çizimi

Fotoğraf-72. Kontrol Grubu öğrencilerinden çizimi

KAYNAKLAR

- ANTMEN, A., (2013) 20. Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar, İstanbul: Sel Yayıncılık.
- ARTUT, K.(2011) Sanat Eğitimi, Kuramları ve Yöntemleri, Ankara: Anı Yayıncılık.
- AYAN, A(2014) Batı Anlayışına Dönük Türk Resim Sanatı'nda Görünü (Manzara), İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Yayınları.
- BATUR,E.(2006) Modernizmin Serüveni,İstanbul: Alkım Kitabevi.
- BATUR,T. (2012) Zanaattan Sanata Tarihsel Süreçte Resim, İstanbul:Cinius Yayınları.
- BULUT, Ü. (2003) Avrupa Resminde Üslup ve Anlam İlişkisi, İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- CANBULAT, T. (2014) Ressamlar için Perspektif, İstanbul: Litaretür Yayıncılık.
- CASSOU, J.(2006) Sembolizm Sanat Ansiklopedisi, çev. Özdemir İnce, İlhan Usmanbaş, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- DEMİRBULAK,A.(2007) Çağdaş Türk Resminde Otoportreler, İstanbul: Beta.
- DODSON,B.(2013) Hayal Gücü ile Çizim, çev.İbrahim Şener, İstanbul: Pegasus Yayınları.
- ERİNÇ,S.M.(2004) Sanat Psikolojisi'ne Giriş, Ankara: Ütopya Yayınevi.
- ERSOY,A,SABAN,A.(2017) Eğitimde Nitel Araştırma Desenleri, Ankara: Anı Yayıncılık.
- ERSOY, A. (2002) Sanat Kavramlarına Giriş, İstanbul: Yorum Sanat Yayıncılık.
- EROĞLU, Ö. (2017) Çocuk ve Yaratıcılık, İstanbul: Tekhne Yayınları.
- EROĞLU,Ö.(2017) Soyutlama ve Duyumsama Wilhelm Worringer, İstanbul: Tekhne Yayınları.
- EROĞLU,Ö.(2017) Sanatta Tinsellik Üzerine Wassily Kandinsky, İstanbul, Tekhne Yayınları.
- EROĞLU,Ö.(2017) Sanatta Üslup, İstanbul: Tekhne Yayınları.

- EROĞLU, Ö. (2006) Resim Sanatı Sözlüğü, İstanbul: Nelli Sanat Evi Yayınları.
- EYÜBOĞLU, B.D.(2011) Resme Başlarken, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- FARAGO,F.(2017) Sanat, çev.Özcan Doğan, Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- FISCHER, E. (2003) Sanatın Gerekliliği, çev. Cevat Çapan, İstanbul: Payel Yayınevi.
- FLORENSKİ, P. (2013) Tersten Perspektif, çev. Yeşim Tükel, İstanbul: Metis Yayıncılık.
- GOMBRİCH,E.H. (2015) Sanat ve Yanılsama, çev. Ahmet Cemal, İstanbul: Remzi Kitap Evi.
- GOMBRICH, E.H. (2009) Sanatın Öyküsü, çev. Erol Erduran, Ömer Erduran,İstanbul: Remzi Kitapevi.
- İPŞİROĞLU, N.,M.(2009) Oluşum Süreci İçinde Sanatın Tarihi, İstanbul: Yorum Sanat Yayıncılık.
- İPŞİROĞLU, N. (2010) Görsel Sanatlarda Alımlama ve Sanatlararası Etkileşim, İstanbul: Hayalbaz Kitap.
- KARASAR, N. (2015) Bilimsel Araştırma Yöntemi,Kavramsal İlkeler Teknikler, Ankara: Nobe Yayıncılık.
- KLEE, P.,(2010) Bauhaus Ders Notları ve Yazılar, çev.Uluer Emre Özdi, İstanbul: Hayalbaz Kitap.
- KUSPİT,, D.(2005) Sanatın Sonu, çev. Yasemin Tezgiden, İstanbul: Metis Yayıncılık
- M.E.B. (2018) Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı, Ankara.
- ONAT, E. (2010) Perspektif ve Perspektifte Gölge Çizimi, Ankara: Efil Yayınevi Yayıncılık.
- PANOFSKY, E. (2013) Perspektif- Simgesel Bir Biçim, çev. Yeşim Tükel, İstanbul: Metis Yayıncılık.
- PINARBAŞI, S.Ö.(2015) Dante'yi Betimlemek, İstanbul: Tekhne Yayınları.

SÖZEN, M., UĞUR TANYELİ (1999) Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü, İstanbul: Remzi Kitabevi.

ŞAHİNER, R.(2008) Sanatta Postmodern Kırılmalar ya da Modernin Yapıbozumu, İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi

ŞENTÜRK,L.V.(2012) Analitik Resim Çözümlemeleri, İstanbul, Ayrıntı Yayınları.

TANSUĞ, S.(2012) Çağdaş Türk Sanatı, İstanbul: Remzi Kitabevi.

TUNALI ,İ.(2002) Sanat Ontolojisi, İstanbul:İnkilap Kitabevi.

İNTERNET KAYNAKLARI

- perspektif.nedir.org – 26.02.2018 / 15.12

- [https:// izelhan.wordpress.com/ 2017/ 03/ 28 / perspektif](https://izelhan.wordpress.com/2017/03/28/perspektif) – 26.02.2018/ 16.18

- [https:// serifeekaramuftuoglu.wordpress.com/2017.04.18/tek kaçışlı perspektif-](https://serifeekaramuftuoglu.wordpress.com/2017.04.18/tek-kaçışli-perspektif-26.02.2018/) 26.02.2018/ 17.49

GÖRSEL MALZEME KAYNAKLARI

AKKAYA,T. (2014) Akademik Ve Disiplinlerarası Yeni Sanat Eleştirisi Kuramı, İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

AKBULUT,D. (2007) Açık Beden, İstanbul: İstiklal Kitabevi.

BATUR,T. (2012) Zanaattan Sanata Tarihsel Süreçte Resim, İstanbul:Cinius Yayınları.

BULUT, Ü. (2003) Avrupa Resminde Üslup ve Anlam İlişkisi, İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

FARTHING, S.(2014) Sanatın Tüm Öyküsü, çev. Gizem Aladoğan, Firdevs C. Çulcu, İstanbul: Hayalprest Yayınevi.

FLORENSKİ, P. (2013) Tersten Perspektif, çev. Yeşim Tükel, İstanbul: Metis Yayıncılık.

GOMBRICH, E.H. (2009) Sanatın Öyküsü, çev. Erol Erduran, Ömer Erduran,İstanbul: Remzi Kitapevi.

GOMBRICH,E.H. (2015) Sanat ve Yanılsama, çev. Ahmet Cemal, İstanbul: Remzi Kitap Evi.

İPŞİROĞLU, N.,M.(2009) Oluşum Süreci İçinde Sanatın Tarihi, İstanbul: Yorum Sanat Yayıncılık.

ONAT, E. (2010) Perspektif ve Perspektifte Gölge Çizimi, Ankara: Efil Yayınevi Yayıncılık.

ŞENTÜRK,L.V.(2012) Analitik Resim Çözümlenmeleri, İstanbul, Ayrıntı Yayınları.

THOMPSON, J. (2014) Modern Resim Nasıl Okunur Modern Ustaları Anlamak, çev.Firdevs Candil ulcu, İstanbul: Hayalperest Yayınevi.

ÜNLÜ,C. ,ÜNLÜ,B.,YÜZBAŞIOĞLU,N.,ERKAYA,M.Ö. (2008) Van Gogh, İstanbul: Boyut Yayıncılık.